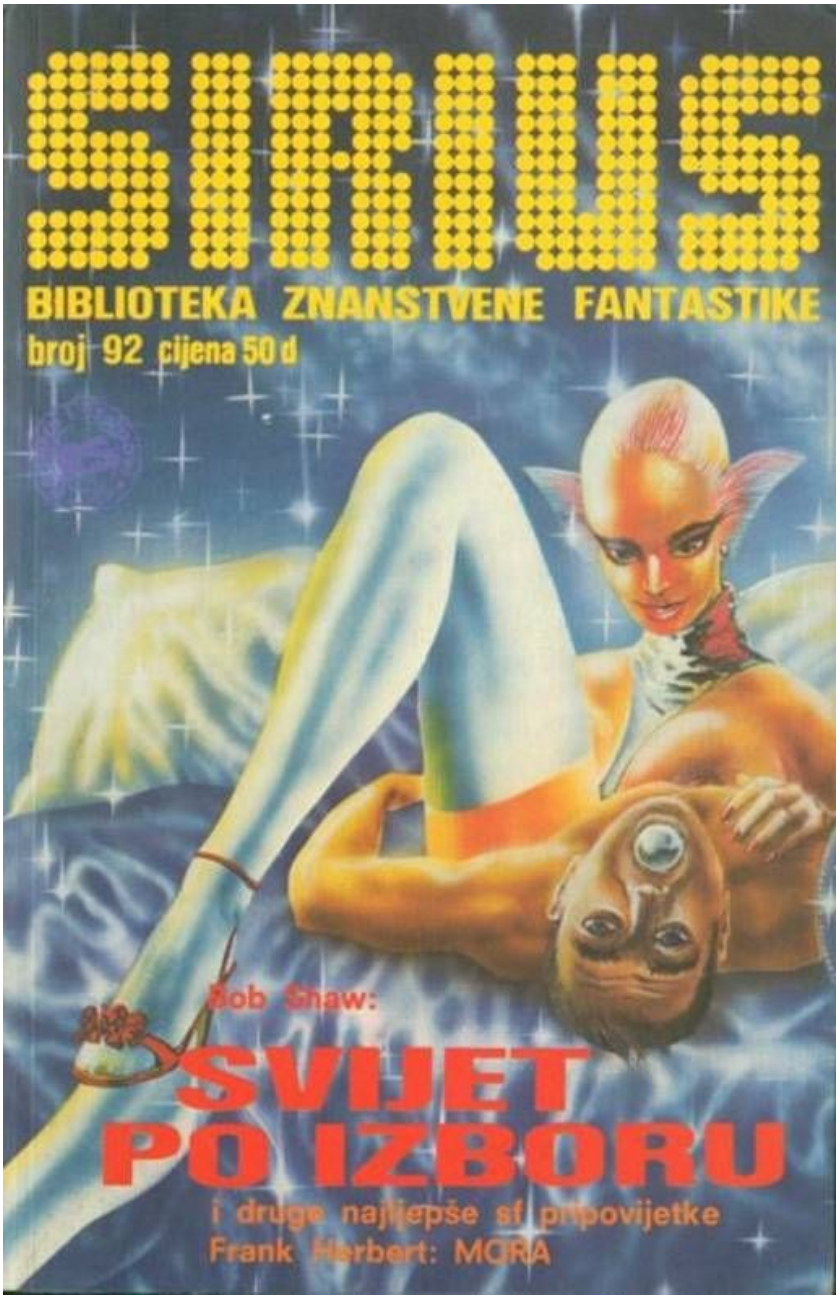
SIRIUS
BIBLIOTEKA ZNANSTVENE FANTASTIKE
broj 92 cijena 50 d
Bob Shaw:
SVIJET PO IZBORU
i druge najljepše sf pripovijetke
Frank Herbert: MORA

Sadržaj

Sirius 92
Riječ urednika
Bob Shaw: Svijet po izboru
16. MINI YU-SIRIUS
Frank Herbert: Môra
Marek Baraniecki: Kasandrina glava
Saša Francisti: Stvarno blesavo
Ljubiša Jovanović: Lep dan u Visokom gradu
PRIKAZI ● VIJESTI ● OSVRTI DOGAĐAJI ● POLEMIKE
Za Sirius... nije za Sirius

SIRIUS broj 92,

Veljača 1984.

● SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković. dr. Vladimir Anić, Ljudevit Bauer, Nenad Brixy, dr. Adolf Dragičević (predsjedavajući), inž. Vesna Gazdag, Igor Golik, Marija Jurela, Borivoj Jurković, Želimir Koščević, Nada Šoljan, Ismet Voljevica, Ana ŽupanBender.

● GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Borivoj Jurković.

● SIRIUS – biblioteka znanstvene fantastike, izlazi svakog petog u mjesecu – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a »Vjesnik« n.sol.o. – OOUR Informativno-revijalna izdanja n.sub.o. Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 –Stručni savjet »Siriusa«: Klub prijatelja znanstvene fantastike i fantastike Sfera Zavoda za kulturu i obrazovanje, Zagreb, Ivanićgradska 42a –Adresa uredništva: »Sirius«, Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost »Vjesnik« n.sol.o. – OOUR-i Novinska rotacija n.sub.o. i TM n.sub. o., 410-00 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4. – Cijena pojedinom primjerku 50 dinara. Pretplata: za jednu godinu 600 dinara (s popustom 10% 540 dinara), za šest mjeseci 300 dinara (s popustom 270 dinara). Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 posto. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR-a »Vjesnik«, Interna banka, s oznakom: za »Sirius«.

● UREDNIK: Borivoj Jurković. – Recenzent Darije Đokić. – Grafička oprema: Ivica Bartolić i Ljudevit Gaj – Crtež na naslovnoj stranici: Krešimir Škozret – Lektor: Đuro Šnajder.

SCAN i OCR: Sekundica

Ispravka: MasterYoda

Prelom: MasterYoda

www.sftim.com

Riječ urednika

Eto. prije nego što ste kupili ovaj SIRIUS vidjeli ste sliku na omotnoj stranici koju sam, »tako tajanstveno i misteriozno«, kako ste napisali u svome pismu, epepeizirao u svojoj prošloj »riječi«. Sad mi ne preostale drugo nego da Vas upitam, dragi čitatelju: kako Vam se sviđa ta omotna stranica, kako Vam se sviđa rad našeg novog suradnika, slikara Krešimira Skozreta?

● Ne mogu ja ni da tipnem slovo na pisaćem stroju a da ne pogriješim: pun elana najavio sam u SIRIUSU 90 razgovore o Vašim prijedlozima za poboljšanje SIRIUSA, a Vi u rebra (moja): »Prijedloge. doduše, vjerno, iako skraćeno, reproducirate, no gdje je tu Vaše mišljenje, dragi glavni uredniče? To Vam je najlakše, čini se: navodnici zatvoreni, točka i — novi prijedlog dragoga i miloga SIRIUSOVOGA čitatelja — ali opet bez odgovora, bez mišljenja, bez komentara, bez beeee koje je uobičajeno i u svakom kozjem stadu!«

● Evo i moga komentara: beeee je uobičajeno u ovčjem stadu, a meeee u kozjem; blejanje i meketanje treba razlikovati i u sf-u. mislim... Šalu na stranu: imate pravo, dragi čitatelju! Pretprošla »riječ« doista je nalikovala na rubrike »mi i čitatelji« i slične u dnevnim, tjednim i ostalim listovima: ubogi čitatelji ne samo što kupuju dotični list, nego imaju pravo samo da pitaju i predlažu, ali ne i da dobivaju odgovore na svoja pisma. Dakle:

● Pišete: »U posljednja tri broja (88—90) SIRIUS je zaista kvalitetan: jedina loša priča je (po mome mišljenju) »Do Marsa!«, ona mi je nalik na nekakav svemirski vestern u kojemu kauboj-usamljenik sređuje zločeste Indijance (svemirce!). spašava od propasti ranč (Zemlju!). a za nagradu dobiva rančerovu kćer za ženu. Toliko glupa i stereotipna priča da ne može biti gore, a Vi zamjerate našim piscima sf-a kad su stereotipni!« — Ja: Vestern priznajem, no što ćemo sa čitateljima koji vape za space-operom, sa čitateljima koji čeznu za domišljatošću u osnovnoj ideji priče? Mene je, na primjer, dok sam čitao tu priču, ponijela naoko jednostavna ideja o »tunelu« do Marsa, a, moram priznati, i unutarnja napetost koju je autor stvorio pričajući tu priču, tako da me uopće nije zasmetala sličnost s vesternom, čak i špagetijem. ako hočete.

● Pišete: »Povod mojoj prvoj priči koju sam napisao bila je priča Do Marsa! Volim sf, a u 88. SIRIUSU najviše mi se svidjela Prva pojava prave crne kutije. I još: Zar se Šta to beše reklamni? nije moglo napisati i bez

religijskih tendencija? A Bradburyjeva priča u tome broju nikako mi se ne sviđa...« — Ja: O Marsu rekoh svoje (i Vaše), a o Bradburyju: znate li onaj vic o tipu koji ne gleda filmove u kojima je »sve psi'ćki, a nema ševe i šore«? Drugim riječima: ta je priča pravi melem na dušu svakoga čitatelja kojega zanima što se zbiva u psihi astronauta, a ne samo u limenoj cigari kojom on jezdi kroz svemir ...

● Pišete: »Vi ste, druže uredniče, jedan od glavnih krivaca što sam se zarazio virusom zvanim sf, i ja Vam, kao aktivnom kliconoši, želim što uspješnije širenje epidemije. Među mnoštvom žrtava te neizlječive bolesti naći će se, vjerujem, i velik broj besmrtnika. Harajte, Borivoju, harajte!... I konkretno: pooštrite kriterij prema uvoznim pripovijetkama, naročito prema onima 's pedigreom'. I za njih moraju vrijediti ista stroga pravila koja vrijede i za početničke radove domaćeg porijekla, zar ne?« — Ja: Ne! A za obrazloženje toga »ne« nema više mjesta, zato:

do SIRIUSA 93 —

Vaš BORIVOJ JURKOVIĆ

Bob Shaw:

Go on, Pick a Universe

Preveo Božidar Stančić

Svijet po izboru

Poslovnica, smještena stotinjak metara od Pete avenije, bila je tako diskretna da je bila gotovo nezapaziva. Jedini izlog bio je zastrt debelim zastorima i u donjem uglu nosio natpis u bronci: ZBILJOPROM. Narančasto svjetlo iznutra sjalo je slabašno u popodnevnoj prosinačkoj polutami, pa je bilo teško odrediti je li poslovnica otvorena.

Arthur Bryant je časak oklijevao da smiri nervozu, a onda ušao.

— Dobra večer. Što mogu učiniti za vas? — pitao ga je mladi tamnoputi muškarac u tamnom i skupocjenom odijelu. Sjedio je za velikim stolom na kojem je pločica označavala da je to T. D. Marzian, direktor.

— Ah... želio bih jednu obavijest — Bryant će ogledajući se sa zanimanjem. Stasita djevojka tamne i kratke kose sjedila je za drugim stolom. Ured je bio ukrašen debelim sagom, zidovi prekriveni jutom, a odnekud je dopirala tiha glazba. Jedino po čemu se ovaj ured razlikovao od stotina drugih bila je srebrnasta ploča nalik na kanalizacijsku ploču, a koja se nalazila na sagu između dva stola.

— Vrlo rado — pristane Marzian. — Što biste željeli znati?

Bryant se nakašlja.

— Možete li me vi zaista prenijeti u drugi svijet? U svijet gdje su stvari drukčije?

— Dakako, to je naš posao — Marzianova čeljust se razvukla u uvjeravajući osmijeh, — Mušterija samo izabere idealne uvjete, pa ako nisu pretjerani i ako su mogući, prenesemo je u svijet njezinih snova. Naš Probirač vjerojatnosti djeluje trenutačno, bezbolno i bez greške.

— To bi bilo odlično — primijeti Bryant, na što Marzian kimne.

— I zbilja je odlično, vrijedi svoje cijene. Na koji svijet mislite?

Bryant pogleda prema stasitoj djevojci, zatim se okrene i stiša glas:

— Mislite li... da li bi bilo moguće... ?

— Ne brinite. Imamo veliko iskustvo i udovoljili smo željama mnogobrojnih mušterija. Naša je usluga povjerljiva.

— Pitao sam se možete li me lansirati u svijet gdje bi moj izgled bio najsavršeniji? — Bio je već dosegao trideset petu, a što se tiče fizičkog izgleda... Čekao je dok ga je sugovornik promatrao, očekivao je čak i sažaljiv osmijeh, ali Marzian se nije ni zbunio ni šalio.

— Jasno, bez problema — rekao je Marzian uvjerljivo. — Pomislio sam da ćete zatražili nešto neizvedivo.

Bryanta obuzme osjećaj radosti. Dosad se nije usudio povjerovati da bi mu se san mogao ispuniti u nekom od mnogobrojnih svjetova, ali sad će moći organizirati svoj život kao supermen kojem će se mačke udvarati.

Prvi ću mjesec imati, mislio je, pet raznih žena na dan, da se naviknem na svoje novo tijelo. Zatim ću živjeti umjereno, samo dvije-tri na dan.

— Ostaje samo pitanje plaćanja — primijetio je Marzian. —Stotinu tisuća dolara se čini skupo, ali instalacija i upotreba Probirača vjerojatnosti vrlo su skupi, a u cijenu je uračunata i naša specijalna usluga »trostruka prilika«, to jest tri prijenosa uz istu cijenu.

— Ha? — Bryant je počeo sumnjati. — Znači li to da može nešto poći po zlu?

— Probirač vjerojatnosti ne griješi, ali mi nudimo tri prijenosa svakoj mušteriji kako bi uzmogla izabrati svijet po želji. Ako naiđu problemi, oni su samo posljedica nepotpunih ili nejasnih uputa.

— Shvaćam... odnosno, baš i ne shvaćam...

— Evo — Marzian je raširio ruke — pretpostavimo da ste strasni pokeraš i zahtijevate da vas prenesemo u svijet i društvene okolnosti koje ovise o vašoj vještini igranja pokera. No, tada ustanovite da oni igraju neki drugi a ne normalni poker. To vas ne zadovoljava i vi pritisnete dugme džepnog Normalizatora zbilje i vraćate se u svoj svijet. Prema normama 'trostruke prilike' imate pravo na besplatan prijenos u svijet gdje se igra normalan poker i mi stječemo jednu zadovoljnu mušteriju.

Bryantovo lice se razvedrilo.

— Pravedno! Kad mogu poći?

— Gotovo odmah. Čim... — Marzian se značajno nakašlje.

— Ne brinite za financijsku stranu — Bryant će mirno. — Imam više od stotinu tisuća dolara na računu. Prodao sam sve što sam posjedovao, ali nije važno... ako se ne vratim u ovaj svijet, nije mi ni potrebno... — Zašutio je kad je vidio izraz Marzianova lica.

— Obratite se gospođici Cruft, ona će se pobrinuti za sve potrebne formanosti — i Marzian pokaže stol gdje je sjedila stasita djevojka. — Ja ću dotle pripremiti Probirač vjerojatnosti. — Sjeo je za svoj stol, koji je sada Bryantu nalikovao na neko postolje, i počeo zveckati prekidačima.

— Dakako — odvratio je Bryant, videći da je direktor, kao profesionalac u odabiranju svjetova, iznad običnih komercijalnih pojedinosti. Kad se približio djevojci, ona se prijazno i ugodno nasmiješila, no, Bryant ju je jedva zapazio. Njegove su misli već sad bile zabavljene bokovima ljepotica koje će se natjecati za njegovu naklonost. Pokazao je osobnu kartu i stanje na tekućem računu, prenio potrebnu svotu preko kompjutera i obuzet naslućivanom radošću potpisao ugovor.

— Evo vam Normalizator zbilje — Marzian mu je pružio predmet nalik na kutiju cigareta, koji je u sredini imao dugme. — A sad stanite, molim vas, na ploču za usmjeravanje zbilje

Bryant posluša i popne se na srebrnastu ploču na sagu, promatrajući Marziana kako okreće dugmeta i prekidače komandi na svome stolu. Poslije toga Marzian je pružio ruku prema crvenom dugmetu, većem od ostalih. Bryant je imao vremena samo da osjeti val zadovoljstva i zebnje pred novom stvarnošću. Zatim su Marzian, Cruftova i ured nestali.

• • •

Sad je stajao na popločenom trgu okruženom zelenilom i kućama nalik na jaje. Tu i tamo njihale su se palme u loncima, premda vjetar nije puhao, a sunce je spiralno širilo zrake, kao pri vatrometu. No, Bryant nije imao vremena da se udubi u te vanjske divote — prvo mu je bilo da provjeri je li sve u redu s njegovim fizičkim izgledom, novim supertijelom. Poslije slijedi nekoliko tjedana opuštanja, a onda ćemo vidjeti. Pogledao se i ostao zaprepašten: njegov se fizički izgled nije promijenio! Jauknuo je od

razočaranja. Tijelo mu je i sad bilo kombinacija krhkih kostiju i naslaga sala, mišice su mu bile kao deset dekagrama crijeva. Bryant je svoje tijelo promatrao s mržnjom, a ta se mržnja pretvorila u mržnju prema Marzianu i njegovoj agenciji. Tada je začuo zvižduk iza sebe.

— Pogledaj ovo tijelo! — uzviknuo je neki muški glas zadivljeno. — Kladim se da je to Mister galaksija!

— Ma ne! — drugi će glas. — Mister galaksija nema takva ramena. To je zacijelo Mister kozmos.

Bryant se naglo okrene i ugleda dva čovječuljka čudno odjevena, koji su ga proždirali pogledima. Naljutio se.

— I vi se tome smijete? Zato što sam takav... ? Dva su čovjeka uzmakla prestrašeno.

— Ne — promuca jedan. — Oprostite na komentarima, ali nas dvojica smo stručnjaci za fizičku kulturu i nikad dosad nismo vidjeli nekog tako lijepo građenog kao vi.

— Jest — doda drugi sa žarom. — Dao bih milijun zlinkota da sam građen kao vi. Pa čak i dva milijuna.

Bryant je još i sad smatrao da mu se rugaju. Tada je zapazio da je nesretna sudbina njega nadarila sitnim i izmoždenim tijelom, ali da je to sitnica u usporedbi s tijelom koje je podvalila ovim neznancima. Jedva su mu dosezali do ramena, prsa su im bila upala i noge kao u kukaca. Bryant se ogledao i zapazio da su i drugi ljudi što su šetali ulicom bili građom tijela nalik njima. U njemu je bljesnula prva iskra shvaćanja: ako je to bio reprezentativni uzorak, tada je sigurno da je on bio najrazvijeniji čovjek na svijetu. ZBILJOPROM je, znači, zapravo ispunio program.

— Ne mogu vjerovati da postoje takva prsa — primijetio je jedan od dvojice. — Potrebno je raditi mnogo sati dnevno da bi se stekla takva prsa.

— A bokovi? — doda drugi gledajući udivljeno Bryanta.

— Pa, držim se u formi — skromno će Bryant. — Mislite li da će se moje tijelo svidjeti djevojkama?

— Svidjeti? — čovjek je zakolutao očima. — Nećete ih se moći riješiti.

I kao da su okolnosti htjele istaći te riječi, sa svih su se gtrana čuli

uzdasi »oh!« i »ah«, pa i drugi, koji su izražavala ženska divljenja. Okrenuo se i vidio šest-sedam mladih žena koje su se brzo približavale. Oči su im se raširile od želje i obrazi zažarili. Najprije su izbliza promotrile njegovo tijelo, a onda su ga počele dirati i pipati nestrpljivim prstima dok su druge još prilazile. U desetak sekundi Bryant se našao u uskomešanom središtu, pokušao je uspostaviti ravnotežu pod navalom ruku koje su bez skrupula pipale pojedine dijelove njegove anatomije. Njihova su se tijela stiskala k njegovu, usne pritiskale na njegove, šapćući pri tome riječi obećanja i prijedloge.

Dakako, ovakva situacija bila je zadovoljavajuća za nekoga tko se osjećao frustriranim kao Bryant kad ne bi bilo nezgodne pojedinosti: žene toga svijeta bile su prirodno još jadnije nadarene nego muškarci. Koščati bokovi, grbava koljena bolno su se zarivala u njegovo tijelo, suhonjavi prsti prijetili su da strgnu s njega komadiće kože. Kao da su na njega zabunjujućom neobzirnošću navalili gladni kosturi. Stenjući od straha, Bryant se pokušao izmaknuti i mašio se za džep da nađe Normalizator zbilje. Pritisnuo je dugme i našao se odmah na srebrnastoj ploči u njujorškoj agenciji ZBILJOPROM, s kaputom i košuljom u rukama. T. D. Marzian i Cruftova promatrali su ga: on iznenađeno, ona zaprepašteno.

— Zar niste bili zadovoljni? — zapitao je Marzian.

— Zadovoljan? — drščućim će glasom Bryant. — Gotovo su me rastrgle na komade. — I počeo je pričati što mu se dogodilo. Tada je zapazio da je gotovo potpuno gol ovdje, pred djevojkom, pa se zbunjeno obukao. Zatim je nastavio priču.

— Nezgodno — primijeti Marzian mirno. — Ali sad možete iskoristiti drugu od naših triju prilika.

— Znači da ćete uračunati ovaj neuspjeh? Poslali ste me u pogrešan svijet.

— Takav ste izabrali. Imamo napismeno.

— Ali ja sam htio reći da želim novi fizički izgled, izgled Mistera Amerike.

Marzian je odmahnuo glavom.

— Probirač vjerojatnosti zbilje ne funkcionira na taj način. Vi ostajete vi. Vi ste nepromjenljiva činjenica u moru vjerojatnosti i ništa to ne može

promijeniti.

— Zar ne postoji svijet gdje su muškarci jadno građeni, kao ona dvojica, a žene normalne? — pitao je Bryant, koji je uložio sav svoj novac u to. Posto se okrenuo da ga ne vidi Cruftova, pokazao je rukama zaobljenih dlanova na prsa značajnom kretnjom.

— To ne bilo logično — odvrati Marzian. — Žene i muškarci moraju imati iste karakteristike vrste, inače vrsta ne bi mogla opstati.

— Znači da sam uzalud utrošio novac? — primijeti Bryant. — Želio sam samo živjeti a zbilji gdje bi se lijepe žene otimale za mene. Je li to previše?

Marzian se počešao po bradi.

— Ne očajavajte, Bryant. Ogledajte se po ovoj stvarnosti. Mnogi su muškarci skromni po fizičkom izgledu, pa imaju žena napretek. Zajedničko im je to što znaju neke stvari raditi bolje od drugih. Žene traže uspjeh. Ne mora to biti nešto izvanredno. Možda da muškaraca zna pjevati, plesati, udarati loptu, voziti auto... znate li vi raditi nešto osobito?

— Bojim se da ne znam... — Bryant je primio svoj ugovor i počeo čitati sitna slova. — Ima li tu kakva klauzula o povratu novca?

— Možda znate glumiti? Ili igrati biljar? — Marzian je bio uporan. — Možda znate pisati priče?

— Ne znam. — Bryant je listao ugovor, a zatim se sjetio. — Ima samo jedna stvar koju sam znao dobro raditi u školi. Glupo je... ali, znao sam jezikom ispuštati mjehure.

Marzian je počeše po zatiljku.

— Mjehure pomoću jezika...

— Nije to tako lako kao što se čini — živo će Bryant. — Valja znati iskoristiti slinu, ona ne smije biti ni pregusta ni prerijetka, valja znati puhnuti pod određenim kutom, ni previsoko ni prenisko, pa svinuti jezik. Ja sam jedini u razredu uspio ispustiti četiri mjehura zaredom.

— Zbilja? Pa da vidimo... — Marzian je pritisnuo nekoliko tipaka na kompjuteru, promatrao podatke, pa se okrenuo prema Bryantu.

— Ovaj me posao neprestano iznenađuje. Zaista postoji svijet u kojem je omiljen sport istiskivanje mjehura jezikom.

— A žene...? Jesu li normalne? Marzian kimne glavom.

— To je sektor vjerojatnosti broj jedan, znači da je sve gotovo isto kao i ovdje.

— Možete li me poslati onamo? — Bryant će ozaren nadom. — U takav svijet gdje najveći šampion nije uspio načiniti više od tri mjehura.

— To je zaista granica naših mogućnosti, ali je moguće. — Marzian je pokazao prema Cruftovoj. — Morat ćete ispuniti novi formular.

— Dakako. — I Bryant se nagnuo nad djevojčin stol i zapazio da ona zbunjujući ugodno miriše. No, duh mu je bio previše zanesen sirenama koje će se naći u njegovu novom svijetu. Potpisao se i zakoračio na srebrnastu ploču za usmjeravanje zbilje.

— Mnogo sreće — poželi mu Cruftova, ali ju je on jedva i čuo. Promatrao je kako Marzianovi prsti lete po tipkama mijenjajući strukturu izabranog svijeta. Zatim je direktor pritisnuo crveno dugme i prijenos je bio trenutan.

• • •

Bryant se našao u nekoj prometnoj ulici, na mjestu koje je moglo biti i Manhattan da su zgrade bile više i promet bučniji. Muškarci i žene što su koračali pločnikom izgledali su normalno. Odmah je zapazio da su mnogi od njih pokušavali u hodu ispustiti koji mjehur. Bryant je bio zadovoljan videći da nemaju ni stila ni tehnike. U deset minuta jedva da je tko uspio istisnuti jedan mjehur.

Bryant je izašao iz veže gdje je promatrao i počeo je praviti mjehure jezikom. Dakako, nije odmah uspio onako kao u mlađim danima, ali je uskoro uspio načiniti zaredom dva, nesigurna doduše, ali ni uvjeti nisu bili idealni. Sad se nalazio usred znatiželjne svjetine i svaki je uspjeh bio popraćen pljeskom i gromkim »hura!«. Bryant je skromno kimao glavom na odobravanje, zadovoljan što ima među publikom i žena; koje su ga proždirale očima punim divljenja. »Vrlo dobro«, pomislio je.

Kraj mnoštva se odjednom zaustavila lijepa limuzina nekog uglednika. Debeljko koji je izišao iz auta bio je odjeven u skupocjeno odijelo i iz njega

je zračila snaga. Videći da ga čovjek gleda, Bryant je ubrzao svoje umijeće i uspio poslati u zrak odjednom tri mjehura. Mnoštvo oko njega je bilo oduševljeno. Automobili su počeli trubiti jer se promet zaustavio.

— Jeste li vi profesionalac? — zapitao je debeljko kad se probio do Bryanta. — Kako se zovete?

— Zovem se Arthur Bryant i nisam profesionalac — Bryant se nasmiješio, naslućujući što će se dogoditi.

— Od sada ste profesionalac... mogu vam omogućiti milijun šilera po utakmici. Pođite. — I debeljko mu pokaže kola.

— Vrlo rado. — I Bryant je pošao prema autu i ušao. Kraj njega na stražnjem sjedalu sjedile su dvije krasne žene.

— Djevojke, ovo je Arthur — rekao je debeli uglednik. — On će biti šampion mjehura, pa vam savjetujem da budete dobre prema njemu. Kopčate?

Djevojke su kimnttle glavama i okrenule se k Bryantu dražesno se smiješeći, od čega je Bryant počeo treperiti kao žice harfe.

• • •

Bryant je sjedio u velikom okruglom krevetu, složivši crne svilene jastuke iza svojih leđa, i neveselo gledao mladu ženu koja je ležala s njim.

Već su prošla tri tjedna otkako je ušao u ovaj svijet i za to je vrijeme postao svjetski šampion u puštanju mjehura, stekao veliko bogatstvo davanjem svoga imena u reklamne svrhe, kupio je vlastiti otok i jahtu, potpisao, ugovor za tri filma. Postigao je i uspjeh kod ljepotica, a mnoge su još čekale da i na njih dođe red.

Prema svim proračunima morao je biti vrlo sretan, ali nešto ipak nije bilo kako treba u tom svijetu iz sna. Nešto što nije predvidio.

Mlada žena kraj njega otvorila je oči i sanjivo rekla:

— Daj još, Arthure.

— Ne sada — Bryant je odmahnuo glavom.

— Daj, dragi — molila je ona. — Samo jednom.

On je stisnuo usne. Budući da je morao dnevno načiniti na tisuće mjehura, ispod jezika mu se stvorio bolni plik od trenja jezikom po zubima. Morao je usavršiti svoju tehniku i brže istiskivati mjehure. Od toga je pak imao mučnine i vrtoglavice. A i zamarao se i dosađivao.

Djevojka je sladostrasno mrmljala i približila mu se.

— Samo jednom, samo jedan mjehurić. Bryant ie isplazio bolan jezik i pokazao prstom.

— Imam samo jedan jezik. A imam i glavu. Nitko i ne misli da bih ja možda želio razgovarati o filozofiji.

— Filo... što? — Djevojka je skupila obrve.

— To je ipak previše! — odvratio je Bryant i ne razmišljajući zgrabio Normalizator zbilje sa stola i pritisnuo dugme. Istoga se trenutka našao u uredu ZBILJOPROM, na podu, pred iznenađenim T. D. Marzianom i djevojkom. Djevojčino se lice odmah zarumenjelo i Bryant je spazio da je obučen samo u pidžamu. Ustao je i iza naslona stolca obukao ono što mu je ostalo od odjeće.

— Ostali ste tri tjedna — rekao je Marzian otvarajući ormar i vadeći kućni kaputić. — Opet ste imali teškoća?

— Problema! — Bryant je prihvatio kaputić i sjetio se nečega. — Vi imate svašta u ovom ormaru.

Marzianovo je lice bilo bezizražajno dok je uzimao Normalizator zbilje iz Bryantovih ruku.

— I druge su mušterije znale doći iznenada — odvratio je. — Bilo je loše?

— Loše nije pravi izraz — reče Bryant, sretan što se može nekome povjeriti. — Vi i ne slutite kako je to kad s vama postupaju kao da ste stvar, kad se služe vama danonoćno.

— Takvu ste stvarnost izabrali.

— Jest, ali nisam do kraja shvatio. Meni je bila potrebna stvarnost u kojoj će me cijeniti zbog mene samoga, zbog moje ličnosti kao misaonog bića.

— A jeste li vi misaono biće?

— Mislim da jesam. — Bryant se počeše po glavi. — Neprekidno mislim, zar ne?

— A izabrali ste dvaput zaredom pogrešan svijet.

— Zato što doista nisam mislio. — Bryant je stisnuo oči, sumnjajući da mu direktor želi pokazati da je bio glup. — Dobro sam promislio i želim da me prebacite u zbilju gdje ću biti najpametniji na svijetu.

— Bojim se da Probirač vjerojatnosti neće uslušiti tu želju — primijeti Marzian. — Cilj je neodređen. Svatko drukčije prosuđuje mudrost i vi biste morali biti preneseni u različne svjetove i stvarnosti. Bili biste statistički uzorak, a to ne želite.

— Imate pravo — rekao je Bryant pošto je malo promislio. — Što da se radi?

— Treba izdvojiti stvarnost — spomene Marzian. — Razmišljajte o nečemu vrlo duboko, a ja ću to uključiti u specifikaciju. Prenijet ću vas tada u svijet gdje će se vaša razboritost cijeniti kao najpametnija. Hajdemo...

— Samo trenutak... — Bryant je zašutio osjetivši da je lakše proglasiti se misliocem nego doista pokazati tu sposobnost. — Shvaćate, to je samo...

— Za deset minuta moramo zatvoriti agenciju — odvratio je Marzian službeno. — Zar ne možete smisliti nešto?

— Nemojte požurivati. — Bryant je stavio ruku na čelo i pokušao se usredotočiti. — Da razmislim... imam ideju. — Bryant je sklopio oči i počeo govoriti: — Nema smisla tražiti istinu ako joj nismo namjestili dobru zamku.

Marzian je prasnuo u smijeh, a gospođica Cruftova je nešto ozbiljno promumljala.

— Što je? Zar je to smiješno? — Zapitao je Bryant.

— Ne, to je zbilja duboko... oprostite... — Marzian se okrenuo prema kompjuteru. — Stanite na ploču...

— Zar ne moram potpisati novi formular?

— Ovaj put ne — odvratio je Marzian i počeo prebirati po tipkama. —

Za dva prva puta stavljamo sve na papir, ali ovo je vaš treći pokušaj i više se nećete vratiti. Nije važno gdje ćete se iskrcati, ali ondje ostajete.

— Vidim. — Bryant je sad već imao iskustva u pogledu slučajnosti pri promjeni svjetova i odjednom je počeo oklijevati. Prva su ga dva izleta u drugu stvarnost razočarala, a ovaj put nema pomoći iz nevolje. Oklijevao je, a zatim opazio kako djevojka znatiželjno promatra njegove reakcije. Popeo se na srebrnastu ploču i dao znak da je pripravan.

— Do viđenja i mnogo sreće — rekao je Marzian i teatralnom kretnjom pritisnuo crveno dugme.

Ali ništa se nije dogodilo. Bryant je pažljivo promatrao Marziana kako je pritiskao na dugme još nekoliko puta. Ali je dekor ostao isti.

— Ne mogu vjerovati — rekao je Marzian i problijedio. — To je prvi put da Probirač vjerojatnosti...

— Je li nastao kratki spoj? — zapitao je Bryant žaleći što nema tehničko obrazovanje.

— Baterija se potpuno ispraznila, stroj je učinio što je morao — odvratio je Marzian.

Bryant je pogledao prema stolu.

— Znači da se već nalazimo u traženom svijetu?

— To je nemoguće — Marzian je odmahnuo glavom. — To znači da netko u ovom svijetu smatra da je vaša uzrečica o istini vrlo mudra.

— No, to je nemoguće... tek sam to pomislio i nitko nije mogao... — Bryant je zašutio jer mu je opet nešto sinulo. Okrenuo se prema djevojci, a ona je oborila pogled i porumenjela.

— Što ste učinili? — Bryant pođe prema njoj. — Potratio sam posljednju priliku! Ukoliko to nije... — zašutio je jer je zapazio da stasita djevojka ima neke još stasitiije stvari i da ih je priroda zgodno dala upravo njoj. Osim toga, dražesno se smiješila, mirisala je vrlo seksi. No, najviše je Bryanta privlačila činjenica da je bila inteligentna. Malo je djevojaka koje su kadre razlikovati pravu mudrost kad je sretnu. Pogledao je prema njoj i odmah se duboko i neopozivo zaljubio.

— Zbilja mi je žao — primijetio je Marzian pregledavajući svoje

instrumente. — Čini mi se da biste u ovim okolnostima imali pravo na četvrti prijenos.

— Pustimo to. — Bryant je bio toliko lud od sreće da nije mogao odoljeti užitku da izbaci još jedan aforizam: »Daleki su pašnjaci prekriveni lažnim dijamantima.«

Zvučalo je neprirodno, namješteno, ali osmijeh priznanja na djevojčinu licu dokazivao je da ona razumije što je htio reći i da ih čeka krasna budućnost u najljepšem mogućem svijetu.

Objavljeno prema dogovoru s GPA München

Bob Shaw

U Nichollsovoj »The Science Fiction Encyclopedia« piše o Shawu, između ostalog, i ovo:

»Rođen 1931, diplomirao na Tehničkom fakultetu u Belfastu, radio kao stručnjak za izdržljivost materijala i visoke konstrukcije, zatim kao konstruktor aviona, pa kao referent za odnose s javnošću, i konačno, kao novinar. Od 1973. živi u Engleskoj, a od 1975. Izdržava se samo pisanjem.«

»B. Shaw je potpun žanrovski pisac jer su mu djela striktno u granicama uobičajenih definicija znanstvene fantastike. Priče konstruira sigurnom rukom, a poznavanjem tehničkih detalja i ljudskog karaktera nadmašuje većinu pisaca. Možda nije najambicioznij među modernim piscima sf-a, ali je svakako jedan od najzabavnijih.«

(Mnogi koji su pročitali »Razotkrivenu tajnu Mona Lise« — SIRIUS 57 — vjerojatno će se složiti s navedenim konstatacijama!)

Shawa bi se moglo okarakterizirati i ovako: sf-fan koji mnogo piše i pri tom se izvrsno zabavlja. U najnovijem, broju 6, LMTWGA (fanzina što ga izdaje Kanađanka Fran Skene) napisao je: »... U toku trideset godina pisanja za fanzine sumnjam da sam napisao i jedan jedini nehumoristički tekst...«

Naročito je uspješan kad igra vrlo popularnu igru među piscima sf-a: »Varijante na izlizane teme«. Nenadmašiv je kad valja izmisliti novo, originalno rješenje neke teme koju sa drugi već iscijedili do srži.

»Svijet po izboru« baš to dobro ilustrira...

16. MINI YU-SIRIUS

Vahdet Anadolli:

PROPALI IZUM

Petnaest godina mukotrpnog rada se napokon isplatilo. Ovaj put je bio siguran da će uspeti...

Seo je u vremeplov, podesio mehanizam i nestao da bi te ponovo pojavio na istom mestu ali trideset godina u budućnosti. Celo to područje pokrivalo je sada veliko veštačko jezero.

A on nije znao plivati.

Damir Bajs:

NOVA TEHNOLOGIJA

Omalena prostorija bila je ispunjena do posljednjeg mjesta. Nije trebalo imati posebno dobro zapažanje da bi se uočili mnogobrojni tehnološki moćnici 22. stoljeća i ostali istaknuti pojedinci. Razlog zbog kojeg su se okupili nalazio se na tamnom podiju, pažljivo prekriven sivim olovnim pokrivačem i okružen elektronskim zaštitnim sistemom.

Predmet koji je zaslužio takve sigurnosne mjere bio je konačan proizvod istraživačkog odjela velike kompanije PEWAX. Sadašnja tehnologija dostigla je krajnju točku u svom razvoju. Trebalo je naći nov put, a njime je prvi krenuo PEWAX. Prezentacija je bila na visini, jer su mnogobrojni direktori, predsjednici i potpredsjednici svih imalo značajnih kompanija morali odlučiti da li će slijediti PEWAX ili će ga izolirati time što neće prihvatiti nove ideje.

Naravno, nisu bile zaboravljene ni široke mase zbog kojih se, zapravo, sve to i radilo. Za njih su dvoranu snimale mnogobrojne kamere, a uzbuđeni komentatori objašnjavali su prizor svim svojim pripovjedačkim žarom. »Novi prodori tehnologije«, »Najznačajnije otkriće poslije vatre«, »Neviđena ljudska domišljatost« — tim riječima baratali su spikeri, iako,

naravno, nisu imali pojma o čemu je zapravo riječ.

Naposljetku je izašao na podij i dr Matel, šef istraživačkog odjela. U svojoj je izjavi bio konkretan, precizan i uvjerljiv:

— Otkriće koje ćemo vam sada predstaviti nije neočekivano. Čovječanstvo je moralo krenuti novim putem prije ili kasnije. Taj je trenutak najzad došao. Sadašnja tehnologija postala je prekomplicirana i pretjerano osjetljiva. Nedavno je tako zbog malog potresa u Japanu došlo do masovnog prestanka rada uređaja, od velikih računskih centara pa do automatskih kuhinja. To se nije više moglo trpjeti i mi smo u PEWAXU počeli tragati za novim rješenjima. U tome smo i uspjeli. Naravno, nismo mogli odjednom baš sve prenijeti u novu tehnologiju, ali i to se može očekivati u dogledno vrijeme. Pokazat ću vam njen sadašnji domet.

Dr Matel priđe prekrivaču i otkrije predmete skrivene dotad od radoznalih pogleda. Trenutak kasnije dvorana je nabrujala od razgovora. Dr Matel poče tumačiti kako se upotrebljavaju nove naprave:

— Već sam prije istaknuo da je ovo tek početak i da se prava primjena može očekivati tek u budućnosti. Prvi komercijalni uređaj je ovaj novomazač koji služi umjesto automazača. Kruh je ispečen u pravokutnom obliku, a masa koja se maže ne nalazi se više u tubi s dirigiranim potiskivačem, nego u okrugloj posudi koja ima zatvarač u dvije verzije, elektromagnetskoj i ručnoj. Ovdje smo dodali i nož sa dvije funkcije. Jedna je rezanje kruha, a druga mazanje kriške masom iz posudice. Kao što ste zapazili, nož umjesto laserske zrake, kojoj se snaga mijenja zavisno od vremenskih uvjeta koji se ne mogu uvijek kontrolirati, ima električki pokretanu čeličnu oštricu. Sada usavršavamo i posve ručni model.

Govoreći to, dr Matel je istodobno i pokazivao: uzevši u ruku nož, odrezao je krišku kruha i zatim je, zaustavivši čeličnu oštricu, namazao masom iz posudice.

Kamere su pratile svaku kretnju dra Matela, dok su komentatori govorili o nevjerojatnom i još neviđenom napretku.

Dr Matel završi demonstraciju riječima:

— Možda vam se sve ovo čini nebitnim. To ipak nije tako. Ovaj mali kućni aparat samo je dokaz prednosti nove tehnologije koja ne troši energiju, sigurna je, bešumna i praktički nepokvarljiva. Zbog svega toga to je samo jedna stepenica u velikom koraku naprijed.

Profesor povijesti Alan Rett — koji se specijalizirao za razdoblje prije svemirskih ratova — gledajući onaj ručni nož, komad kruha i okruglu posudicu, nije se mogao oteti dojmu da mu je sve to odnekud poznato i da to možda i nije tako velik i neviđen korak naprijed.

Stevan Bošnjak, Goran Stanković, Zoran Pešić-Sigma:

LJUBAV NA VASIONSKOM BRODU

(iz hronike o Hloygeu)

Hloyge se naže nad nju i pojeba je.

Krunoslav Gernhard:

JIM KOJI NIJE IMAO SREĆE

Bio je siguran da su mu za petama. Znao je da za prijestup 3. stupnja može dobiti samo metak iz automatik-energetika u trbuh, ili, ako ga hapaju živog, nešto uhuhu gore: elektroaktiv-minutna kola u mozak, što dovodi do groznih halucinacija i valjda, najgore moguće smrti.

Davno je još razmišljao o tim mogućnostima, još dok je planirao ubojstvo Višeg vijećnika Homea Sobera. Naravno, ucmekao ga je, a zatim leš lišio srca, ušiju i kose, tj. skalpa. Zatim je javno objavio da je vijećnikovo srce bacio simapima (živina slična psu), uši prodao kao suvenir, a skalp zadjenuo za pojas. Takvim postupkom navukao je sebi na vrat svu kozmopoliciju, lovce na ucjene (raspisana je nagrada od 500.000 solara) i još oko pola milijuna raznih tipova, od običnih pohlepnika do sitnih privatnih detektivčića. Znači, bio je u kaki do guše.

A sad, što je natjeralo običnog, mirnog građanina Jima E. Fridgea da postane Charles Manson? Dakle: Prvo, ni Home Sober nije bio baš nevinašce, što bi mu Jim zacijelo oprostio da se nije miješao u poslove Jimova malog transportnog poduzeća i hotimice prouzrokovao njegov bankrot. Drugo, oteo mu je ženu, vrlo lijepu, umilnu ženicu zadovoljnu onim što posjeduje, dok je nisu zabljesnuli dragulji bivšeg Višeg vijećnika; Treće, kćerku mu je otjerao u bordel opijenu, drogiranu i što sve ne; Četvrto, sin, 18-godišnji Ed, zaglavio je u bajboku Homeovom krivicom, a

zatim sjeo na električnu sjedalicu.

Kad se sve zbroji, ispada da je H. Sober cijelu Jimovu porodicu upropastio. Nije li, zaista, zaslužio smrt? Bilo kako bilo, bio je važan vladin čovjek, i Jimu je gorjelo pod nogama. Digao je hiperskifer s najbližeg skifodroma i začas doletio na 14. planet u sistemu plavog diva Qg, zvan Lipani.

Prizemljio je, u stvari, prišumio, u nekoj šumetini punoj čudovišta, jedva se izvukao živ i nekako stigao do Lipant-porta. Isprva se čudio što ga nitko ne prepoznaje, no za pat minuta mu je sve bilo jasno: u dvorištu kantine porta stajao je jedan Vampiroz sa Vampirnusa i pio vampirviski, a bio je naoružan pravim Vautomatikom. Njegova meta bio je Jim. Ovom je odmah bilo jasno da se nitko od prisutnih nije htio svađati s Vampirozom.

Ušao je u kantinu primjećujući da je svatko tko je imao imalo soli u bundevi, zbrisao na vrijeme. To prije što je Vampiroz pošao za njiim. U kantini, iza Šanka, visilo je veliko zrcalo (kako to biva u jeftinim vesternima: junak u njemu ugleda sedmoricu nitkova kako potežu koltove i pokoka ih sa šest metaka). Jim se namjeravao poslužiti istim, Dakle, ili će on Vampirozu, ili Vampiroz njemu prosuti crijeva na ledinu, tj. na pod kantine. Automatik mu je bio pun, duša prazna, a zrcalo prema kojem je bio okrenut prljavo.

Minutu kasnije Jim je još bečio oči u zrcalo: uzalud. Ništo se nije micalo. Kako? Pa, Vampiroz je pošao za njim, vidio ga je. Što nije u redu? Ali, ako... Užas mu prođe mozgom i munjevito se okrene, ali samo napola. Snop iz energetika zarije mu se u rebra raznoseći organe, praveći garavu rupu na šanku i zidu iza njega. Od Jima je ostao prepolovljeni leš i more krvi.

Paa, sad kad je sve gotovo, nema smisla tajiti zašto nije vidio Vampiroza u zrcalu. Razlog je jednostavan, a nesretni ga se Jim sjetio tek tren prije smrti: vampiri, iliti Vampirozi zvali se kako im drago, imaju zajedničku osobina da se ne odražavaju u zrcalima!

Miodrag Papić:

JABUKA

— Oče, uzbuđen sam — govorio je drhtavim glasom mališan u krošnji

drveta. — Nikako ne mogu da verujem da te proći ovuda i sesti baš pod ovo drvo.

— Tako piše u prospektu. — I otac je bio pod temperaturom. — Nismo valjda platili tolike pare samo da bismo ga gledah kako se šeta šumom. Lepo su nam zagarantovali da ćemo baš mi biti ta odlučujuća karika u razvoju čovecanstva. Ti i ja...

— A hoće li nas istorija zbog toga spominjati?

— Neće, sine, istorija je kur... ovaj, nepoštena prema ljudima koji su joj mnogo davali. A ono što ćemo uraditi prikazaće se neukom narodu kao slučajnost. Jedino nas može spomenuti majka ako posle ovog ne stignemo kući na ručak.

Uskoro obojica ućutaše. Iz šume dopirali su šumovi, šuškanje lišća postajalo je sve jače i odjednom se na čistini pojavi učenjak. Hodao je oprezno, kao da se plaši nečega. Ispod miške držao je nekoliko knjiga. Zagledao je svako drvo, kucao u njega, odmeravao mu visinu i širinu pogledom. Napokon priđe drvetu na kome su čučali naši tajanstveni junaci i reče zadovoljno:

— Hrast, tu je bar sigurno. Zatim sede i poče da čita. Dečak u krošnji se skameni i gotovo nečujno upita oca.

— To je, dakle, Newton?

— Jeste, a ti sad hvataj jabuku i cepaj pa da brišemo jer mi ovaj učenjak deluje dosta zdravo i jako. Ne bio želeo da nas ulovi kako ga gađamo.

Iz korpe pune rumenih i krupnih jabuka dečak uze jednu i zavitla je u pravcu učenjaka.

Prva jabuka promaši, ali kada fizičar podiže glavu da vidi odakle je stigla, druga ga udari posred čela. Udarac je bio jak i on se otkotrlja raskrvavljena čela, a sa stabla se poput majmuna brzo spustiše dve prilike i počeše sumanuto da trče. Međutim, fizičar je bio brži. Poput munje, iz džepova izvadi dve kubure i upravi ih u pravcu napadača. Posle pucnja ništa se više nije čulo, samo je dečakovo telo malo zadrhtalo pre no što se konačno smirilo...

Fizičara je na vratima dočekala domaćica. Kroz prozor je videla krv na Newtonovom čelu pa je istrčala usplahirena i zbunjena da ga što pre previje

i smesti u krevet.

— Ništa ozbiljno — poče On da joj laže — opet napad jabukama.

— To vam je već dvadeset treći ovog meseca — zajeca ona. — Ne biste više smeli prolaziti kroz šumu.

Dok je kasnije razmišljao o tome da li bi bilo bolje da je postao revolveraš ili učenjak, Newtonu pade na pamet vrlo jasna i verovatna misao: »To ipak mora biti neka organizacija!«

Nebojša Popović:

ZAŠTO SU ZEMLJANI DOBROVOLJNO PRIHVATILI INVAZORE IZ SVEMIRA

— Milorade, nećeš valjda da ideš tamo?

— Pa znaš da moram, dobio sam poziv...

— Ja ne bih ni mrtva otišla tim...

— Ćuti, ženo.

• • •

Svemirski brod vanzemaljske civilizacije, koji je svakih pedeset godina rutinski obilazio Zemlju i proveravao njen razvoj, i ovog puta se našao na uobičajenom mestu. Međutim, sve ostalo bilo je drugačije...

Svi zemljolozi sa broda skupili su se u centralnoj odaji, čekajući kapetana.

— Ne razumem zašto su se Zemljani tako lako predali svemirskim osvajačima. Pa oni su poznati pa svojoj ratobornosti

— Da, zato i nismo još stupili u kontakt s njima. Ali, ko zna ko su im porobljivači, možda su opasni i za nas, i za ceo svemir...

— Ne verujem — reče kapetan broda, koji je upravo ušao — uostalom, pročitaću vam izveštaj, koji je 09.2 uspeo da pošalje, riskirajući život: »IZVEŠTAJ 09.2 — SLUČAJ ZEMLJA. S obzirom na novonastalu situaciju, u privredi i životu Zemljana nema velikih promena (osim, na

primer, potpuno izumiranje prostitucije). Na rad idu samo muškarci, i začudio sam se da izgledaju prilično zadovoljno. U početku sam mislio da su pod djestvom nekakve droge ili nervnog plina ali konačno sam otkrio. Osvajači su sve same žene... i to kakve žene!«

Mirko Stipanović:

OSVAJAČI SVIJETA

Takav skup najistaknutijih ličnosti svijeta još nije doživjela ova naša stara Zemlja. Šefovi vlada, ministri rata (ili obrane), te priznati učenjaci iz raznih zemalja i grana. Jednom riječi, najveći drmatori i najveći umovi sakupili su se u Beogradu, u Jugoslaviji zato što je ta mala zemlja imala čast da upravo taj dio našeg planeta prvi put posjeti jedna strana, izvanzemaljska civilizacija.

Spustili su se u samu zoru neradne subote na veliko parkiralište Proizvodno-propagandnog centra.

Spustivši se u tako neinventivno vrijeme, a sve iznenada i bez najave, nisu ni mogli imati bolji odbor za doček: portir Pero, kojega je zujanje njihove letjelice probudilo po drugi put toga jutra (prvi put ga je probudila čistačica Jelka došavši vragzna odakle, od kuće zacijelo nije), i već spomenuta čistačica Jelka, djevojka u malo poodmaklim godinama, kojoj se, eto, nije isplatilo vraćati kući nakon tajno probdjevene noći s nekim.

Jedan je došljak bio u sjajnom odijelu pripijenom uz neskladno tijelo, kao velika čokolada s velikim lešnjacima, malo oblikovana i zamotana u zlato — tako se bar činilo čistačici Jelki. Drugi je bio pristojnije obučen: modra mlohava trenirka kojoj su malo popustile gume oko pojasa, ruku i nogu.

Pero, portir, promatrajući iskusnim okom, odmah je zaključio da je taj drugi glavni i pošao je prema njemu pružajući mu dremljivu ruku. Upozorio ga je đa je tu zabranjeno parkiranje za sva vozila koja ne rade u firmi, uključujući i ona koja dolaze iz zraka i koja su, bog da prosti, jajasta oblika.

— Mi nismo nikakvi parkirači, mi smo osvajači ovoga divljeg svijeta — ljubazno su se predstavili gosti.

— Oh, osvajači! — uzdahnula je čistačica Jelka ljupko prinoseći desnu ruku punu prstenja namazanim usnama. Koketira je koraknula prema njima.

• • •

— Ja, dakle, mislim — nastavljao je tri dana nakon toga događaja američki ministar rata smatrajući da se nakon sovjetskog ministra mora čuti i njegov glas radi ravnoteže snaga — da je problem s kojim smo se susreli prvi put u ljudskoj povijesti općeljudski problem i da bismo ga morali razmotriti i riješiti zajedničkim snagama.

Nakon te uvodne razmjene mišljenja odlučeno je da se sasluša izvještaj Generalnog sekretara obrane Zemljine kugle (to je bila novoosnovana dužnost).

Težište izvještaja sastojalo se u informaciji da su došljaci obavijestili sve vlade da im je besmisleno svako protivljenje jer da su oni osvajači ovog barbarskog planeta, da su ga prvi otkrili i da, prema tome, imaju pravo da ga osvoje i, ako treba, i unište, razumije se.

Na ovo su prisutni zažamorili. Nije im se svidjela pomisao da bi netko mogao uništiti dragu nam Zemlju i sve na njoj, a time i njih, kremu kreme tog našeg planeta.

Pitanja su se množila kao gljive poslije kiše. Na kraju su ostala samo dva: Kako to da već tri dana došljaci nisu poduzeli ništa i gdje su sada?

Prijetnja je bila ozbiljna. Ozbiljno je i razmatrana moćnost pregovaranja s njima da se vidi što bi se dobilo eventualnom predajom, a što bi se dogodilo ako se ne prihvati kapitulacija? Vrhunski svjetski sigurnosni skup je sazvan i svi su djelovah zadivljujući jedinstveno u strahu za vlastitu kožu: nitko nije vjerovao da će im okrutni osvajači ostaviti puno vremena...

• • •

Jelka se šćućurila u maloj prostoriji pokraj glavne dvorane. Tu je bilo njezino carstvo, njezin alat i pribor za održavanje reda i čistoće. Skuturila je slušajući sa zvučnika prijevod rasprave i nikako nije shvaćala zašto se svi toliko uzbuđuju. Ona je, naime, čuvši da su oni veliki osvojači, samo rastegnula hlače onoga u trenirci (i tako je svakog časa očekivala da mu padnu) i zavirila u njih.

— Pa zar vi time mislite osvojiti cio svijet? — posprdno je upitala i razočarano se okrenula, a oni čudni štrkljavci pobjegli su nakon toga glavom bez obzira.

Miroslav Šerbez:

THE END BLUES

... smežurane ruke držale su čvrsto, ali ipak nesigurno veliku žlicu s koje se pri svakom zamahu cijedila gusta crna masa. Starac je još mljackao pohlepno, iako to već traje dugo. Žlica je nezaustavljivo prodirala u želatinoznu masu i putovala do zamusanih i ispucalih usta i cijedila se po dugoj sijedoj bradi, čak su i široki rukavi nekad bijele toge bili umrljani tom smjesom. Odjednom starac zastane i zadrhta. U masi se nalazila još jedna kuglica. Beskonačno sporo stavio ju je u usta i počeo žvakati. Zemlja se raspadala u prah, kidala se prastara kora i rastaljena jezgra miješala se s morima i planinama. Nitko nije znao što se dogodilo, niti će ikada saznati. Zemlja više nije postojala. Kataklizma koja joj se tako sigurno primicala najzad je stigla. Starac je zamišljeno podrignuo...

Dobrivoje Šešlija:

HAZARD SEDMI

Zvuk rulete ispunjavao je blistavu i svjetlošću okupanu dvoranu velike Astro-kockarnice na Ganimedu. Bezbrojni pulsirajući stolovi, mnoštvo neobičnih posjetilaca i rubinske kuglice koje su se, uz vatromet boja, survavale žlijebom rulete u ludoj utrci za dobitkom.

— Igrate li? — prenuo ju je ugodan glas.

Okrenula se i spazila mutanta s Betelgeuza zaogrnutog u neku vrst žute toge s oznakama Federacije na onom mjestu gdje su, pretpostavljala je, trebalo da budu prsa.

Kimnula je potvrdno glavom i nadušak iskapila čašu martinija. Igra je upravo završavala. Bzzz... 32 crveno. Crveni rubin, crvena tridesetdvojka, a onda ju je presjeklo. Potpuno je smetnula s uma da je to zapravo njezin broj. Žetoni su nečujno doklizili u boks. Ruka je makinalno krenula... 21

zeleno, broj njezinih godina i boja večernje haljine.

— Dobiva 21 zeleno! — oglasio se krupje nezainteresirano.

Djevojčino do tada blijedo i nepomično lice razvuklo se u široki osmijeh, a pogled joj je trijumfalno prešao preko promatrača i zaustavio se na zboranim usnama došljaka s Betelgeuza. Ovaj se lako naklonio.

— Dobiva 7 crveno! — javio se ponovo krupje, ali ovaj put s izvjesnom dozom čuđenja u glasu kada je mlada žena radosno ispružila ruke. Dobila je i narednih pet igara! Gomila žetona poprimila je impoznatne konture. Martini se brzo praznio, a na ekranima je zaiskrio njezin lik i nekoliko podataka: Marta Šajkački, dob: 21 godina, zanimanje: kulinar-orijentalist, matični planet: Zemlja, ukupan dosadašnji dobitak: dva milijuna kredita. Sve je to Marta opazila svojim već malo zamagljenim očima. Hihoćući se bila je spremna uložiti i u osmu igru, a onda ju je iznenada blokirao nekakav unutrašnji glas. Podigla je glavu i potražila objašnjenje na licima prisutnih, ali osim lakog naklona mutanta u žutoj togi nitko se nije pomicao. Gotovo istovremeno, osjetila je kako se i protiv svoje volje lagano diže iz fotelje, kupi žetone i uz žalostan osmijeh krupjea odlazi od stola. Krenula je a da nije znala ni zašto ni kamo. Put ju je vodio u prostranu blagovaonicu prema jednom od tri potpuno izolirana separea. Ušla je.

— Dobra večer, Marta. Hvala što se došli!

— Vi!? — zapanjeno je istisnula prepoznavši mutanta s Betelgeuza.

— Dopustite mi da se predstavnim. Hazard Sedmi! — galantno se naklonio i poljubio joj ruku. Ponudivši je da sjedne, natočio je martini u dvije čiše i nastavio: — A sada da objasnimo! Samo, prethodno bih vas zamolio za potpunu diskreciju, jer ovo što ću vam sada povjeriti moglo bi da mi nanese veliko zlo. Možda ste već čuli da mi Betelgeužani raspolažemo... hm, pa recimo neobičnim sposobnostima? Ja, na primjer, mogu u bilo kojoj kockarnici Federacije dobiti uzastopno sedam igara na sreću, a raspolažem i telepatskom šifrom... — ovdje je zastao i pogledao je prodorno. Naglo je shvatila.

— Znači vi ste mi pomogli da dobijem na ruleti?

Kako je šutnja značila i potvrdan odgovor na njezino pitanje, iznenada ju je obuzela druga misao.

— Ali, dragi moj Hazarde, takve se stvari ne čine tek tako. Vjerojatno ste imali na pameti, kako se to obično kaže, protuuslugu, zar ne? — prošaputala je mazno i neprimjetno povukla haljinu iznad koljena.

— Točno. Tražim od vas sasvim običnu protuuslugu — rekao je mutant gladeoi joj koljeno. — Moja cijena je jedan do vrha pun tanjur prave vojvođanske riblje čorbe koju ćete mi pripraviti vi kao kulinar-orijentalist...

Senad Švraka:

POGREŠAN DOJAM

— I zapamtite: ni u kom slučaju ne smijemo dopustiti da svemirci pri prvom kontaktu steknu pogrešan dojam o nama.

• • •

Što? Presretač iz lunarne baze raskomadao njihov brod anihilacijskim torpedima?

• • •

— Pilote Jenkinsu, ustanite! Imate li što da kažete u svoju obranu, prije nego što se porota povuče na vijećanje?

— Svakako! Želio bih reći da sam se ja, zapravo, samo potrudio da, kao što je to lijepo rekao general War, svemirci ne steknu pogrešan dojam o ljudskom rodu.

Jakob Z. Holbik:

KAKO DA SHVATI GOSPODARE?

— Stigla poruka za vas! — viče android iz predsoblja prema vratima kupaonice.

— Isključi foto-ćelije i uđi — odvrati mu gospodarica koja se upravo počela kupati

Android uđe u mraku, pa kad pređa pismenu poruku stane u svoj kut ponovo uključivši foto-ćelije, razmišljajući: »Kako gospodar može biti

toliko zaboravan? Ja sam samo jednom vidio gospodaricu i sve na njoj zapamtio, a gospodar svaki čas na njoj provjerava nešto i to u tako glupim položajima kakve omogućava krevet. Zbilja su ljudi zaboravni.«

Predrag Jovanović:

RAJ

Brod je bio spreman za polazak, čekao je samo ugovoreni signal iz kontrolnog centra pa da se vine u tamu svemira. Tamo, na planetu Liberta, grupu od dvadeset žena čekao je nov život. Javile su se dobrovoljno, kao i mnoge druge koje su pre otišle sa Zemlje, u razmacima od po mesec dana. Pošto je samooplođivanje postalo rutina, rešile su da na prvom planetu s povoljnim životnim usluvima osnuju koloniju bez muškaraca. Oni su bili grubi i neosetljivi za ženske probleme i planove, gušili su u ženama ambicioznost, svrstavali su ih u slabiji i nežniji pol i tako ponižavali, naročito u seksu (zašto da uvek one budu jebene?). Sada su se, bez pritisaka sa svih strana, vrata novog života otvarala širom i one su bile ushićene...

• • •

Sunce je već odavno izašlo i prešlo nešto više od podnevne tačke. Burk se protegao, zatim seo i podrignuo. Njegova nova žena puzećki je donela papuče i nežno mu ih navukla na noge. U tom trenutku je u njegove kraljevske odaje uleteo tajni savetnik Ark i klanjajući se, kako to običaj nalaže, uzbuđeno pogledao u Burka čekajući da ovaj ukloni ženu. Burk je oštro pogledao i žena je krenula prema izlazu, ali malo sporije nego što je on zamislio. Zato je dograbio bič i zafijukao joj pored uva. Jadnica je poskočila i pobegla u paničnom strahu od gneva svoga gospodara. Ark tada brzo progovori:

— Gospodaru, stigla je još jedna letelica sa Zemlje i izgleda da če ih doći još. Šta da radimo?

Burk je leno čačkao zub kažiprstom. Nije se činilo đa mnogo razmišlja o tome.

— Zna se, dragi moj. Uobičajeni postupak: prvo dresura, a zatim dve najlepše pošalji meni, ove su mi već dosadile. Zemljanke uopšte nisu zanimljive duže od mesec dana.

Robert Kuhar:

OSVAJAČI

U trenutku kada su osvajači stupili na tlo nepoznatog planeta, počele su se dešavati čudne stvari. Willy, koji je prvi stao na tlo, protrčao je desetak metara od broda u opremi za jogging i veselo im mahnuo, na što je kapetan zajedno s posadom ostao zapanjen. Tek što su se članovi posade oporavili od šoka, oni ugledaše kapetana kako se gubi plivajući po pustinji u žutim kupaćim gaćicama.

Nešto očigledno nije bilo u redu.

Willy otkoči blaster i polako krene oko broda. Odjednom se začu tup udarac. Svi strčaše dolje, no Willyju nije bilo ni traga.

Već su se htjeli vratiti, kad ih prene vika. Podignu glave. U zraku se koprcao Willy s dugom bijelom tunikom i krilima pričvršćenim iza leđa. Urlao je kao da mu čupaju dlaku po dlaku s brade, i vjerojatno je to bio glavni razlog što se iznenada počeo polako spuštati. Čim je dodirnuo tlo dao je petama vjetra i odjurio u brod. Neki su se poveli za njegovim primjerom, i potiho nestali.

Kapetan bi to isto učinio drage volje, ah ga je viša sila u tome sprečavala (...ti ja kapetana koji se boji nekakvih anđela, i još to iz svoje posade!).

Dakle, kapetan i još dvojica krenuše, s knedlom u grlu, da malo pročačkaju teren. Nakon nekog vremena složili su se da je okolina sasvim normalna pustinja s rijetkim razbacanim kamenjem i gdjekojim grmom. Upravo su se okrenuli da se vrate u brod, kad se pred njima pojavi New York, pravi pravcati New York. Sa svijetlećim reklamama, rijekom automobila, sirenama taksija i policijskih kola, okusom kokakole i mirisom kobasica.

Prestravljeni, okrenu se prema brodu i potrče. Međutim, brodu ni traga ni glasa. Na njegovu je mjestu sada polako tekao Hudson. Nemajući kamo, sva trojica se bace u rijeku.

Vukući ih sve dublje, neka ih je čudna sila ošamutila. Došavši k svijesti nakon nekoliko trenutaka omame, našli su se, puni prašine, kraj broda.

E sad im je već svega bila puna kapa. U trenu su se našli u brodu, ni

sami ne znajući kako, aktivirali motore i odmaglili u nepoznatom pravcu, najvjerojatnije u penziju.

• • •

Molekularna struktura se naglo digla na viši energetski nivo. Prijetila je opasnost od raspada. Sveukupna je materija bila u rezonanciji.

Planet se smijao. Grohotom.

Tako dobro se nije zabavljao još od posljednjeg posjeta Taurijanaca.

Hori Martinić:

LOŠ PLAN

Jednog je jutra sunce izašlo na zapadu. Sve što je postojalo na svijetu bilo je naopako, kao da se gleda u zrcalu. Baš sve je bilo naopako.

Harry McTinnich probudio se sretan toga jutra. Ekscentrični dječak sjeo je za pisaći stol. Napokon je i on, kao i sva druga djeca pisao desnom rukom. Ali, kad je toga dana došao u školu, vidio je da sva djeca pišu lijevom rukom. Svi osim njega... Tada je shvatio da je pogriješio i da mora smisliti nešto bolje.

Sutradan se zora opet probudila na istoku.

Milenko Miščević:

BAJKA O PRINCEZI MIETE

Na planetu Zimba živela je u kristalnom dvorcu prekrasna princeza Miete. Zarobljena od zlog i glupog čarobnjaka, okupana u bisernim suzama, tužnim pogledom čudesnih očiju molila je pomoć i tražila princa koji bi je na brzom svemirskom brodu u trenu preneo u drugi kraj galaksije.

I On je bio nesrećan. Razmišljao je kako da zadobije ljubav divne princeze, jer, na žalost, nije bio princ.

Jedne noći, dok su munje slale svoje gromove na vrhove kula dvorca, On je pod misterioznim ali romantičnim okolnostima razbio okove,

oslobodio tužnu Miete i kao svemirski vihor odneo svoje blago na planet Zemlju.

Izvori suza u očima princeze ponovo počeše točiti svoje bisere. Još nesrećnija nego pre, ona zamoli spasioca da je vrati među rešetke kristalnog dvorca na planetu Zimba.

— Ljudi su surovi i zli. Na ovom svetu nema ljubavi — bile su njene jedine reci pre povratka.

A On, ko je bio On?

Zna se. Zao ali pametan čarobnjak.

Konstantin Tezeus:

DOĐI U JATO PLEJADA, PRINCEZO

Već nekoliko noći šaljemo poruke ka planetu Zemlji, i to tako da će Zemljani, a među njima možda i moja draga, moći da ih uhvate i razumeju. Saznali smo od pripadnika civilizacije Tern-Alt da se pokraj zvezde nama poznate kao NCSC 18551 nalazi planet takvoga imena, i da na njemu žive bića koja su ovladala radio-tehnikom, ali još ne i tahionskom tehnologijom. Na žalost, ništa više nam nisu rekli; ti Tern-Altovci nam nikad ne kazuju detalje, uvek daju samo najsažetiju informaciju, pa o Zemljanima još ne znamo koliko bismo želeli.

Upotrebljavamo brzo raspadajuće tahione tipa F-8, koji se pre no što stignu blizu Zemlje pretvaraju u radio-talase. Poruke šaljemo u pravilnim višečasovnim razmacima. Naše su noći duge toliko da možemo za jednu noć da pošaljemo pedeset poruka. Moje je radno mesto uz veliki tahionski otpremnik, i ja dežuram svake noći. Kad se završi jedna poruka, za mene nema mnogo posla do početka sledeće. Za tih slobodnih sati promatram zvezdano nebo i sanjarim. Tamo, na dalekoj Zemlji, možda živi princeza moga života, princeza sa zvezda. Krajnje je vreme da je nađem i teleportiram ovamo. Ne mogu više dugo da čekam. Već mi je trideset godina, a još se nisam oženio.

Svoje mlade godine proveo sam u učenju, učenju i samo učenju. Studirao sam fiziku i astronomiju naporedo, i završio oba fakulteta sa najboljim sluzima. Zatim sam se zaposlio na Velikoj opservatoriji kao

stručni saradnik. U početku je nekim kolegama smetala moja mladost i naočitost. Jedan je, na primer, kad god bi me video odmahivao glavama i mrmljao da »ovo nije šetalište za gizdave lepotane nego ozbiljna naučna institucija«. Nastojao sam da sa takvima što manje raspravljam. Radio sam besprekorno, i posle nekoliko stodana i najuporniji kritizeri su zaćutali.

Signale smo šifrovali tako jednostavno, da bi ih i najgluplja bića u svemiru mogla da dešifruju. Zamišljam da se negde na Zemlji nalazi neki naučna institut koji prima i obrađuje naše signale, a u institutu predivna mlada djevojka, između 25 i 29 godina, mnogo lepša i pametnija od ostalih, koja se dosad nije udala samo zato što nije našla dovoljno lepog i pametnog mladića. Ona je moja princeza sa zvezda. Zamišljam je kako sedi sa slušalicom na leđima, sluša naše signale i prevodi ih bez imalo oklevanja na zemaljski jezik. Ako je nađem i ako uspem da je teleportiram ovamo, imaće šta da vidi: dug sam najčešće više od sedam metara, svi tri režnja su mi pravilno i podjednako razvijena, a moje kvrge za hodanje i za rad pravi su uzor muževnosti i snage. Uvek sam prekriven svežim slojem sluzi najfinijeg kvaliteta. Pazim na svoju spoljašnost: moje lisno-zelene čekinje uvek su ravnomerno potkresane. Kad izdignem prednji deo tela, moje tri glave mogu da gledaju ostale Ijufe sa visine više od dva metra. Moja srednja glava, ova sa mozgom, pravi je uzor lepote, a ni preostale dve, koje samo jedu, nisu loše. Iznad svakih usta imam po jedan gust grozd plemenitih crnih očiju. Ah! Nezamislivo je da lepotan kao ja još nema dece. Moji vršnjaci mnogo skromnijih kvaliteta odavno su oženjeni i već gaje poodmakle larve, a ja sam još sam.

Znam da čekaš, znam da veneš mlada i negrizena, princezo sa zvezda! Znam da misliš na mene! Odrediću tvoju tačnu lokaciju, podesiću teleport, pritisnuću dugme i hop! — bićeš ovdje, na mojem planetu, uz mene. Kako ćeš se samo prijatno iznenaditi!

Dimitar Todorovski:

SONDA

Hera 17 približavala se planetu Kienol. Bila je jedna od mnogo stotina sondi poslanih u potragu za razvijenim civilizacijama i postala je prva ljudska tvorevina koja je našla takvu civilizaciju.

Misija se približavala kraju. Bilo je potrebno samo još da pokraj nje

prođe neka od mnogobrojnih kienolskih patrola ih kakva druga letjelica pa da bude zapažena.

To se i dogodilo.

• • •

Ovdje SL-25. Zamalo smo se sudarili s nekim objektom u zoni 00-42. Molim vas da pošaljete servisnu letjelicu.

Za nekoliko minuta poslani brod je stigao. Čelični pipci uhvatiše sondu i smjestiše je na pokretnu traku što je vodila u unutrašnjost broda.

I servisna letjelica obavi svoj posao.

Sonda polako poče gubiti svoj oblik zbog visoke temperature u peći za otpadne materijale, pretvarajući se u tekućinu.

(S makedonskog: Krunoslav Poljak)

Frank Herbert:

Nightmate Blues

Prevela Ingrid Jurela-Jarak

Môra

Honolulu je tih, mrtvi su pokopani, ruševine srušenih zgrada raščišćene. Spasavalački se brod njiše na valovima Pacifika daleko od Dimond Heada. Ronioci slijede trag od mjehurića zraka duboko u zelenu vodu sve do ostataka državnog nebeskog vlaka. To je djelo sindroma nazvanog Kaos. Na obali, u na brzinu sklepanim barakama psiholozi se bezuspješno bore protiv posljedica ludila. Otuda je Kaos sindrom i počeo svoje djelovanje: grad je bio miran, a već idućeg trena bio je lud.

Za četrdeset dana devet je gradova bilo zahvaćeno ludilom.

Kuga dvadesetog stoljeća.

• • •

Seattle.

Najprije zvonjava u ušima koja prerasta u zvižduk. Zvižduk postaje upozorenje od sablasnog vlaka koji se klikete-klak, klikete-klak kotrlja kroz njegov san.

Taj bi san nekom psihologu bio više nego zanimljiv za kliničko proučavanje. Ovaj nije proučavao san, on ga je sanjao. Povukao je plahtu sve do vrata, tiho se skvrčio na krevetu, podvukavši koljena do brade.

Zvižduk vlaka preraste u kontraalt neke dobro plaćene pjevačice noćnog kluba koja pjeva »Umobolni ludi blues«. San je vibrirao strahom i divljaštvom.

— Milijun dolara ne znači ništa...

Promukao zvuk trube, buka bubnjeva, klarinet koji njišti kao ljutiti konj.

Crnoputa pjevačica čeličnoplavih očiju odjevena u crno stupi pred crveni zastor na pozornici. Raskrili ruke prema nevidljivoj publici.

Pozadina se počela okretati a s njom i pjevačica, sve brže, brže i brže dok nije postala malo crveno svjetlo. Ono se rasplinulo sve do zvonastih usta trube podražavajući notu u molu.

Glazba je bila prodorna, poput noža koji mu se zasijeca u mozak.

Dr Eric Ladde se probudi. Ubrzano je disao — s njega se cijedilo. Još je čuo pjevačicu, glazbu.

Sanjam da sam budan, mislio je.

Odgurnu pokrivač, ispruži noge izvan kreveta i stade na topli pod. Nakon toga ustade, odšeta do prozora i zagleda se u svjetlucavi trag mjesečine nad jezerom Washington. Dodirnu zvučni prekidač kraj prozora tako da je mogao čuti noć — zrikavce, kreketanje prvih proljetnih žaba na obali jezera, daleki šum nebeskog vlaka.

Pjevanje nije prestajalo.

Zanjiše se i uhvati za prozorsku dasku.

Kaos sindrom...

Okrenu se i pogleda vrpcu s vijestima pokraj kreveta: nije bilo ni riječi o Seattleu. Možda se izvukao od bolesti. Ali ta glazba u glavi nije bila od bolesti.

Vrlo je teško uspostavio vlast nad sobom; zatrese glavom, lupi rukom po uhu. Pjevanje se i dalje čulo. Pogleda na sat kraj kreveta — 1.05 poslije ponoći, petak, 14. svibnja 1999.

Glazba u glavi prestade. Ali, odjednom — pljesak! Čula se buka udaranja dlanova, uzvici, lupanje nogu. Eric protrlja glavu..

Nisam lud... Nisam lud...

Obuče kućni haljetak, ode u kuhinjicu, malu kao i sve kuhinjice u stanovima neženja. Popije čašu vode, zijevne, zadrži dah — sve to da bi nekako odagnao tu buku — sad je to bila galama poput kokodakanja kokoši, zveket i potezanje nogu.

Nalije čašu viskija i sode i popije naiskap. Zvuci u glavi nestadoše. Eric pogleda praznu čašu u ruci i strese glavom.

Novi lijek za liječenje ludila — alkohol. Kiselo se nasmiješi. **A svakog**

dana govorim pacijentima da rješenje problema te bolesti nije u piću. Odjednom mu sinu strašna misao: **Možda je ipak trebalo da se pridružim onom terapeutskom timu umjesto što sam ostao ovdje i pokušao stvoriti aparat za liječenje ludila. Da me bar nisu ismijali...**

Pomaknu kutiju od posebnih vlakana kraj praonika kako bi mogao odložiti čašu. Iz kutije je virila bilježnica, smještena iznad bezbroj električnih dijelova. Uze bilježnicu i zagleda se u vlastiti rukopis — velika tiskana slova na omotu: **Amanti Teleproba — knjiga pokusa 1.**

I starom liječniku su se smijali, razmišljao je. **Toliko da je završio na liječenju. Možda ću i ja tako — kao i cijelo čovječanstvo**.

Otvorivši bilježnicu, prstom je pratio krivulju dijagrama svog posljednjeg eksperimenta. Iako djelomično razmontirana, teleproba smještena u njegovu podrumskom laboratoriju još je radila.

Što nije bilo dobro?

Zatvori bilježnicu i baci je u kutiju. Misli su mu letjele kroz sve teorije pohranjene u glavi, znanje stečeno nakon tisuća promašaja. Umor i malodušnost ga prevladaše. Pa ipak, znao je da su činjenice koje su Freud, Jung, Adler i svi drugi tražili u snovima i manirizmima lebdjele negdje u strujnom krugu, a da on toga nije bio svjestan.

Polako odšeta u sobu u kojoj je spavao, ali koja mu je služila i kao radna, te se uvuče u krevet. Počne disati joga sistemom sve dok se nije uspavao. Pjevačica, vlak, zvižduk nisu se više pojavili u snu.

Jutro je osvijetlilo spavaću sobu. Probudio se i malo-pomalo postao svjestan djelića noćne more i činjenice da u svom podsjetniku nema ugovoren ni jedan sastanak sve do deset sati. Na vrpci s vijestima bilo je bezbroj novosti — sve su uglavnom bile naslovljene s »Kaos sindrom«. Otipka potrebnu šifru za osam potrebnih podataka, prebaci aparat na audio i dok se oblačio, posluša novosti.

Morilo ga je sjećanje na noćnu moru. Koliko li je samo tih koji se noću pitaju: »Nije li sad došao red na mene?« — pitao se.

Odabrao je svijetloljubičastu pelerinu i ogrnuo je povrh bijelog kombinezona. Uzevši bilježnicu iz kutije u kuhinji, iziđe u prohladno proljetno jutro. Namjesti kontrolu temperature na kombinezonu. Jednotračnim vlakom začas stigne do luke. Jeo je u restoranu morskih

specijaliteta i sve vrijeme proučavao bilježnicu s teleprobama. Nakon doručka pronašao je klupu koja je gledala na zaljev, sjeo i otvorio bilježnicu. Nije imao volje da proučava dijagrame i buljio je preda se.

Magle su se izvijale iz sive vode skrivajući susjednu obalu. Odnekud se začuje sirena ribarskog broda. Odjeci su se odbijali o kuće iza njega. Prvi radnici žurno su prolazili utišanih glasova, izduženih lica, nemirnih pogleda — uniforma straha. Hladnoća klupe uvlačila mu se kroz odjeću. Zadrhta i duboko udahne slani zrak. Povjetarac iz zaljeva donosio je miris morske trave koji se slagao s jačim, gorkim mirisom mošusa gradskih isparavanja. Galebovi su se navlačili oko komadića hrane u uzburkanoj vodi. Papiri na njegovim koljenima su lepršali. Pridržavao ih je rukom gledajući ljude.

Kradem vrijeme, razmišljao je. **To je raskoš koju mi danas omogućava moje zanimanje.**

Približavala mu se neka žena ogrnuta crvenom krznenom pelerinom dok su joj sandale brzim ritmom udarale po asfaltu. Nalet vjetra napuhnuo joj je pelerinu.

On uzdignu pogled prema njezinu licu uokvirenom crnom kosom. Svaki mišić mu se ukoči. Ona je bila slika i prilika žene iz njegove more! Slijedio ju je očima. Vidjela je da zuri u nju, skrenula pogled i prošla mimo njega.

Eric na brzinu skupi svoje papire, zatvori bilježnicu i pojuri za ženom. Stigao ju je i svoj korak prilagodio njezinu, i dalje zureći u nju i ne misleći ni na što. Pogledala ga je, pocrvenjela i odvratila pogled.

— Odlazite ili ću zvati pajkana! — rekla je.

— Molim vas, moram razgovarati s vama.

— Rekla sam vam, odlazite! — reče i ubrza korak.

— Molim vas, oprostite mi — govorio je, sustigavši je — ali prošle sam vas noći sanjao. Vidite...

Gledala je ravno pred sebe.

— To sam već čula. Odlazite!

— Ali vi ne razumijete.

— Ali ja razumijem — reče pošto je stala i pogledala ga tresući se od

bijesa. Prošle noći ste gledali moju predstavu! Sanjali ste me! Gospođice Lanai — kimala je glavom — moram vas upoznati!

— Ali nikad nisam ni čuo za vas a kamoli vas vidio — zaniječe Eric.

— Oho! Nisam navikla da me vrijeđaju.

Okrenula se i brzo udaljila, dok je pelerina lepršala za njom.

— Molim — govorio je sustigavši je.

— Vikat ću!

— Ja sam psiholog.

Ohjevala je, zatim usporila pa stala. Na licu joj se očitovala zbunjenost.

— A, to je sada neki novi stil.

— Stvarno sam sanjao o vama — rekao je iskoristivši njezino zanimanje. — Bilo je vrlo uznemirujuće. Nikako se nisam mogao otrgnuti.

Bilo je nečega u njegovom glasu, vladanju.

— A stvarni san se kad-tad morao ostvariti. —Ja sam doktor Eric Ladde.

— Zovem se Colleen Lanai. Pjevam — rekla je pogledavši prije toga pločicu na njegovu džepu.

— Znam — kimnuo je.

— Mislila sam da nikad niste čuli za mene.

— Pjevali ste u mome snu.

— Oh — reče i zastane. — Uistinu ste psiholog?

Izvadio je posjetnicu iz džepa i pružio joj je. Ona ga pogleda.

— Što to znači »teleprobna dijagnoza«?

— To je instrument koji upotrebljavam.

Vrativši mu posjetnicu, uhvati ga pod ruku i nastavi hodati polaganim korakom.

— Dobro, doktore. Ispričajte mi sve o vašem snu, a ja ću vama o svojim glavoboljama. Jesmo li se pogodili?

Pogleda ga žmirnuvši kroz guste trepavice.

— Imate glavobolje?

— Strašne — potvrdi glavom.

Eric je pogleda. Nešto se vratilo od one nestvarne more. **Što radim ovdje?** — pomisli. — Kome se događa da sanja neku potpuno nepoznatu osobu i već sutra natrči na nju? Moglo bi mi se dogoditi da sve ono o čemu razmišljam postane stvarno.

— Nije li to možda onaj sindrom? — upitala je. — Sve otkad smo bili u Los Angelesu... — reče i ugrize se za usnu.

— Bili ste u Los Angelesu? — upita zureći u nju.

— Napustili smo ga samo nekoliko sati prije one... prije — zadrhtala je. — Doktore, kako je to kad poludiš?

— Nema razlike... — oklijevao je — ako govorimo o osobi koja je zaražena. — Pogledao je maglu što se uzdigla nad zaljevom. — Sindrom je sličan ostalim oblicima ludila. To je kao da nešto gurne čovjeka preko praga njegove ludosti. Čudno je to: postoji dobro utvrđen radijus od stotinjak kilometara koji je zatrovan. Atlanta i Los Angeles, na primjer, i Lawton, zatvaraju taj krug: ljudi na jednoj strani ulice ga imaju, na drugoj sirani su zdravi. Pretpostavljamo da postoji vrijeme zaraze za kojega... — Zastao je, pogledao je i nasmiješio se. — A vi ste postavili tako jednostavno pitanje. To je ta moja osobina da neprestano držim predavanja. Ne bi trebalo da vas previše brinu te vaše glavobolje; hranite se dijetno, promijenite klimu, ili možda uši. Zašto se potpuno ne date pregledati?

— Već sam bila na šest potpunih pregleda — mahnula je glavom — otkad smo otišli iz Karačija: uvijek mi je isto, a promijenila sam četiri dijete. Još i sad imam glavobolje.

Eric se trgnu i zastade.

— Bili ste i u Karačiju? — izusti polako.

— Da, zašto? To nam je bio treći grad na turneji nakon Honolulua.

— I u Honoluluu? — upita nagnuvši se prema njoj.

— Što je to? Unakrsno ispitivanje? — upita i zastade. — Pa...

Kako je netko mogao biti u svim tim gradovima koje je zahvatio sindrom — mislio je — **i ostati tako nehajan**?

— Maca papala jezik? — nestrpljivo je lupkala nogom.

Tako je neozbiljna — razmišljao je.

— Bili ste u Los Angelesu. Honoluluu, Karačiju — brojio je gradove na prste — u mjestima u kojima je sindrom zahvatio najviše...

— U svim tim gradovima? — iz usta joj se otrgne oštar, glasan životinjski krik.

Kako je samo još živa i uopće točno ne zna koji su gradovi zahvaćeni sindromom — razmišljao je.

— Zar to niste znali? — upitao je.

Raširenih očiju, zureći, nijemo odmahnu glavom.

— Ali, Pete je rekao... — zastade. — Bila sam tako zauzeta učenjem novih pjesama. Ponovo se vraćamo starom vrućem džezu.

— Kako sie to mogli propustiti? Bilo je na televiziji, vrpcama, transgrafovima.

— Bila sam prezaposlena — slegnula je ramenima. — A i ne volim razmišljati o tim stvarima. Pete je rekao... — Zatresla je glavom. — Znate, ovo je prvi put u posljednjih mjesec dana da sama šetam. Pete je spavao i... — reče, a izražaj lica joj se smekša — Pete, znate, vjerojatno nije htio da se brinem.

— Kad vi tako kažete, ali... — ušuti. — Tko je Pete?

— Zar niste čuli za Petea Seramtisa i muzikron?

— Što je to muzikron?

— Sad se šalite, doktore. — Odmakla je uvojak tamne kose.

— Ne, zaista. Što je muzikron?

— Vi uistinu ne znate što je muzikron? — upita mršteći se.

On zaniječe, a ona se nasmija grlenim, suzdržanim glasom.

— Doktore, vi govorite o mom neznanju o tome što se događa u Karačiju i Honoluluu, a gdje vi držite glavu? Glavni smo u svijetu zabave.

Ona to sasvim ozbiljno — pomislio je.

— Pa, posljednjih sam dana bio prilično zaposlen — odgovori pomalo ukrućeno — oko jednog svog pokusa. Nešto u vezi sa sindromom...

— Oh — reče ona okrenuvši se i pogleda sivu vodu zaljeva, a zatim se ponovo okrenu prema njemu. — Jeste li sigurni što se tiče Honolulua? — upita prekriživši ruke.

— Imate li ondje nekoga od obitelji?

— Nemam obitelj. Samo prijatelje — odgovori zanijekavši glavom. — Jesu li... svi... stradali? — upita zažarenih očiju.

On kimnu i pomisli: **Potrebno je nešto da joj odvrati pažnju.**

— Smijem li vas nešto zamoliti, gospođice Lanai — upita i odmah, ne čekajući da mu odgovori, nastavi: — Bili ste u svim tim gradovima koje je zahvatio sindrom. Možda je u tome neko rješenje. Biste li pristali na to da se podvrgnete testovima u mom laboratoriju? Neće trajati dugo.

— Nikako. Večeras nastupam. Samo sam se načas iskrala da budem nekoliko minuta nasamu. Odsjela sam u hotelu »Geduc«. Pete bi se mogao probuditi i... — Zastala je opazivši njegov molećiv pogled. — Žao mi je, doktore. Možda nekom drugom prilikom. I tako ne biste od mene doznali ništa značajno.

— Ali, nisam vam ispričao o svome snu — nesigurno je nastavio.

.— Iskušavate me, doktore. Čula sam već bezbroj lažnih tumačenja snova. Jednom bi mi odgovarala i istina. Zašto me ne otpratite do hotela? To je samo nekoliko blokova odavde.

— Dobro — reče, i ona ga uzme pod ruku.

— Polovica...

• • •

Bio je to rnišav čovjek iskrivljene noge, upala mrzovoljna lica. Uz koljeno mu je bio prislonjen štap. Oko njega — paukova mreža, labirint žica — muzikron. Na glavi je imao oblu kapu. Špijun, nezamijećen, gledao je kroz oči žene čovjeka koji se predstavio kao doktor Eric Ladde. Mršavac se podrugljivo nasmije i kroz ženine uši začuje: »Polovica ...«

• • •

Eric i Colleenn su ujednačeno hodali šetalištem uz zaljev.

— Još mi niste objasnili što je zapravo muzikron.

— Dobro — nasmijala se tako da se jedan par koji je tuda prolazio zaustavio i zagledao u nju. — No, još i sad mi to nije jasno. Već mjesec dana smo neprestano na TV programu.

Misli da sram totalna neznalica — pomisli. — **Vjerojatno i jesam.**

— Nisam član zabavljačkih krugova — reče. — Bavim se samo znanošću.

— Pa — počela je objašnjavati slegnuvši ramenima — muzikron je nešto poput sprave za snimanje i playback reproduciranje samo što onaj koji njime upravlja može umiješati bilo koji drugi zvuk, po svojoj želji. Na glavi ima malu limenu kapu i čim pomisli na neki novi zvuk, muzikron ga odsvira.

Na brzinu svrne pogled na Erica i zatim pogleda pred sebe.

— Svi govore da je posrijedi prevara. Ali to nije točno.

— Pa to je divno! — Eric stane i prisili je da i ona zastane.

— Ali... — zašuti i nasmiješi se — Znaš, razgovaraš s jednim od najvećih stručnjaka u svijetu na tom polju. U svom laboratoriju imam encefalo-rekorder koji je posljednja riječ tehnike u teleprobama. To je to što mi ti pokušavaš objasniti. Psihijatri u ovom gradu možda misle da sam neki mladi skorojević, ali mi ipak šalju svoje izvještaje. Pa, ostaje nam da zaključimo kako je ta Peteova naprava samo sprava za zabavu, je li? — reče, pogledavši je.

— Ne, nije. Slušala sam ploče prije nego što ih je stavio u spravu i pošto su izašle iz nje. — Eric se nasmiješi, a ona namršti. — Oh, baš si drzak.

— Molim te, nemoj se ljutiti — reče Eric položivši ruku na njezinu. — Riječ je samo o tome da sam stručnjak na tom polju. Ti jednostavno ne želiš priznati da te je Pete, kao i svo ostale, jednostavno prešao.

— Vidiš... doktore... Pete je... bio... jedan od... pronalazača... muzikrona... Pete... i... stari... doktor... Amanti... — govorila je polako, kontroliranim glasom — Ti si možda i neki stručnjak na tom polju — reče pogledavši ga iskosa — ali ja dobro znam što sam čula.

— Rekla si da je Pete radio s nekim doktorom na tom muzikronu. Kako se on ono zvao?

— Oh, doktor Carlos Amanti. Njegovo ime je utisnuto na pločici u muzikronu.

— Nemoguće! — Eric zatrese glavom. — Doktor Amanti je u nekom lječilištu.

— Tako je — kimnula je — u ludnici u Wailiku. Ondje su i izrađivali muzikron.

— I ti kažeš — govorio je oprezno, oklijevajući — da čim Pete zamisli nekakav zvuk, muzikron ga reproducira.

— Baš tako.

— Čudno što već nisam čuo za tu spravu.

— Ima mnogo stvari, doktore, za koje niste čuli.

— Možda imaš pravo — reče, uhvati je pod ruku i brzim korakom produži niz šetalište. — Želim vidjeti taj muzikron.

• • •

U Lawtonu, u Oklahomi, dugi su se redovi baraka sklepanih na brzinu znojili na površini opaljenoj suncem. U svakoj su bile male prostorije, a u svakoj prostoriji krevet. Na svakom krevetu — čovjek. Barake XRO-29: psihijatar ide niz hodnik a iza njega pomoćnik gura kolica. Na kolicima hipodermičke igle, injekcije, antiseptici, sedativi, cjevčice za analizu. Psihijatar zatrese glavom.

— Znaš, Bailey, imali smo pravo kad smo ovaj sindrom nazvali Zamućenim sindromom. Stavi mikser u sve psihoze koje postoje, zamuti ih,

iskreni i imaš ga.

Pomoćnik ga je gledao s odobravanjem.

— I uopće ne napredujemo — promrmlja psihijatar i pogleda ga. — To je kao da tražiš iglu u stogu sijena.

Negdje u dnu hodnika začuje se vrisak. Njihovi se koraci ubrzaše.

• • •

Dizalo u hotelu »Gweduc« se poput kakve raspolovljene lubenice diglo nad glave Erica i Colleean. Na vrhu kupole kružila su slova polako ispisujući: »Colleen Lanai s Peteom Serantisom u muzikron.«

Ispod kopole neki je mršavi muškarac šetao gore-dolje, podupirajući se štapom. Kad su se Eric i Colleen približili, pogleda ih.

— Pete — progovori ona. — Udarajući štapom po tlu, čovjek zašepa prema njima. — Pete, ovo je doktor Ladde. Čuo je za doktora Amantija i htio bi ...

Ne osvrćući se na Erica, Pete je bijesno gledao Colleen.

— Zar ne znaš da večeras nastupamo? Gdje si bila?

— Ali, tek je prošlo devet sati. Nisam...

— Bio sam student doktora Amantija — prekine je Eric. — Zanima me vaš muzikron. Naime, nastavio sam proučavanja doktora Amantija i...

— Nemam vremena — zareži mršavko, uhvati Colleen za ruku i odvuče je prema kupoli.

— Pete, molim te! Što te spopalo? — upita Colleen zastavši.

— Sviđa li ti se ovaj posao? — upita Pete približivši lice njezinu. Široko rastvorenih očiju ona nijemo kimne.

— Onda na posao!

— Žao mi je — promrmlja Colleen pogledavši Erica i slegnuvši ramenima.

Eric se zagleda za njima. **»On je odlučan... nasilan tip«**, razmišljao je, **»vrlo nestabilan. Možda i nije imun na sindrom kao što je očito**

Colleen.«

Pogleda na sat i namršti se. Sjeti se da ima sastanak u deset. »Prokletstvo!«

Okrene se i zamalo sudari s mladićem odjevenim u kombinezon vozača autobusa. Ovaj je nervozno pušio cigaretu. Izvadio je iz usta i pakosno primijetio:

— Bolje nađite neku drugu curu, doktore. Ova je već zauzeta.

— Radite ovdje? — upita Eric i zagleda se u starmale mladićeve oči.

— Aha — odgovori mladić kroz oblak dima premjestivšl cigaretu među usnama.

— Kad otvaraju?

— Mi otvaramo za doručak — odgovori mladić pošto je izvadio cigaretu iz usta i hitnuo je preko Ericova ramena u zaljev. — Predstava počinje u sedam navečer.

— Nastupa li i gospođica Lanai?

— Pa, ona je glavna — potvrdi mladić pogledavši svijetleću reklamu nad kupolom i značajno se nasmiješi.

Eric pogleda na sat i pomisli: »Vraćam se večeras«.

— Hvala — reče, okrenuvši se prema najbližoj stanici jednotračnog vlaka.

— Bilo bi vam pametnije da rezervirati karte ako se mislite vratiti navečer — reče mu mladić.

Eric stane i okrene se. Posegne rukom u džep, izvadi dvadeset dolara i dobaci mu ih. Ovaj ulovi kovanicu još u zraku, pogleda je.

— Baš vam hvala. Na koje ime, doktore? — upita.

— Doktor Eric Ladde.

— Dobro, doktore. Vraćam se u šest i osobno ću se pobrinuti za vas.

Eric se okrene prema izlazi i ode.

• • •

Los Angeles, smeđ i suh, obasjan suncem.

Pokretni laboratorij 31 zastane ispred bolnice Milosrđa i podigne uvis suhe palmine grane uz pločnik. Izmoreni turbo-motor se zaustavi. S jedne strane izađe japanski psiholog, s druge švedski liječnik, obojica obješenih ramena.

— Kako se dugo nisi pošteno naspavao, Ole? — upita psiholog.

— Ne sjećam se, Yoshi — odgovori liječnik. — Još od Frisca, mislim.

Iz stražnjeg dijela kamiona ograđenog žicom začuje se divlji glasni smijeh, zatim uzdah, pa opet smijeh.

Liječnik se spotakne o stepenice koje su vodile u bolnicu. — Yoshi ... — zastane i okrene se.

— Svakako, Ole. Postarat ću se da se neki pomoćnik pobrine oko ovoga — reče i u sebi doda: »Ako nađem koga.«

U bolnici je hladan zrak pritiskao hodnik.

— Koliko ih je dosad? — upita Šveđanin zaustavivši nekog mladića.

Ovaj se počeše po čelu papirima koje je nosio.

— Dva i pol milijuna, koliko sam čuo, doktore. Još nisu pronašli nekog zdravog — odgovori.

• • •

Hotel »Geduc« se poput prsta ispružio prema zaljevu Elliot. Na njegovu prozirnom stropu bilo je mnogo morske flore i faune. Obojene zrake svjetlosti kružile su po vodi omogućavajući gledaocima da vide žutog lososa, svijetloljubičastog grgeča, ružičastu hobotnicu, plavu meduzu. U jednom dijelu prostorije divovska sintetična školjka bisernica bila je pretvorena u školjku-pozornicu. Obojena svjetla obasjavala su plamenim trakama, plavim sjenkama.

Eric siđe dizalom i nađe se u prostoriji koja ga je strahovito podsjećala na noćašnju moru. Još je nedostajala samo pjevačica. Poslužitelj je krčio put kroz izmaglicu dima od parfimiranih cigareta, vodeći ga između stolova za kojima su sjedili muškarci u večernjim odijelima i žene odjevene u

haljine od zlatnog lamea, svijetleće sintetike. S malim okruglih stolova svijetlilo je prigušeno svjetlo boje akvamarina — jedino — osim onog na pozornici i na tamnoj vodi stropa. U zraku je visio žamor mnoštva. Prostoriju je ispunjavao miris alkohola, duhana, parfema, egzotične morske hrane i miješao se s prigušenim mirisom znoja.

Stol se nalazio okružen gomilom u drugom redu. Poslužitelj mu ponudi stolac i Eric sjedne.

— Želite li nešto popiti?

— Bombajsko svijetlo pivo.

Poslužitelj se okrene i nestane u polumraku.

Eric pokuša namjestiti stolac u što bolji položaj, ali spazi da se ne može pomaknuti zbog stolaca iza sebe. Odjednom iz tame iskrsne neka pojava; prepozna onoga mladića.

— To je najbolje što sam mogao dobiti, doktore.

— Izvrsno je. — Eric se nasmiješi, nađe kovanicu od dvadeset funti u džepu i tutne mu je u ruku.

— Želite li još nešto, doktore?

— Hoćeš li reći gospođici Lanai da sam došao?

— Pokušat ću, doktore, ali onaj Pete je cijelo poslijepodne pazi k'o oko u glavi. I sam bih htio doći do nje, znate.

Njegovi bijeli zubi bijesnu među dimom zamagljenim sjenkama. Mladić se okrene i odvijuga između stolova. Zamor glasova se odjednom utiša. Eric se okrene prema pozornici. Nad mikrofonom se nadvio krupan muškarac odjeven u prugasti kombinezon boje bjelokosti i krede.

— Sada dolazi ono što ste i čekali — govorio je.

Rukom pokaže, nalijevo, i svjetla osvijetle sjenke otkrivši Colleen Lanai. Na sebi je imala staromodnu haljinu čeličnoplave boje koja joj je pristajala očima, usko pripijenu uz tijelo. Stajala je sklopljenih ruku.

— Colleen Lanai.

Prostorijom se prelije pljesak, zatim utihne. Debeljko mahne desnom

rukom i svjetla zabljesnu otkrivajući Petea Serantisa u crvenom kombinezonu oslonjenog o štap.

— Pete Serantis i...

Pričekao je da se gromoglasan pljesak utiša.

— ... muzikron!

Svjetlo obasja metalnu kutiju iza Petea. Mršavko odšepa oko nje, sagne se i nestane u njenoj unutrašnjosti. Colleen uzme mikrofon od najavljivača koji se pokloni i nestane s pozornice.

Eric odjednom postane svjestan pritiska iščekivanja u prostoriji. **»Na trenutak zaboravljamo svoje strahove, sidrome, sve osim glazbe i ovog trenutka«** razmišljao je.

Colleen je držala mikrofon blizu usana.

— Večeras smo vam pripremili još nekoliko starih dobrih stvari — rekla je a iz nje kao da je izbijao nekakav elektricitet. — Dvije od njih još niste čuli. Najprije trio, »Strašni blues«, na muzikronu koji će dati bazičnu snimku s Clarenceom Williamsom i Red Onion Jazz Bandom, a na kraju će Pete Serantis dodati sasvim nove efekte. Zatim slijedi »Blues divljaka«, a trubu svira Louis Armstrong, te na kraju »Slovo s groblja«, poznata stvar Bessie Smith — završila je malo se naklonivši.

Iz nekog nepoznatog smjera prostoriju odjednom ispuni glazba. Zaokupi sva čula. Colleen zapjeva bez ikakva napora. Igrala se glasom, najprije oponašajući zvuk trube, pjevajući sve glasnije kako je glazba postajala jača, slijedeći svaki njen ton, milujući glasom atmosferu u prostoriji.

Eric je, kao i svi prisutni, zurio kao oduzet.

Colleen otpjeva prvu pjesmu. Erica zaguši pljesak u dvorani. Osjeti bol na dlanovima, svrnu pogled i spozna da plješće. Stane, zatrese glavom i četiri puta duboko udahne. Colleen započne drugu melodiju. Stisnuvši oči, Eric je zurio na pozornicu. Nesvjesno stavi ruku na uši i osjeti kako ga obuzima panika jer se glazba nije utišala. Zatvori oči i odjednom prestane disati, jer je pred sobom još vidio Colleen; u početku malo mutno, zatim se pomakla bliže, s njegove lijeve strane.

Valovi emocije poprate tu viziju. Eric stavi ruke na oči. Slika postane stvarna. Potraži Colleen na pozornici kako bi otkrio iz kojeg ju je položaja

maloprije vidio onako. Zaključi da je to moglo biti samo iz muzikrona i u tom trenu spazi zrcalo na površini metalne kutije

— **Kroz zrcalo** — razmišljao je — **kroz Peteove oči**.

Sjedio je i razmišljao dok je Colleen otpjevala i treću pjesmu. Pete izađe iz muzikrona da s njom podijeli pljesak publike, a Colleen im pošalje poljubac.

— Začas se vraćamo.

Siđe s pozornice, a Pete ju je slijedio. Tama ih proguta. Poslužitelji su kružili oko stolova. Na stolu pred Ericom stvori se piće. On stavi novac na poslužavnik. Pred njim se pojavi plava sjenka i sjedne na stolac.

— Tommy mi je rekao da si tu... onaj mladić — rekla je nagnuvši se preko stola. — Pete te ne smije vidjeti. Jako je ljutit, jadnik. Nikad još nisam vidjela nekog tako ljutitog.

Eric joj se približi i osjeti lagani miris sandalovine. To ga je omamljivalo.

— Moram razgovarati s tobom — rekao je. — Možemo li se naći nakon predstave?

— Mislim da mogu imati povjerenja u tebe — odgovorila je oklijevajući i lagano se smiješeći. — Ti si profesionalac — nastavi, ali opet stane. — A meni je potreban profesionalni savjet. Moram se vratiti — reče i ustane — prije nego što posumnja da nisam otišla popraviti šminku. Naći ćemo se gore kod teretnog dizala.

Zatim nestane.

• • •

Hladni povjetarac zaljeva uhvatio se Ericove pelerine napuhujući je. Nasloni se o betonsku ogradu i posegne za cigaretom. Zažareni duhan obasja mu lice, zatim gubeći sjaj polako iščezne. Morska je struja žuborila a valovi su udarali o beton ispod njega. Mnogobrojni sjaj u vodi nestane čim su se ugasila svjetla na »Gweducu«. Zadrhti. Slijeva su se približavali koraci, zatim prođoše — neki čovjek, sam. Začuje se snažan lepet krila, zatim mir. Onda trk laganih koraka koji zastanu kraj ograde. Osjeti njezin parfem.

— Hvala — reče.

— Ne mogu dugo ostati. Sumnjičav je. Tommy me dopratio. Sad čeka.

— Bit ću kratak. Razmišljao sam. Govorit ću ti o putovanju. Reći ću ti gdje si sve bila otkako si se pridružila Peteu u Honoluluu — reče okrenuvši se i oslonovši se postrance na ogradu. — Najprije ste počeli u Santa Rosi, u Kaliforniji, zatim ste otišli u Piquetberg, Karači, Reykjavik, Portland, Holandiju, Lawton, te napokon u Los Angeles. Onda ste stigli ovamo.

— Znači, pogledao si naš program puta.

— Ne, nisam — zatrese glavom i pomalo oklijevajući nastavi: — Pete te je prilično zaposlio tim pokusima, je li?

— Ovo nije lak posao.

— Nisam to ni rekao — reče ponovo se okrenuvši prema ogradi i bacivši opušak u tamu. — Koliko dugo znaš Petea?

— Nekoliko mjeseci, manje-više. Zašto?

— Kakav je to tip? — upita ne gledajući je.

— Zgodan — odgovori slegnuvši ramenima. — Zaprosio me.

— Pristat ćeš?

— Zato mi je i potreban savjet — odgovori gledajući u tamni zaljev. — Ne znam... Zaista ne znam. On je od mene stvorio ovo što sam sada, uspeo me na sam vrh — nastavi i okrene se prema Ericu. — I zaista je vrlo drag... kad se navikneš na onu gorčinu.

— Smijem li ti nešto ispripovijedati? — upita je Eric duboko uzdahuvši i oslonivši se na betonsku ogradu.

— O čemu?

— Jutros si spomenula doktora Amantija, pronalazača teleprobe. Jesi li ga upoznala?

— Nisam.

— Bio sam njegov student. Sve nas je pogodilo kad je doživio živčani slom, ali ja sam nastavio njegov projekt. Već osam godina radim na njemu.

— Što je ta teleproba? — upita približivši mu se.

— Pisci znanstvene literature rugali su se teleprobi, nazivajući je »čitač misli«. Ali, ona nije to, već samo sredstvo da se rastumače neki nesvjesni impulsi ljudskog mozga. Vjerojatno će se jednog dana pomoću nje i moći čitati misli. Trenutačno je to prilično primitivna sprava, ponekad i nepredvidljiva. Amanti je namjeravao komunicirati s nesvjesnim umom, koristeći se tumačenjem valova moždanih vijuga. Želio ih je pojačati, zadržati razliku između pojedinih tipova valova i prevesti ih tako da odgovaraju mislima.

— I ti sad misliš — rekla je ugrizavši donju usnu — kako će ti muzikron pomoći da napraviš bolju teleprobu, da će ti pomoći u borbi protiv sindroma?

— Još i više — odgovori pogledavši u pločnik.

— Želiš mi reći nešto, ali ne izravno. Je li riječ o Peteu? —upita.

— Ne baš.

— Zašto si mi onda toliko govorio o tome gdje smo sve bili? Nije li to bilo tek tako. Što smjeraš?

— Nije li ti Pete išta pričao o tim gradovima? — upita je mjerkajući je i nagađajući njezino raspoloženje.

Zaprepaštena, široko rastvorenih očiju, stavi ruku na usta.

— Ne, sindrom... u svim tim gradovima? — promucala je.

— Da — kratko i odrješito odgovori on.

— Što mi to pokušavaš reći? — zatrese glavom i upita

— Da je možda baš muzikron uzročnik sindroma.

— Oh, ne!

— Možda griješim. Ali, gledaj što je posrijedi, Amanti je bio genij čija je genijalnost graničila s ludilom. Doživio je živčani slom. Onda je pomogao Peteu da napravi tu spravu. Sasvim je moguće da ona hvata moždane valove osobe koja njome upravlja i reproducira neke čudne nerazumljive impulse. Muzikron zaista pretvara misao u određenu energiju, zvuk. Zar ne bi isto tako bilo moguće da neki sasvim čudni impuls ulije

izravno u podsvijest? — upita je ovlaživši jezikom usne. — Znaš li da čujem te zvuke čak i kad stavim ruke na uši, da te vidim i kad su mi oči zatvorene? Sjećaš li se moje noćne more? Moj živčani sustav reagira na neki subjektivni impuls.

— Djeljuje li tako kod svakoga?

— Vjerojatno ne. Osim ako posrijedi nije osoba poput mene, koja je puste godine provela u blizini takve slične sprave, ti impulsi se izravno odbacuju pri samom, da tako kažem, ulazu u svjesnost. Odmah se odbacuju kao nešto nevjerojatno.

— Zapravo, još mi nije jasno — rekla je čvrsto stisnuvši usne i mahnuvši glavom — kako sve to znanstveno blebetanje dokazuje da muzikron izaziva bolest.

— Možda i ne izaziva. Ali to je jedino rješenje koje vidim. Zato ću te nešto i zamoliti. Možeš li mi nabaviti dijagrame strujnoga kruga muzikrona? Kad bih ih vidio, mogao bih reći što je posrijedi. Ima li Pete te nacrte?

— U muzikronu je neka debela bilježnica. Mislim da ti je ona potrebna.

— Možeš li doći do nje?

— Možda, ali ne večeras... a ne usuđujem se to reći Peteu.

— Zašto ne večeras?

— Pete spava s ključem od muzikrona ispod jastuka. Muzikron je zaključan kad se ne upotrebljava, tako da nitko ne može doživjeti šok. Uvijek je upaljen, jer mu treba dugo da se zagrije. To su neki kristali ili neka energija, ili nešto slično; ne razumijem te riječi.

— Gdje je odsjeo Pete?

— Tamo dolje su posebni apartmani...

On se okrene, udahne vlažni slani zrak i ponovo se obrati njoj.

— Znam da posrijedi nije muzikron... — strese se Colleen. — Ja... oni — reče i počne plakati.

Primaknu joj se, zagrli je i pričeka da se smiri. Osjetio je da drhti. Colleen se osloni na njega i malo se smiri.

— Pribavit ću ti te nacrte — rekla — rekla je nemirno mičući glavom. — To će biti dokaz da to nije muzikron.

— Colleen... — rekao je stegnuvši je oko ramena i osjetio čudan poriv u sebi.

— Da? — promrmlja ona i približi mu se.

Sagne glavu. Usne su joj bile tople i mekane. Prisloni se uz njega, zatim ustukne a onda se ugnijezdi u njegovu zagrljaju.

— Ne bismo smjeli — rekla je.

On ponovo prigne glavu, a ona svoju podigne. Bio je to nježan poljubac.

Polako se odmakne od njega i pogleda prema zaljevu.

— Ne može to tako — prošapće. — Tako brzo... bez upozorenja.

— Kako tako? — upita uronivši lice u njezinu kosu.

— Kao da si otkrio put k domu.

— Draga moja!

Ponovo su se poljubili. Zatim se ona odmakne.

— Moram ići — reče stavivši ruku na njegov obraz.

— Kad ću te vidjeti?

— Sutra. Reći ću Peteu da moram u kupovinu.

— Gdje?

— Imaš li laboratorij?

— Da. U svojoj kući, u Chalmersu, na drugoj obali jezera. Adresa je u imeniku.

— Doći ću čim nađem te dijagrame. Ponovo su se poljubili.

— Sad zaista moram ići.

Držao ju je čvrsto uza se.

— Zaista — reče i odmakne se. — Laku noć — reče pomalo

oklijevajući —... Eric.

Oko nje pomakle su se sjenke. Začuo je zujanje dizala, naslonio se na betonski zid i počeo duboko disati kako bi se smirio. Netko mu se približavao. Džepna svjetiljka ga zabljesne i ugleda značku noćnog čuvara. Svjetlo osvijetli njegovu značku na prsima.

— Već je vrlo kasno, doktore.

Svjetlo se vrati k njegovu licu, zatim se ugasi. Eric je znao da je fotografiran — posve rutinska stvar.

— Pokvarena vam je šminka — reče čuvar i polako prođe kraj dizala.

• • •

U muzikronu: mršavko mala nosa, pun mržnje. Ogorčena misao: Nije li to zaista nježni ljubavni prizor? Pauza. Doktor bi nešto pročitao? Kiseo osmijeh. Dat ću ti nešto. Imat će se čime baviti kad odemo.

• • •

Prije nego što će leći, Eric prolista transgraf za Evu Bertz, svoju tajnicu, i poruči joj da otkaže sve sastanke dogovorene za sutrašnji dan. Udobno se namjesti na jastuku i zagrli ga. San ga je izbjegavao. Primijeni joga sistem disanja. Čula su mu još bila budna. Ustane iz kreveta, ogrne se i obuje sandale. Pogleda na sat — 2.05 izjutra, subota, 15. svibnja 1999. Samo prije dvadeset pet sati — noćna mora, pomisli. Sad... ne znam. Nasmije se. Da, znam. Zaljubljen sam. Osjećam se poput školarca.

Duboko uzdahne. Zaljubljen sam. Sklopi oči i zagleda se u sliku Colleen koju je zadržao u sjećanju. Eric, ako riješiš problem ovog sindroma, svijet je tvoj. Odjednom druga misao. Ja sam početnik...

Eric se zamisli. A što ako Pete odnese muzikron iz Seattlea... Što onda?

Pucne prstima, priđe videofonu i pozove putničku agenciju koja radi cijelu noć. Službenica se nakon dugo vremena udostoji pogledati listu rezervacija za dane koji su ga zanimali, i to za posebnu nagradu. Dade joj broj svog računa, prekine vezu i ode do police s mikro-filmovima koja je bila smještena uz njegov krevet. Prstom prijeđe po indeksu naslova i zastane kod »Implikacije encefalografskih oblika valova — studija devet mozgovnih pulsiranja od doktora Carlosa Amantija«. Pritisne prekidač, uključi ekran nad policom i vrati se u krevet noseći daljinski upravljač.

Na ekranu se pojavi prva stranica. Svjetla u sobi se automatski priguše i on počne čitati:

»Postoji cijela skala zvučnih impulsa koji nadilaze ljudske sposobnosti da se čuju, a koji dosljedno uzrokuju emocionalna reagiranja, kao što je strah različite jačine. Neki od tih impulsa — okvirno svrstani pod nazivom zvuci — testiraju krajnje granice ljudskog emocionalnog iskustva. Razumno govoreći, moglo bi se reći da su sve emocije odgovor na stimulacije harmoničkih kretnja, oscilacija. Mnogi su znanstvenici povezali emocije s posebnim reagiranjima moždanih valova: Carterov rad u vezi sa zeta-valovima i ljubavlju, Reymannov sa pi-zrakama i apstraktnim mišljenjem; Poulsonov o indeksu theta-zraka i stupnjevima tuge — da se spomenu samo neki. Cilj ovog mog rada je da pronađem te karakteristične odgovore i istaknem ono što smatram posve novim pristupom u...«

Bilo je vrlo kasno, i Eric je mislio da će ga san savladati u čitanju, no čula su mu bila sve budnija. Činilo mu se da mu je taj tekst već otprije poznat, ali još ga je uvelike zanimao. Sjetio se odlomka na kraju knjige, stavio film i potražio dio koji mu je bio potreban. Uspori pomicanje vrpce, vrati upravljač na polagano okretanje stranica.

»Dok sam obrađivao posebno teško ometene bolesnike pomoću teleprobe, u zraku sam otkrio visoki naboj emocija. I ostali su, neupoznati s mojim pokusom, imali iste rezultate. To je značilo da karakteristične emanacije ometenog uma mogu izazvati slične reakcije na onima koji nisu zaštićeni poljem teleprobe. Čudno je da ta strana pojava ponekad djeluje nekoliko minuta ili sati pošto je obavljeno ispitivanje bolesnika. Prilično sam neodlučan u tome da opširnije razradim svoju teoriju osnovanu na potonjem fenomenu. Toliko je toga što još ne znamo o teleprobi, na primjer o njenom razdoblju latentnosti. Isto tako je moguće da kombinacija teleprobe i ometene osobnosti emitira polje s potiskujućim učinkom na podsvjesne funkcije osoba unutar tog polja. Pa ako je riječ i o tome, cijelo to polje teleprobe i istraživanja encefalografskih valova nosi implikacije koje...

Odlučnom kretnjom isključi projektor, ustade iz kreveta i odjene se. Sat je pokazivao 3.28 izjutra, subota, 15. svibnja 1999. Nikad u životu nije se osjećao tako budnim. Preskakao je dvije po dvije stepenice do svog laboratorija u prizemlju, uključio sva svjetla i dokoturao svoju teleprobu.

Nanjušio sam nešto, mislio je. **Ovaj sindrom je od prevelikog značenja za mene da bih sad gubio vrijeme spavajući**.

Zurio je u svoju teleprobu: u kostur pun polica, cijevi, labirint žica, u stolac smješten u njenom središtu iznad kojeg se nalazila metalna polukugla. **Muzikron je opremljen za zvučnu projekciju**, mislio je, **to znači da postoji neki drugi rezonantni strujni krug**.

S kraja police izvuče praznu magnetofonsku vrpcu. Uzeo je rekorder, programirao ga sa svim potrebnim promjenama, povremeno zastajkujući da bi ih provjerio. Iako nezadovoljan, odmah zatim je odvojio dijelove vrpce koji će mu biti potrebni jer je bio nestrpljiv da što prije počne posao. Za dva sata je imao ono što je želio.

Eric uze kliješta za žicu, ode do teleprobe, odsiječe kružni tok za snimanje i izvuče ga u jednom dijelu. Otkotura okvir teleprobe do klupe i, oprezno pipkajući i provjeravajući dijagrame tokova, spoji onaj za playback. Izvuče glavne vodiče iz monitora i audio strana i stavi ih u dio za pretvaranje titraja u zvuk. Uključi izvor energije u kompletni krug da bi ispitao što je napravio, te poče postepeno dodavati energiju, provjeravajući to na monitoru kako bi uskladio cjelokupno djelovanje. Trebalo mu je više od sata dok je sve to provjerio i namjestio.

Zakorači unatrag i zagleda se u spravu. **Oscilirat će tako da će se cijela kuća tresti**, pomisli. **Kako samo balansira ovim monstrumom?**

Zamišljeno se uhvati za obraz. Pa, hajde da pogledamo kako radi ovaj hibrid!

Zidni sat nad njegovom klupom pokazivao je 6.45 izjutra. Duboko uzdahne, ubaci osigurač u relejni prekidač za energiju i zakrenu prekidač. Žica u titrajnom krugu se zažari do bjelila, osigurač pregori. Eric otvori prekidač, uze pokusni metar i vrati se do sprave. Nije mogao pronaći grešku. Ponovo se vrati do dijagrama kružnog toka. **»Možda je previše energije...«** — pomisli.

Sjetio se da je njegov službeni reostat na popravku i da bi se mogao poslužiti pomoćnim generatorom koji je upotrijebio na nekom pokusu. Generator se nalazio ispod gomile kutija u kutu sobe. Na trenutak otkloni tu misao i vrati se do teleprobe.

»Kad bih samo mogao pogledati taj muzikron«, pomisli i zagleda se u spravu. »Krug rezonancije... Što drugo?«

Pokušavao je u glavi stvoriti sliku odnosa svih dijelova, smještajući sebe samog unutar sprave.

»Nešto mi nedostaje! Još nešto je tu i nekako osjećam da znam i što, da sam već čuo za to. Moram vidjeti dijagrame tog muzikrona.«

Okrenuo se, izašao iz laboratorija i stepenicama se uspeo do kuhinje. Iz omotača u ormaru izvadio je kapsulu s kavom i stavio je kraj praonika. Videofon zazvoni. Bila je to službenica iz putničke agencije. Eric zapiše ono što mu je javila, zahvali se i prekine vezu. U glavi poče zbrajati i oduzimati.

»Razmak od dvadeset četiri sata«, razmišljao je. **»U svakom od njih. To više nije slučajnost.«** Odjednom osjeti vrtoglavicu, zatim umor. **»Bolje da se malo odmorim. Pokušat ću ponovo kad budem svježiji.«**

Dovukao se do sobe, sjeo na krevet, odbacio sandale i legao, odviše umoran da bi se svukao. Nije mogao zaspati. Otvori oči i pogleda na sat: 7.00 izjutra. Uzdahne, zatvori oči i uroni u polusan. Izjedala ga je neka neodređena zabrinutost. Ponovo otvori oči i pogleda na sat: 9.50. Ali nisam osjetio da je prošlo toliko vremena, pomisli. Zacijelo sam spavao. Zatvori oči. Čula mu postadoše maglovita, struja u rijeci, brod zahvaćen riječnom strujom, lutajući, kružeći.

Nadam se da me nije vidio kako odlazim, pomisli. Otvori očne kapke i na trenutak ugleda na stropu poviše svoje glave ulaz u jednotračni vlak. Zatrese glavom.

— No, to je bila luda misao. Odakle je samo došla? — upita sam sebe. — Previše sam radio u posljednje vrijeme.

Okrenu se na stranu i ponovo poče drijemati zatvorenih očiju. Odjednom ga obuze osjećaj mržnje, tako jak da se uplašio jer ga nije mogao objasniti. Škripao je zubima, tresao glavom i na kraju otvorio oči. Osjećaj nestade, a on osjeti veliku slabost. Ponovo zatvori oči. U njegova čula uplazi nevjerojatno snažan miris gardenija, vizija svitanja kroz zamračeni prozor. Naglo otvori oči, sjede na krevet i stavi glavu među ruke.

Rinecefalični podražaj, razmišljao je. **Vizualni podražaji... slušni... gotovo potpuno čulno reagiranje. To nešto znači. Ali što?** Zatrese glavom, pogleda na sat: 10.10.

• • •

Izvan Karačija, u Pakistanu, neki se Hindu skvrči u prašini pokraj

prastare ceste. Kraj njega je prolazila karavana kamiona međunarodnog Crvenog križa, premještajući odabrane slučajeve zahvaćenih sindromom i ludilom na teritorij delte rijeke Ind. Sutra će oboljele proučavati u novosagrađenoj klinici u Beču. Motori kamiona su zavijali i grmjeli, tlo je podrhtavalo. Hindu povuče prstom u prašini neki davni simbol. Vjetar koji se podigao pošto je prošao kamion, poremeti i gotovo potpuno iskrivi znak Brahmaputre. Čovjek tužno zatrese glavom.

• • •

Netko je stao na otirač pred Ericovim vratima i začula se zvonjava koja je najavljivala posjetioca. On okrenu prekidač skenera kraj kreveta i pogleda na veliki ekran u sobi. Na ekranu se pojavi Colleenino lice. Pokuša dohvatiti prekidač za otvaranje vrata, promaši, ponovo pokuša i uspije. Prstima prođe kroz kosu, zatvori kopču na kombinezonu i ode u hodnik.

Colleen se doimala tako sitnom i kao da oklijeva. Čim ju je ugledao, osjeti kao da se našao upleten u paukovu mrežu — potpuno.

Stari moj, pomisli, smotala te u jednom danu.

— Eric — progovori ona.

Obuhvati ga toplota njezina tijela. Kosa joj je odisala miomirisom.

— Nedostajala si mi — reče.

— Je si li sanjao o meni? — Odmaknu se i pogleda ga.

— Samo uobičajeni san — odgovori i poljubi je.

— Doktore!

Smiješak joj odmami ljutnju iz njezina povika. Odmaknu se i skinu krznom podstavljenu pelerinu. Iz unutrašnjeg džepa izvuče tanku plavu knjižicu.

Zaleti se prema njemu i čvrsto ga uhvati za ruku pokušavajući da mu nešto kaže.

— Što ti je, draga? — upita je pomalo preplašen, nastojeći da je smiri.

Ona zatrese glavom dišući dubokim, drhtavim uzdasima.

— Nije mi ništa, samo... mala glavobolja.

— Mala nikakva glavobolja — reče i opipa joj čelo rukom. Koža joj je bila grozničavo topla. — Osjećaš li se bolesnom?

— Ne. Prestaje — odgovori zatresavši glavom.

— Ne sviđa mi se to. Jesi li jela?

— Nisam — odgovori pogledavši ga već malo smirenije — ali ja vrlo rijetko doručkujem... zbog linije.

— Glupost! Dođi i pojedi malo voća.

— Dobro, doktore... dragi — reče i nasmije se.

• • •

Odrazi na unutrašnjoj kontrolnoj ploči muzikrona davali su Peteovom licu demonski izgled. Ruka mu je ležala na relejnom prekidaču. Nesigurna pomisao: **Colleen, želio bih da ti mogu kontrolirati misli. Želio bih da ti mogu reći što da napraviš. Svaki put kad pokušan, dobiješ glavobolju. Želio bih da znam kako ova sprava zaista djeluje.**

• • •

Ericov laboratorij je još izgledao neuredno — rezultat njegovih noćnih aktivnosti. Pomogao je Colleen da ustane i sjedne na rub klupe, te sjeo kraj nje i otvorio knjižicu o muzikronu. Ona pogleda otvorene stranice.

— Što znače sve te smiješne črčkarije?

— Dijagram strujnog kruga — odgovori i nasmije se.

Uze pokusna kliješta i, gledajući dijagram, počne izvlačiti vodiče iz rezonantnog kruga. Odjednom stade, a na licu mu se pojavi izražaj zabrinutosti. Zurio je u dijagram.

— To ne može biti tako — promrmlja, pronađe polugu, gramofonsku iglu, i poče provjeravati knjižicu.

— Što nije kako valja?

— Ovdje nešto nije dobro.

— Kako to misliš?

— Ovo nije zamišljeno za ono što bi trebalo raditi.

— Jesi li siguran?

— Poznajem radove doktora Amantija. On to tako ne radi — reče i počne prelistavati knjižicu. Ispadne jedan list. Pogleda uvez. Stranice knjižice bile su izrezane i umetnute nove. Bio je to dobro obavljen posao. Da ona stranica nije ispala, ne bi to ni opazio.

— Rekla si da si lako došla do nje. Gdje si je našla?

— Na vrhu muzikrona.

Zurio je u nju mozgajući o svemu tome.

— Što ne valja? — upita ona s otvorenom iskrenošću u očima.

— Kad bih to samo znao! — odgovori i pokaza na knjižicu. — To je lažno.

— Kako znaš?

— Kad bih radio po njenim uputama — pokaže na knjižicu — pretvorio bih se u dim čim bih uključio struju. Postoji samo jedno objašnjenje za sve to: Pete nam je na tragu.

— Ali kako?

— I ja bih to rado znao... kako je to samo predvidio da ćeš se pokušati dočepati dijagrama da mi ga daš? Možda onaj mladić...

— Tommy? Ali on je tako divan.

— Prodao bi vlastitu majku kad bi mu ponudili dovoljno visoku cijenu. Možda je prisluškivao prošle noći.

— Ne vjerujem — reče ona i zatrese glavom.

• • •

U mreži od žica u muzikronu Pete je škripao zubima. **Mrzi ga! Mrzi ga!** Naturao joj je tu misao i vidio da ne uspijeva. Žestokom kretnjom smaknu metalnu poluloptu s glave i istetura iz muzikrona. **Ti je nećeš imati! Ako želiš prljavu igru, ja ću ti je i priuštiti!**

• • •

— Zar ne postoji neko drugo objašnjenje? — upita Colleen.

— Možeš li reći bar jedno?

Oklijevajući, ona počne silaziti s klupe, nagnu se k njemu i nasloni glavu na njegova prsa.

— Moja glava... moja glava...

U rukama osjeti njezino klonulo tijelo. Zatim se Colleen strese, i duboko dišući polako dođe k sebi.

— Hvala ti — reče ustavši.

U kutu sobe stajao je platneni naslonjač. Odveo ju je do njega i pomogao joj da legne.

— Odmah ćeš u bolnicu na temeljit pregled. Ovo mi se nimalo ne sviđa.

— Ta to je samo glavobolja.

— Ali vrlo čudna glavobolja.

— Neću u bolnicu.

— Ne svađaj se! Odmah ću se pobrinuti da te predbilježe... čim se dočepam tekstova.

— Eric, neću ići... — reče ona i uspravi se u stolcu.

— Bila sam kod svih liječnika kod kojih je trebalo da pođem. — Zastala je oklijevajući, gledajući ga. — Osim kod tebe. Prošla sam sve te testove. Ja sam posve dobro... osim nečega u mojoj glavi — reče i nasmije se. — Čini mi se da sad razgovaram s pravim liječnikom za takve stvari.

Nasloni se odmarajući se zatvorenih očiju. Eric dohvati stolac, sjede kraj nje i uze je za ruku. Činilo se kao da je Colleen zapala u lagani san, nježno dišući. Minute su prolazile.

Ako teleproba zapravo nije bila razotkrivena, mogao bih je iskušati, razmišljao je.

Ona se pomaknu i otvori oči.

— To je taj muzikron — progovori i uze je za ruku. — Jesi li i prije no što si počela raditi s tom napravom imala ovakve glavobolje?

— Jesam, ali... ipak nisu bile ovako bolne. — odgovori i sva zadrhti. — Cijelu prošlu noć sanjala sam strašne snove o svim tim ljudima koji su poludjeli. Neprestano sam se budila. Htjela sam otići u Peteovu sobu i sve to raščistiti — govorila je prekrivši lice rukama. — Zašto si tako uvjeren da je posrijedi baš muzikron? Ne možeš biti tako siguran. Ne želim u to povjerovati! Ne mogu.

Eric ustade, ode do klupe i poče rovati po stvarima tražeći svoju bilježnicu. Vratio se i bacio joj knjižicu u krilo.

— Tu ti je dokaz — reče.

Pogledala je bilježnicu i ne otvorivši je.

— Što je to?

— To su neki podaci o tvom putovanju. Provjerio sam u putničkoj agenciji dane tvojih odlazaka. Od vremena kad bi Pete zatvarao muzikron, do trenutka izbijanja tog užasa, proteklo bi jedva dvadeset osam sati. Ta vremenska razlika neprestano se ponavlja.

— Ne vjerujem ti — reče ona i odgurnu knjižicu iz krila. — Ti to sve izmišljaš.

— Colleen, što misliš o tome da si bila baš u svakom mjestu gdje se pojavio sindrom i gdje se pojavljivao uvijek dvadeset osam sati nakon tvog odlaska? Nije li to odveć čudna slučajnost?

— Znam da to nije istina — promrmljala je stisnutih usana. — Ne znam što bi morao reći da me uvjeriš u to — reče, pogleda ga i odvrati pogled. — To jednostavno ne može biti istina. A ako jest, to bi značilo da je Pete sve to isplanirao. Ali on jednostavno nije takav čovjek. On je divan, tako pažljiv.

— Ali, Colleen... — zausti i krenu rukom prema njezinoj —... mislio sam...

— Ne dodiruj me! Baš me briga što si ti mislio, ili što sam mislila ja. Služiš se nekim svojim psihološkim sposobnostima da bi me odvukao od Petea.

On zanječe glavom i ponovo je pokušao uhvatiti za ruku.

— Ne! — otrgnu se. — Želim razmisliti, a to ne mogu kad... kad me

dodiruješ — reče i zagleda se u njega. — Mislim da si ti samo ljubomoran na njega.

— To nije...

Nekakav šum na vratima laboratorija privuče Ericov pogled i on zastade u pola rečenice. Na pragu je stajao Pete oslonjen o svoj štap.

Kako je samo ušao? — pomisli Eric. — **Ništa nisam čuo. Kako dugo je već ovdje?** — razmišljao je ustajući.

— Zaboravili ste zaključati vrata, doktore — progovori Pete zakoračivši prema Ericu i pogledavši Colleen. — Nije to ništa neobično. I sam sam to zaboravio.

Ušetao je u sobu. Čulo se samo ravnomjerno udaranje štapa o pod.

— Govorili ste nešto o ljubomori — reče i zastade. — Razumijem se u to.

— Pete! — uzviknu Colleen i zagleda se u njega, a zatim se okrenu prema Ericu. — Eric, ja... — poče i ušuti.

Pete se objema rukama oslonio o štap i pogledao u Erica.

— Ništa mi niste namjeravali ostaviti, je li, doktore? Ni ženu koju volim, a ni muzikron? Čak ste me namjeravali i osuditi zbog sindroma.

Eric je stao i podigao svoju bilježnicu s poda. Dodao ju je Peteu koji ju je pogledao i okrenuo stražnju stranicu.

— Tu je dokaz. Između vašeg odlaska i trenutka izbijanja ludila samo je dvadeset osam sati razmaka. Već znate da ste obišli cijeli svijet. Tu nema izuzetka. Sve sam provjerio.

— Slučajnost. Podaci mogu biti lažni — primijeti Pete problijedivši. — Nisam čudovište.

Colleen se okrenula prema Peteu.

— To sam mu i ja rekla, Pete.

— Nitko vas ne optužuje da ste čudovište, Pete, ali mogli biste biti spasitelj — reče Eric. — Znanje koje je zaključano u muzikronu zapravo bi moglo izbrisati to ludilo. To je pozitivna veza s podsvjesnim... to se može

učiniti u svako doba. Jer, ako se stavi dobra zaštita...

— Glupost! Želite se dočepati muzikrona kako biste obrali vrhnje — reče Pete i pogleda Colleen. — A svojom slatkorječivošću nagovorili ste i nju da vam pomogne — nastavi i prezrivo se nasmije. — Nije me prvi put prešla neka žena. Trebalo je da postanem psihijatar.

— Ne govori tako, Pete — Colleen će zatresavši glavom.

— Aha... A kako bih, molim te lijepo, morao govoriti? Bila si nitko i ništa, samo kanarinac u beznačajnom zboru. Uzeo sam te i postavio na vrh. A što ti radiš? — Okrenuo se i svom težinom oslonio o štap. — Vaša je, doktore. Baš je vaš tip žene.

— Pete! — poviče Eric i zamahnu rukom, ali je odmah povuče. — Ne nagrđujte svoj razum vlastitom nakaznošću! Nije važno što osjećamo prema Colleen. Moramo razmišljati o tome kake muzikron utječe na ljude! Razmislite koliko je samo nesreće nanio ljudima... smrt... bol...

— Ljudi! — provali iz Petea.

— Prestanite! — povikao je Eric i zakoračio prema njemu. — Znate da imam pravo. Možete dobiti sva priznanja za taj učinjeni napredak. Možete imati posvemašnji nadzor nad njim. Možete...

— Ne pokušavajte me zavarati, doktore. Vi i vaše velike riječi! Samo želite ostaviti dojam na ovu malu. Već sam vam rekao da je možete uzeti. Ne želim je.

— Pete! Vi...

— Pazite se, doktore. Gubite živce!

— A tko i ne bi kad vidim kako ste tvrdoglavi!

— Znači li to da se borba protiv krađe naziva tvrdoglavošću, doktore? — reče Pete pljunuvši na pod. Okrenuo se prema vratima, ali se spolaknuo o štap i pao.

— Pete, jesi li se ozlijedio? — upitala je Colleen našavši se u trenu kraj njega.

— Mogu se i sam brinuti za sebe! — odvrati on i odgurnu je. Osovio se na noge pomažući se štapom.

— Pete, molim te...

— Pete, hajde da riješimo ovaj problem — predloži Eric, ugledavši Peteove vlažne oči.

— Već je riješen, doktore — odgovori on i otšepa kroz vrata.

— Morala bih poći za njim — promrmlja Colleen oklijevajući. — Ne mogu dopustiti da ode samo tako. Tko zna što bi mogao učiniti.

— Ali, zar ti nije jasno što to on radi?

— Vidjela sam što si ti učinio, i to je bilo najgrublje što sam ikada doživjela — rekla je, a oči su joj iskrile od srdžbe.

Okrenula se i potrčala za Peteom.

• • •

Stubištem su odjekivali njezini koraci. Vanjska se vrata zalupiše.

Na podu kraj teleprobe ležala je prazna kutija od lesonita. Eric je šutnu preko cijelog laboratorija.

— Nerazuman... neurotičan... mušičav neodgovoran...

Zastao je. U prsima mu je zjapila praznina. Pogledao je teleprobu.

— Katkad se o ženama ništa ne može unaprijed reći — promrmljao je, krenuo prema polici, uzeo tranzistor, spustio ga i gurnuo hrpu otpornika na dno police. — Morao sam to znati i prije.

Krenuo je prema vratima, ali zastao je od pomisli: **A što ako odu iz Seattlea?**

Potrči uza stepenice, preskačući tri po tri, istrči kroz vrata i ogleda se po ulici. Kraj njega je projurio mlazni automobil. U njemu je bila samo jedna osoba. Slijeva mu se približavala žena sa dvoje djece. Inače je ulica bila posve pusta. Manje od pola bloka dalje, kroz ulaz za jednotračni vlak, izroniše tri tinejdžerke. Razmislivši, krenuo je prema njima. Vlakovi su stizali u razmacima od petnaestak sekunda i njegovi su izgledi da ih stigne bili mali, jer je propustio dragocjeno vrijeme razmišljajući o tome kako je bio duboko povrijeđen.

Vratio se u stan.

Moram nešto učiniti — mislio je. **Ako odu, Seattle će doživjeti ono što i drugi gradovi.** Sjeo je za videofon, stavio prst na njega i odmah ga povukao.

Ako pozovem policiju, oni će tražiti dokaze. A što im mogu pokazati osim nekoliko redova vožnje? Pogledao je kroz prozor. **Muzikron! Vidjet će...** Ponovo je krenuo prema videofonu i zatim stao. **A što će vidjeti? Pete će jednostavno tvrditi da sam ga htio ukrasti.**

Ustao je, odšetao do prozora i zagledao se u jecero.

Mogao bih pozvati udruženje, pomisli.

U glavi je prebirao po trenutačnim vrhunskim službenicima Mjesnog kraljevskog udruženja savjetnika psihijatrije. Svi su, do jednoga, smatrali da doktor Eric Ladde ima previše uspjeha, premda je vrlo mlad, a osim toga posrijedi je bilo i njegovo istraživanje u vezi s teleprobom, a to je uglavnom izazivalo podsmijeh.

Ali, moram nešto poduzeti... sindrom — zatrese glavom. **I sve što uradim, moram uraditi posve sam.**

Ogrnuo se crnom pelerinom, izašao i krenuo prema hotelu »Gweduc«.

Hladan se vjetar razbacivao morskom pjenom u zaljevu i raspršivao kapljice po šetalištu uz obalu. Eric uroni u dizalo i izroni u blagovaonici. Djevojka za stolom za informacije ga pogleda.

— Sami ste, doktore?

— Tražim gospođicu Lanai.

— Zao mi je. Zacijelo ste se trenutak prije mimoišli. Ona i gospodin Serantis upravo su izašli.

— Znate li možda kamo su otišli?

— Žao mi je. Ako se možda vratite večeras...

Eric ponovo ode do dizala i krenu nekako čudno uzburkanom ulicom. Čim je izašao, opazio je kamionet koji se zaustavio pred ulazom za poslugu. Eric je slijedio instinkt i potrčao prema dizalu za poslugu koje je već kretalo nadolje.

— Hej!

Zujanje prestade i odmah zatim ponovo se javi. Dizalo se vrati na razinu ulice... unutra je bio Tommy.

— Idući put ćete biti bolje sreće, doktore.

— Gdje su?

— Pa...

Eric je zavukao ruku u džep sa sitnišem, napipao kovanicu od pedeset dolara i tutnuo mu je u ruku.

Tommy pogleda novčić, a zatim se zagleda Ericu u oči.

— Čuo sam kad je Pete telefonirao u Belingemsku agenciju nebeskih vlakova i tražio rezervaciju za London.

U Ericovom se trbuhu stvorio težak čvor. Počeo je disati kratko i ubrzano. Ogledao se oko sebe.

Samo dvadeset osam sati...

— To je sve što znam, doktore.

Eric se zagleda u njegove oči proučavajući ga.

— Nemojte me gledati tako — zatrese glavom Tommy. — Podilaze me žmarci od tog tipa. Neprestano me promatra sjedeći po cijeli dan u toj napravi, a iz nje ne dopire ni glasak. Drago mi je što je otišao — promrmlja i sav zadrhti.

— Neće ti biti žao — reče Eric i da mu kovanicu.

— Aha — promrmlja Tommy i vrati se u dizalo. — Žao mi je što vam nije uspjelo s tom curom, doktore.

— Čekaj.

— Da?

— Nije U gospođica Lanai ostavila kakvu poruku?

Tommy gotovo nezamjetljivo posegnu prema unutrašnjem džepu svog kombinezona. Ericovo uvježbano oko opazilo je tu kretnju. Krenu prema njemu i čvrsto zgrabi Tommyja za ruku.

— Daj mi to!

— Čekajte, doktore.

— Daj mi!

— Doktore, ne znam o čemu govorite. Eric mu se unese u lice.

— Zar ne znaš što se dogodilo u Los Angelesu, Lawtonu, Portlandu i svim ostalim mjestima koje je zahvatio sindrom?

— Doktore ja... — zausti momak širom raširenih očiju.

— Daj mi!

Tommy gurnu slobodnu ruku u kombinezon, izvadi debelu omotnicu i predade je Ericu.

Eric pusti mladićevu ruku. Na omotnici je pisalo: »Ovo ti je dokaz da si imao krivo što se tiče Petea.« Pismo je bilo potpisano samo »Colleen«.

— Htio si to zadržati? — upita Eric.

— Svakoj budali je jasno da su to nacrti muzikrona — reče Tommy iskrivivši usne: — To je vrijedna stvar, doktore.

— Ni sam ne znaš koliko — odvrati mu Eric i pogleda ga. — Znači, krenuli su prema Bellinghamu?

— Aha.

• • •

Jednotračnim non-stop vlakom Eric je stigao do Bellingham-poljane za dvadeset jednu minutu. Iskočio je i otrčao do stanice gurajući ljude oko sebe. U krajnjem dnu poljane nebeski vlak je grunuo u zrak. Eric se spotaknuo, a zatim ponovo vratio u ravnotežu.

Podalje od prodajnog ureda, na željezničkoj stanici, ljudi su žurili pokraj njega. Eric je otrčao do prodajnog šaltera i naslonio se.

— Kad polazi idući vlak za London? — upita. Djevojka za šalterom provjeri vrijeme polaska na ekranu smještenom do nje.

— Ima jedan u 12.50 sutra poslije podne. Upravo je maloprije jedan otišao.

— Ali, to je za dvadeset četiri sata!

— Stižete u London u 4.50 poslije podne — nasmiješila se. — S malim zakašnjenjem za čaj — nastavi pogledavši ga.

Eric se grčevito uhvati za rub pulta i nagne se prema njoj.

— To je dvadeset devet sati... jedan sat prekasno. Udaljio se od šaltera.

— Pa to je put od samo četiri sata, doktore.

— Mogu li unajmiti privatni brod? — okrenuo se prema njoj.

— Žao mi je, doktore. Nadolazi električna oluja: putna zraka mora se isključiti. Uvjerena sam da nećete naći pilota koji će vas voziti bez zrake. Shvaćate, je li?

— Nema li načina da nekako dozovete nekoga u nebeskom vlaku?

— Je li posrijedi nešto osobno, doktore?

— Nešto vrlo hitno.

— Mogu li znati o čemu je riječ?

Razmisli na trenutak gledajući u djevojku. **I ovdje se pojavljuje isti problem... nitko neće da mi vjeruje** — razmišljao je.

— Nije važno — reče. — Gdje je najbliži videofon? Ostavit ću joj poruku na željezničkoj stanici u Plymouthu.

— Idite tim hodnikom, a zatim skrenite nadesno, doktore — odgovori djevojka i vrati se svojim kartama. Pogleda u Erica koji je odlazio.

— Nije li riječ o hitnom slučaju, doktore?

Zastao je i okrenuo se. U džepu mu je šuštala omotnica. Opipao ju je i izvadio. Otkako mu je Tommy dao omotnicu, Eric drugi put pogleda njenu unutrašnjost i složene stranice električnih dijagrama od kojih su neke bile označene sa »C. A.«.

Djevojka ga je čekala, zureći u njega.

On ponovo stavi omotnicu u džep, a u glavi mu se iskristalizira namisao.

— Da, posrijedi je hitan slučaj. Ali, vi mi ne možete pomoći — reče

pogledavši djevojku.

Okrenuo se i odšetao prema željeznici. Razmišljao je o Colleen. **Nikad ne vjeruj neurotičnoj ženi. Nisam se smio prepustiti nagonu svojih žlijezda.**

Sišao je niz ulazne stepenice u jednotračni vlak, probio se do brzopokretne vrpce, ušao u prva kola i na svoje zadovoljstvo opazio da su prazna. Izvadio je omotnicu i za vrijeme vožnje provjerio joj sadržaj. Nije bilo sumnje: u omotnici su bili papiri koje je Pete žiletom izrezao iz servisne knjige muzikrona. Eric je prepoznao karakterističan rukopis doktora Amantija.

Kad je upalio svjetla u svom laboratoriju, na zidnom satu je bilo točno 2.10. Uzeo je čisti list papira iz svoje bilježnice i masnom olovkom napisao:

»Posljednji rok, 4.00 sata poslije podne, nedjelja, 16. svibnja.«

Zataknuo je papir nad policom i raširio po stolu dijagrame strujnog kruga muzikrona koje je izvukao iz omotnice Pažljivo je pogledao prvu stranicu.

Cijela serija modulacija, pomisli. **Četvrtina vala**. Olovkom je prelazio po papiru, provjeravao iduću stranicu. **Višefazni obratnik**. Okrenuo je iduću stranicu. Olovka je zastala. Provjerio je strujni krug i vratio se ponovo na prvu stranicu. Loš materijal za obradu. Zatrese glavom. **To nije moguće! Mora postojati samo labirint divljih harmonija**. Nastavio je proučavati dijagrame, zastao i polako pročitao posljednje dvije stranice. Drugi put je proučio strujne krugove, zatim treći, četvrti. Zatresao je glavom. **Što je to?**

Mogao je otkriti značenje najvećeg broja dijagrama i bio je očaran tolikom jednostavnošću ideja. Pa ipak, posljednjih desetak stranica... One su sadržavale cijelu seriju nekako nejasno poznatih strujnih krugova, podsjećajući ga na dualnu frekvenciju kristalnog kalibratora nevjerojatno jakih oscilacija. Sa strane je pisalo »10.000 KC«. Ali tu su postojale i neke gotovo neznatne razlike koje on nije mogao objasniti. Na primjer, tu je bio znak za donju granicu.

Cijela serija, mislio je. **Harmonije love i mijenjaju se. Ali, to ne može biti nasumce. Nešto ih kontrolira, dovodi u ravnotežu**.

Na dnu posljednje stranice nalazila se neka bilješka: »Važno — upotrijebi samo C6 malu varijablu, C7, C8 dvojnu, 4 ufd.«

Već dvadesetak godina ne proizvode se cijevi tih serija, razmišljao je. **Čime ih se može zamijeniti**? Proučavao je dijagram.

Ne postoji nikakav način da mi ovo na vrijeme pođe za rukom. A ako i uspijem, što onda? Obrisao je čelo. **Zašto me podsjeća na kristalni oscilator?** Pogleda na sat — prošla su već dva sata od onda. **Kamo otječe to vrijeme?** upita sam sebe. **Treba mi previše vremena samo da naučim što je ovo.** Grickao je usnice i buljio u malu kazaljku sata. Odjednom se sledio. Trgovine u kojima se prodaju dijelovi svaki čas će se zatvoriti, a sutra je nedjelja!

• • •

Otišao je do videofona u laboratoriju i telefonirao. Nije imao sreće. Nazvao je drugi broj i pogledao popis telefonskih brojeva. Ni ovaj put ništa. Peti je poziv urodio prijedlogom o zamjeni strujnog kruga uz upotrebu tranzistora — i to je moglo upaliti. Eric je provjerio listu rezervnih dijelova prema prijedlogu službenika s kojim je razgovarao i dao mu svoju šifru.

— Nabavit ću vam to odmah za ponedjeljak ujutro — reče čovjek. — Naime, dijelovi su u našem skladištu, a subotom poslije podne sve je zatvoreno.

— Platit ću vam sto dolara više od stvarne cijene tih dijelova.

— Žao mi je, ali nemam ovlaštenja za to.

— Dvjesta.

— Ali...

— Trista.

Službenik je oklijevao. Eric ga je mogao zamisliti kako računa. Trista dolara vjerojatno je bila njegova tjedna plaća.

— Morao bih vam ih sam dostaviti kad završim posao — reče službenik. — Što vam je još potrebno?

Eric prolista dijagrame strujnih krugova, pročita popise dijelova

zabilježene na marginama.

— Dobit ćete još sto dolara ako mi sve to nabavite do sedam sati.

— Završavam posao u 5.30, doktore. Učinit ću sve što je u mojoj moći.

Eric je prekinuo vezu; otišao do svoje police i počeo raditi prema dijagramu s materijalom koji je već imao. Teleproba je zapravo tvorila glavni element s nevjerojatno malim izmjenama.

U 5.40 zazvonilo je zvono na njegovom transgrafu. Eric ostavi alat za lemnjenje, ode gore i izvuče vrpcu. Ruke su mu se zatresle kad je ugledao naziv londonske transmisijske stanice.

»Ne pokušavaj me ikad više vidjeti«, čitao je. »Tvoje su sumnje potpuno neosnovane, kao što si sad već otkrio. Pete i ja ćemo se u subotu vjenčati. Colleen.«

Sjeo je za prijenosnik i otipkao poruku za American Express, najavivši da je hitno upute Colleen Lanai. Poruka je glasila: »Colleen, ako već ne možeš misliti na mene, molim te da misliš na grad pun ljudi. Dovedi što prije Petea i tu spravu, jer će inače biti prekasno. Valjda nisi toliko nečovječna.«

Oklijevao je trenutak i prije potpisa otipkao: »Volim te.« Zatim se potpisao: »Eric.«

Ti si prokleto glup, Eric — razmišljao je. **Činiš sve to i pošto te je onako ostavila.**

Otišao je u kuhinju, uzeo tabletu kako bi otjerao umor, pojeo večeru od tableta i popio šalicu kave. Naslonio se na kuhinjsku dasku za sušenje suđa i pričekao da tableta počne djelovati. U glavi mu se razbistrilo; umio se hladnom vodom i vratio se u laboratorij.

Zvono na ulaznim vratima zazvonilo je u 6.42. Na ekranu se pojavio službenik iz trgovine za prodaju dijelova, koji je pod miškom držao podeblji omot. Eric pritisnu dugme za otvaranje vrata.

— Prva vrata nalijevo dolje — reče u interfon.

Stražnja strana njegove police odjednom se pomaknula, površina tkanine se naborala. Na trenutak se nije snašao. Ugrizao se za usnu i bol ga je vratila u stvarnost.

To je nekako prebrzo — pomisli. — **To su zacijelo živci. Previše sam napet.**

Odjednom mu sinu što je posrijedi kod tog sindroma. Dohvatio je pisaći pribor i naškrabao: **»Gubitak podsvjesne nezavisnosti; prevelika stimulacija osjetljivih receptora; tupa percepcija — slaba percepcija. Provjeriti kod C. G. Junga — kolektivno podsvjesno.«**

Na stubištu su odzvanjali koraci.

— Je li to ovdje?

Službenik je rastom bio viši no što je Eric očekivao. Odisao je nekakvom gotovo mladenačkom radoznalošću dok je ulazio u laboratorij.

— Kakva oprema! — uskliknuo je.

Eric mu načini mjesta na klupici.

— Stavite to ovdje — reče. Ericove oči zadržaše se na njegovim nježnim rukama. Čovjek je odložio kutiju na klupicu, podigao kristalni oscilator koji se nalazio kraj kutije i pogledao ga. — Znate li išta o električnim priključcima? — upita Eric.

— W7 CGO — reče službenik, pogleda ga i nasmiješi se. — Imao sam vlastitu amatersku radio-stanicu dulje od deset godina.

— Ja sam doktor Eirc Ladde — predstavi se Eric i pruži mu ruku.

— Baldwin Platte... Baldy — odgovori službenik i nježnom rukom zagladi tanku kosu.

— Drago mi je što sam vas upoznao, Baldy. Sto biste rekli na to da zaradite tisuću dolara osim onog što sam vam obećao?

— Šalite se, doktore?

— Ako ta sprava ne bude dovršena do četiri sata sutra poslije podne — reče Eric okrenuvši glavu i pogledavši kostur teleprobe — sa Seattleom će se dogoditi što i s Los Angelesom.

Baldvjeve oči širom se rastvoriše. Pogleda kostur teleprobe.

— Sindrom? Pa kako može...

— Otkrio sam što izaziva sindrom... sprava poput ove. Moram načiniti njenu kopiju i staviti je u pogon. Inače...

— Vidio sam vaše ime na vratima i sjetio se da sam čitao o vama.

— Pa?

— Ako vi tvrdite da ste otkrili što je izazvalo sindrom, ja vam vjerujem. Samo, nemojte ni pokušavati da mi to objasnite — odgovori službenik pogledavši prema dijelovima koji su stajali na klupici, a zatim prema teleprobi. — Recite mi što bih ja morao učiniti — nastavi i nakon kraće stanke doda: — Nadam se da dobro znate o čemu govorite.

— Otkrio sam nešto što jednostavno ne može biti slučajnost — reče Eric. — Pa, ako uzmem u obzir sve ono što znam o tele-probama... — nastavi oklijevajući. — Da, znam o čemu govorim.

Eric dohvati bočicu iz stražnjeg dijela police, pogleda sadržaj i istrese jednu kapsulu.

— Evo, uzmite ovo. Održat će vas budnim. — Baldy proguta kapsulu. Eric je počeo sređivati papire razbacane po polici i pronašao prvu stranicu. — Evo, to je ono. Postoji neki zakučasti valni skok koji će vas, priključen na neki amplifikacijski faktor, baciti na leđa.

— To mi se čini nerazumljivo — primijeti Baldy pogledavši preko Ericova ramena. — Dajte da to pogledam dok se vi budete bavili kompliciranijim stvarima — nastavi posegnuvši za dijagramom koji zatim stavi na raščišćeni dio klupe. — Kako bi ovo moralo djelovati, doktore?

— Stvara polje impulsa koji izravno dopiru u ljudsku podsvijest. Polje razara...

— Dobro, doktore — prekinu ga Baldy. — Zaboravio sam kako sam vas zamolio da mi ništa ne tumačite. Pao sam na ispitu iz sociologije — reče nasmijavši se. — Radit ću pod pretpostavkom da znate o čemu je riječ — nastavi uozbiljivši se. — U elektroniku se razumijem, u psihologiju... ne.

• • •

Radili su u tišini koju su ometale samo rijetka pitanja, mrmljanja. Velika se kazaljka sata okretala, okretala, okretala, mala ju je slijedila.

U 8.00 sati izjutra naručili su doručak. Shema kristalnog oscilatora bila im je još zagonetna. Veći dio dijagrama bio je napisan radio-kraticama.

Baldy prvi učini korak u otkrivanju te zagonetke.

— Ne moraju li ove stvari stvarati nekakvu buku, doktore?

— Što? — upita Eric pogledavši dijagram. — Dakako da moraju — reče širom raširenih očiju.

— U podmorskom istraživanju postoji poseban sonarni kristalni sistem — progovori Baldy ovlaživši usne jezikom. — Nalikuje na strujni krug, ali postoje i bitne razlike.

— To je to! — uskliknu Eric uhvativši se za usnu, a oči mu zablistaše. — Zato ne postoji kontrolni strujni krug! Zato se i čini da bi se te pojave mogle raširiti! Operator ih nadzire... njegov ih um drži u ravnoteži.

— Kako to mislite?

— Ali to znači da imamo krivu vrstu kristala — nastavi Eric ne osvrnuvši se na njegovo pitanje. — Krivo smo proučili popis sastavnih dijelova — reče nervozno slegnuvši ramenima. — A nismo došli ni do pola puta.

Baldy je prstom lupkao po dijagramu.

— Doktore, kod kuće imam starih ostataka sonarne opreme. Telefonirat ću ženi i reći da mi ih donese. Mislim da imam šest ili sedam sonopulsatora,... možda će biti dobri.

Eric pogleda na zidni sat: 8.28 izjutra. Preostaje još sedam i pol sati.

— Recite joj da požuri.

• • •

Betty Platte je bila ženska verzija svog muža. Silazeći niz stepenice, nosila je tešku drvenu kutiju i nehajno balansirala njome.

— Zdravo, dušo. Gdje da ovo stavim?

— Na pod... nije važno. Ovo je Betty, doktore.

— Drago mi je.

— Zdravo, doktore. U automobilu ima još toga. Donijet ću sve.

— Bolje da to učinim ja — reče Baldy uhvativši je za ruku. — Ne bi smjela nositi težak teret, osobito niz stepenice.

— Hajde vrati se na posao. To mi ne škodi... treba mi malo vježbe — odgovori ona izmaknuvši se.

— Ali...

— Nema tu nikakvog »ali...« — reče i odgurnu ga.

On se nevoljko vratio do klupe, osvrnuvši se da je pogleda. Na pragu se i ona okrenu i pogleda Baldyja.

— Dobro izgledaš, srce, s obzirom na to da si cijelu noć na nogama. Čemu sva ta žurba?

— Poslije ću ti objasniti. Sad radije pođi po ostatak. — Okrenuo se prema kutiji koju je ona donijela i počeo prebirati. — Tu su — rekao je i izvadio dvije plastične kutijice te ih dodao Ericu.

Zatim je vadio ostale. Bilo ih je osam. Redao ih je na klupu jednu po jednu. Zatim je otvorio poklopac prve kutije.

— To su većinom već upotrijebljeni strujni krugovi, tranzistori kristalnih dioda i nekoliko cijevi. Strašna tehnika. Ni sam ne znam kog sam vraga namjeravao s tim. Vjerojatno nisam mogao odoljeti da ih ne kupim. Stajali su dva dolara komad — govorio je svinuvši poklopac. — A tu je ono najvažnije, doktore! — Eric se nagnuo nad kutiju. — Koje ste ono cjevčice trebali? — upita Baldy posegnuvši u kutiju.

Eric zgrabi dijagram strujnog kruga i prstom prijeđe po popisu dijelova.

— C6 male varijable, C7, C8 dvojni, 4ufd.

— Evo vaše C6 — reče Baldy i izvuče je. Zatim izvuče i drugu. — A tu je i C8. Još jedna. Vaša C7 — nastavi i zagleda se u cijeli mehanizam. — Tu je i treći stupanj koji nam, po mome mišljenju, neće mnogo pomoći. Možemo se poslužiti nečim drugim da nadomjestimo komponentu 4 ufd. — Baldy je gotovo nečujno zviždukao kroza zube. — Nije ni čudo što mi se taj dijagram činio poznat. Temelji se na ovom predratnom strujnom krugu.

Eric je na trenutak osjetio u sebi zanos, ali se smjesta sabrao kad je na

zidnom satu vidio koliko je sati: 9.04 ujutro.

Morat će brže raditi ili neće stići na vrijeme. Preostaje im manje od sedam sati.

— Hajdemo na posao — reče. — Nemamo mnogo vremena.

— Momci, jeste li što jeli? — upita Betty sišavši niz stepenice s još jednom kutijom u rukama.

Baldy nije podigao pogled s druge plastične kutije koju je otvarao.

— Aha, ali ti nam napravi još nekoliko sendviča za poslije.

— Gore je ormar pun hrane — primijeti Eric svrnuvši pogled s jedne plastične kutije.

Betty se okrenula i otrčala uz stepenice. Baldy je iskosa pogledao Erica.

— Nemojte reći Betty pravi razlog svega ovoga doktore — reče i ponovo posveti svu pažnju sadržaju kutije savjesno ga pregledavajući. — Za otprilike pet mjeseci očekujemo prvog sina — nastavi duboko uzdahnuvši. — Sasvim ste me pridobili — govorio je, a niz nos mu je kliznula kaplja znoja i zatim kapnula na ruku. Obrisao ju je o košulju. — Ovo mora upaliti.

— Hej, doktore, gdje vam je otvarač za konzerve? — odjeknuo je Bettyn glas.

Eric uvuče glavu i ramena u teleprobu.

— Pokretač motora nalijevo! — poviče izvlačeći se.

Iz kuhinje je dopiralo nekakavo gunđanje, mrmljanje i buka. Uskoro se Betty pojavi s tanjurom sendviča i crveno obojenim zavojem na lijevom palcu.

— Slomila sam vam nož za guljenje — reče. — Plašim se tih mehaničkih spravica — nastavi nježno gledajući leđa svog muža. — On je isto tako kao vi lud za njima, doktore. Da ne režim na njega poput kakvog zmaja, moja bi lijepa stara kuhinja bila pretvorena u ludilo od električnih čuda — reče preokrenuvši jednu kutiju na koju položi tanjur sa sendvičima. — Kad ogladnite, jedite. Mogu li vam ikako pomoći?

— Zašto ne odeš mami? — upita Baldy okrenuvši se.

— Na cijeli dan?

— Doktor mi plaća tisuću i četiristo dolara za samo jedan dan rada — reče Baldy osvrnuvši pogled na Erica, a zatim ponovo na nju. — To je novac za naše dijete. A sad požuri.

Zaustila je nešto, ali se predomislila, krenula prema svome mužu i poljubila ga u obraz.

— Dobro, dušo. Zdravo! — rekla je i izašla.

Eric i Baldy nastaviše posao. Osjećala se da napetost raste svakim otkucajem sata. Polako su napredovali, savjesno provjeravajući svaki korak.

U 15.20 Baldy je otpustio pokusne spojnice s polovice novih rezonantnih strujnih krugova i svrnuo pogled na zidni sat. Zastade, ponovo pogleda teleprobu, nastojeći ocijeniti koliko mu je još posla preostalo. Eric je ležao na leđima pod spravom i lemio žice novih spojeva.

— Nećemo uspjeti, doktore — reče Baldy stavivši pokusni metar na klupu i naslonivši se o nju. — Jednostavno, nemamo dovoljno vremena.

Jedno elektronsko lemilo iskliznu pod teleprobom. Eric pogleda na sat, a zatim na još nespojene žice kristalnog strujnog kruga. Ustao je, pronašao i izvadio čekovnu knjižicu iz džepa, ispisao ček na svotu od tisuću i četiristo dolara na ime Baldwina Plattea. Istrgnuo je ček i dao ga Baldyju.

— Zaradio si to pošteno, Baldy. Sad idi, idi k svojoj ženi.

— Ali...

— Nemamo vremena za svađu. Zatvori vrata za sobom tako da ne možeš ponovo ući ako...

— Doktore, ne mogu... — zausti Baldy podigavši desnu ruku i odmah je spustivši.

— Sve je u redu, Baldy — reče Eric duboko uzdavhnuvši. — Znam kako ću ako budem kasnio — nastavi zureći u Baldyja. — Ne znam što ćeš ti. Mogao bi... pa... — slegnu ramenima.

— Vjerojatno imate pravo, doktore — odgovori Baldy kimnuvši.

Usne su mu podrhtavale. Odjednom se okrenuo i pojurio stepenicama.

Vanjska se vrata zalupiše.

Eric se ponovo okrenuo prema teleprobi, dohvatio jedan od još otvorenih vodiča kristalnog strujnog kruga, pričvrstio ga na prijemnik i spojio lemilom. Zatim je krenuo prema drugom kristalnom sklopu, pa onda idućem...

Bila je minuta do četiri kad je pogledao na sat. Ostalo mu je još malo više od sata rada na teleprobi, a onda... Nije znao što bi. Oslonio se ha klupu. Oči su mu se zamaglile od umora. Izvadio je cigaretu iz džepa, zapalio je i duboko povukao dim. Sjetio se Colleenina pitanja: **»Kako je to kad poludiš?«** Zurio je u žar cigarete.

Što da učinim? Da uništim teleprobu? Da uzmem pištolj i krenem za Colleen i Peteom? Da pobjegnem? Sat iza njega je otkucavao. On se napeo. **Kako će to biti?** Osjećao je vrtoglavicu, gađenje. U očima su mu se pojavile suze samosažaljenja. Zaškripao je zubima. **Nisam lud... Nisam lud!** Zarinu nokte u šake, zahvatiše ga teški, drhtavi uzdasi. Neodređene misli zaokupiše mu um.

Onesvijestit ću se... nesuvislost neraspoloženja... demonska opsjednutost — ditirambska vrtoglavica... anima nastala iz libida... lud...

Glava mu klonu prema naprijed.

... Non compos mentis... aliene .. avoir le diable au corps — Što se dogodilo sa Seattleom? Što se... — Disanje mu se smiri, on zatrepta očima. Sve je bilo kao i prije, nepromijenjeno... **Buncam. Moram se sabrati!**

Prsti desne ruke su mu gorjeli. Stresao je žar cigarete. **Jesam li pogriješio? Što se to događa vani?** Krenuo je prema stepenicama i došao napol puta do vrata kad se ugasiše svjetla. Nešto ga stisnu u grlu. Napipao je put prema vratima, čvrsto se uhvatio za rukohvat i uspeo se prema nejasnom svijetlu hodnika. Zagledao se u potamnjele staklene opeke kraj vrata i sav se napeo od pucnjave što je dopirala izvana. Kao u snu odšetao je do kuhinje i podigao se na vrhove prstiju, kako bi mogao pogledati kroz prozorčić ventilatora nad praonikom.

Ljudi! Ulica je bila puna ljudi! Neki su trčali, neki hodali s nekim ciljem, neki lutali bez cilja, neki su bili odjeveni, neki poluodjeveni, neki goli. Na pločniku nasuprot ležala su tijela čovjeka i djeteta u krvi.

Zatresao je glavom, okrenuo se i otišao u dnevnu sobu. Svjetla su se odjednom upalila, zatim ugasila i ostala upaljena. Pritisnuo je video kako bi vidio vijesti, ali na ekranu su se pojavile samo crte. Prebaci aparat na sistem ručnog upravljanja i potraži stanicu Tacoma. Ponovo se pojaviše valovite linije.

Olympija je bila u eteru, najavljivač je čitao vremenski izvještaj: »Djelomično oblačno s kišnim razdobljima sutra poslije podne. Temperature...«

Pred najavljivačem se pojavila ruka s listom papira. On zastade, pogleda papir. Ruka mu se zatrese. »Pažnja! Naša pokretna stanica u Clyde Fieldu izvještava da je sindrom zahvatio Seattle i Tacomu. Izvještaji kazuju da je zaraženo više od tri milijuna ljudi«.

Već su krenule spasilačke ekipe. Postavljene su barikade na ulicama. Bilo je smrtnih slučajeva, ali...« Pred najavljivača stavili su nov list papira. Dok je čitao, grčili su mu se mišići vilice. »Srušio se mlažnjak nad gomilom ljudi u Clyde Fieldu. Procjenjuje se da je poginulo tristo ljudi. Nema mogućnosti da se pruži ikakva liječnička pomoć. Svi liječnici koji slušaju ovaj izvještaj :— svi liječnici — neka se odmah jave u državni štab za nepogode. Liječnička intervencija...« Svjetlo ponovo zatreperi, ekran potamni.

Liječnik sam... — oklijevao je Eric. — **Da li da izađem i učinim sve što je u mojoj moći, ili da siđem i završim rad na teleprobi, sad kad je dokazano da sam imao pravo? A bi li išta i pomoglo da je uključim?** Spozna da diše dubokim uzdasima. **Ili sam i ja lud kao i svi ostali? Radim li zaista to što mislim da radim?** Pade mu na um da se uštine, ali unaprijed je znao da to neće biti nekakav dokaz. **Moram nastaviti kao da nisam lud. Sve ostalo bit će doista ludilo.**

• • •

Ipak se odlučio za teleprobu. Pronašao je ručnu svjetiljku u spavaćoj sobi i vratio se u prizemlje, u laboratorij. Ispod sanduka u kutu otkrio je već dugo neupotrebljavani generator za hitne slučajeve. Otkotrljao ga je do sredine laboratorija i ispitao ga. Jaka turbina na pogon alkoholom bila je ispravna. Tlačni poklopac na rezervoaru za gorivo prasnuo je pošto ga je olabavio. Spremište za gorivo bilo je napunjeno više od polovice. Našao je dvije staklenke alkohola u istom kutu laboratorija gdje je bio spremljen i generator. Napunio je tank gorivom, stavio poklopac i napumpao tlak u

njega.

Uključio je zatim utičnicu u kutiju s električnim osiguračima u laboratoriju. Iskra je odmah upalila. Turbina je oživjela, oštrina zvuka probila zvučnu granicu. Svjetla su u laboratoriju oživjela, zatim oslabjela, a onda se ponovo smirila pošto su se prilagodili releji.

Kad je uspio povezati i posljednji spoj, na zidnom je satu bilo već 19.22. Procijenio je da je proteklo oko pola sata dok je generator proradio punom parom, pa je zaključio da je blizu osam sati. Nekako je oklijevao i osjećao čudnu nevoljkost da iskuša djelovanje naprave. Njegov nekadašnji encefalorekorder bio je čudan labirint isprepletenih žica, obrambenih štitnjaka, gomile žarulja i kristala. U toj zbrci prepoznavao je samo polukuglu preko koje se stvarao kontakt s glavom i koja je visila nad pokusnim stolcem.

Eric je uključio struju, spojio je s prijenosnim prekidačem koji je stavio u napravu, blizu stolca. Odmaknuo je snop žica, prokrčio sebi put unutra i sjeo na stolac. Neodlučno je stavio prst na prekidač.

Zar doista sjedim ovdje? — pitao se. **Nije li to možda samo nekakva smicalica nesvjesnog uma? Možda sam negdje u nekom kutu i sisam svoj palac. Možda sam razbio teleprobu. Možda sam je i složio pa će me ubiti čim je uključim.**

Pogleda prema prekidaču, zatim povuče ruku. **Ne mogu samo tako sjediti**, mislio je, **i to je ludilo**.

Dohvatio je polukuglu i stavio je iznad glave. Osjetio je lagano bockanje koje mu je kroz kosu prodiralo u skalp. Narko-igle su ga ubole i umrtvile mu osjet kože.

Ovo mi se čini stvarnim, mislio je. **Ali, možda ja to sve samo zamišljam na osnovi sjećanja. Nemoguće je da sam ja jedini zdrav čovjek u gradu**. Spusti ruku do prekidača. **Ali, moram postupati kao da jesam.**

Polac mu se pomaknuo, ne njegovom voljom, i pritisnuo dugme. Odjednom prostor ispuni nježno zavijanje. Prijeđe u disonancu, harmoniju, zavijanje, napol zaboravljenu glazbu, u neko previranje gore-dolje po ljestvici.

Ericovim umom motale su se slike ludila koje su prijetile da mu

zavladaju sviješću. On uroni u vrtlog. Pred očima mu je blistao sjajni spektograf. Negdje u kutu svijesti zadržao se nekakav blagi osjećaj, nešto stvarno za što se trebalo uhvatiti, što će ga spasiti — osjećaj da sjedi na stolcu teleprobe i da je oslonjen o njega.

Utonu dublje u vrtlog, opazi kako se mijenja u sivilo i odjednom postaje sićušna slika viđena kroz drugi kraj teleskopa. Vidio je malog dječaka kako se drži za ruku žene odjevene u crnu haljinu. Ušli su u neku sobu. Odjednom ih nije više vidio iz daljine, već je on sam bio devetogodišnjak koji je išao prema lijesu. Ponovo osjeti strašne žmarke, začuje grcanje svoje majke, šaputanje, beznačajne zvukove koji su dopirali iz grla visokog i mršavog pogrebnika. Tad ugleda lijes i u njemu blijedo voštano stvorenje koje je nalikovalo na njegova oca. Dok je to promatrao, lice se istopilo u lice njegova ujaka Marka, zatim u neku drugu masku, lice njegova nastavnika geometrije iz srednje škole. Njega sam ispustio pri psihoanalizi samoga sebe, razmišljao je. Gledao je to lice koje se neprestano mijenjalo i sad postajalo lice njegovog profesora psihologije, a zatim lice njegovog psihijatra doktora Lincolna Ordwaya, a onda — strašno se borio protiv toga — lice doktora Carlosa Amantija.

Dakle, to je ta daleka slika koju sam sve ove godine nosio u sebi, mislio je. **To znači... to znači da zapravo nikad nisam prestao tražiti svog oca. Strašna stvar kad jedan psihijatar otkrije nešto takvo o sebi.** Zastade. **Zašto sam to morao doznati? Pitam se nije li i Pete prošao kroz sve to u svom muzikronu**. Negdje u njegovu mozgu sinu mu misao: **Naravno da nije. Netko mora poželjeti da vidi unutar samoga sebe, jer to inače nikad neće moći, ako mu se i bude pružila prilika za to.**

Odjednom mu se osvijesti i drugi dio uma i preuzme nadzor nad sviješću. Samosvijesti nestade, postade trunka koja mu je šibala sjećanjem tako brzo da je jedva mogao razlikovati događaj od događaja.

Umirem li? — pitao se. **Ne sjećam li se to cijelog svog života?**

Sve te vizije prestadoše čim se pojavi slika Colleen — onakva kakvu je vidio u svom snu. Odjednom mu sinu. Vidio je dvoje ljudi u takvom odnosu prema njemu samom kakav nikad nije mogao potpuno shvatiti. Bili su katalizator, ni dobar ni zao, samo reagens koji je stavljao događaje u kretanje.

Odjednom Eric osjeti kako mu se bistri svijest, kako mu prožima tijelo. Znao je stanje i djelovanje svake žlijezde, svakog vlakna mišića, svakog

završetka živca. Usmjeri svoje unutrašnje oko na sivilo kroz koje je prošao. U sivilo uđe traka crvenoga, vrludajući i savijajući se kraj njega. Slijedio je tu crvenu nit. U glavi mu se oblikuje slika kao nakon buđenja iz sna pod utjecajem anestetika. Gledao je niz dugu ulicu — prilično mračnu, u proljetnom sumraku — u svjetla mlaznog automobila koji mu se približavao velikom brzinom. Automobil je postajao sve veći, a svjetla su bila poput dva hipnotička oka. S tom vizijom nadođe i misao: **Pa to je divno!**

Prevladaše nesvjesne reakcije. Osjeti napinjanje mišića, skok u stranu, vruć mlaz automobila koji je prošao. Glavom mu se motala tugaljiva misao: **Gdje sam? Gdje je mama? Gdje je Bea?**

Ericov se želudac zgrčio kad je shvatio da sjedi u nečijoj tuđoj svijesti, da gleda kroz tuđe oči, da osjeća tuđim osjetilima. Istrgnuo se tom nepoznatom iskustvu, kobeljajući se iz tuđeg uma kao da se opekao na peć.

Znači, tako je Pete mogao znati toliko, mislio je. **Pete je sjedio u svom muzikronu i gledao kroz naše oči**. Druga misao: **Što ja tu radim?** Osjeti stolac teleprobe pod sobom, začu svoje drugo ja unutar sebe: **»Trebat će mi iskusnija, stručnija pomoć.«**

Slijedio je drugu crvenu nit, pretražio ju je, odbacio, potražio drugu. Orijentacija je bila čudna — nije bilo nekih određenih dizanja ili padanja ili orijentirnih točaka sve dok nije pogledao izvan očiju drugog. Napokon se skrasi iza nečijih očiju koje su gledale negdje dolje kroz otvoren prozor sa četrdesetog kata poslovne zgrade. Osjeti kako se u toj osobi oblikuju misli o samoubojstvu. Vrlo nježno, Eric dodirnu centar svijesti, tražeći ime tog čovjeka — dr Lincoln Ordway, psihoanalitičar.

Eric pomisli: **»Čak i sad se vraćam na svog analitičara!«**

Sav napet, Eric se vrati na nižu razinu svijesti onoga drugog, svjestan da bi i najmanji krivi potez pospješio želju za smrću kod tog čovjeka, da bi skočio kroz prozor. Odjednom te niže razine grunuše u vrtlog blistavog purpurnog svjetla. Vrtlog se uspori, postade čudan oblik... na jednom kraju otvoren prozor, zatim mrtvački sanduk, stablo i ljudsko lice u kojem Eric odjednom prepozna iskrivljenu sliku svog lica. Lice je bilo dječačko, pomalo izgubljeno.

• • •

Analitičar je također povezan s onim za kojeg vjeruje da je njegov

pacijent, pomisli Eric. Razmišljajući tako, prisili se da polako, gotovo neopazice, pokrenu u svoju sliku, poče stjecati prevlast nad nesvjesnošću onog drugog. Pokuša nametnuti misao boreći se sa zidom koji je značio žarište svjesnosti dra Ordwaya: **Linc**, (šapat) **nemoj skočiti, čuješ li me, Linc? Nemoj skočiti. Gradu je potrebna tvoja pomoć.**

Jednim dijelom svoje svijesti Eric shvati kako bi analitičar mogao osjetiti da mu je um obuzet nečijim drugim, te da bi mu to uzdrmalo ravnotežu i da bi mogao skočiti kroz prozor. Drugi dio Ericova uma iskoristi taj trenutak da shvati svoju želju zašto mu je zapravo potreban taj čovjek i ostali koji su slični njemu: Pete Serantis je projicirao uzorke ludosti i bili su mu potrebni ljudi koji bi se borili protiv njega na isti način, ali projicirajući mir i razumnost.

Eric se nape i malo oslabi svoj utjecaj na analitičara kad je osjetio da se ovaj primakao bliže prozoru. Šaptao je njegovom umu: **Odmakni se od tog prozora. Odmakni se...**

Otpor. Bijelo svjetlo proširi se Ericovim mislima, suprotstavi mu se. Osjeti da je zaplivao u sivi vrtlog, da se gubio. Približi mu se crvena nit a s njom i pitanje koje nije sam sebi postavio, te mu uđe u um.

Eric? Što je ovo?

Eric dopusti da mu uzorak teleprobe prođe umom. Završi ga objašnjenjem o tome što mu je potrebno.

Misao: **Eric, kako to da nisi zaražen sindromom?**

Dugim izlaganjem djelovanju vlastite teleprobe; visokim otporom nakaznostima nesvjesnog koje je proizvodila ta naprava.

Smiješno, upravo sam namjeravao skočiti kroz prozor, kad sam osjetio da si se ti nekako umiješao. Bilo je to nešto — crvena nit mu se približi — **poput ovoga.**

Bili su potpuno prožeti jedan drugim.

— A što sad? — upita dr Ordway.

— Bit će nam potrebna pomoć što većeg broja stručnjaka u gradu. Drugi će osjetiti to, iako nesvjesno.

— Svi će se smiriti kad shvate utjecaj tvoje teleprobe.

— Da, no ako se naprava isključi ili netko izađe iz područja njenog djelovanja, naći će se opet u istoj kaši.

— Morat ćemo ući na stražnja vrata svijesti svakog pojedinca u gradu i sve srediti.

— Ne samo u ovom gradu. U svakom gradu gdje je Serantis bio sa svojim muzikronom i gdje će još otići prije no što ga zaustavimo.

— Kako je muzikron mogao izazvati nešto ovakvo?

Eric mu pošalje projekciju pomiješanih shema i slika.

— Muzikron nas je gurnuo duboko u kolektivno nesvjesno i tu nas drmao sve dok smo bili pod njegovim utjecajem. (Slika užeta kako visi i pada u vrtloge magle). A onda je muzikron isključen. (Slika noža koji reže uže, njegov kraj pada u sivilo vrtloga). Vidiš li ti to?

— Pa ako moram u taj vrtlog za tim ljudima, onda bi bilo bolje da krenemo odmah.

• • •

Bio je to oniži čovjek. Prstima je kopao po svom mekom krevetu prekrivenom cvijećem, prazno gledajući na pokidane latice i lišće — ime, dr Harold Marsh, psiholog. Nenametljivo, nježno, obuhvatiše ga teleprobom.

Zatim žena, odjevena u tanku kućnu haljinu, spremna da skoči s obale luke — ime, Lois Voorhies, analitičar laik. Brzo je vratiše razumu.

Eric zastade kako bi slijedio tanku crvenu nit do uma svog susjeda i kroz njegove oči vidje kako se ovome vraća razum.

Poput krugova na vodi bazena neki privid razumnosti širio se gradom. Vratila se električna energija; hitne službe otpočeše rad.

Oči nekog psihologa istočno od grada prenesoše sliku mlaznog aviona koji je letio prema Clyde Fieldu. Kroz njegov um uhvatiše misli žene — krivica, grižnja savjest, očajanje.

Colleen!

Pomalo oklijevajući, operativna mreža krenu s jednim ogrankom misli, uđe u njezinu svijest i naiđe na strah. **Što mi se to događa?**

Eric preuze stvar u svoje ruke. **Colleen, ne boj se! Ja sam, Eric. Zahvaljujući tebi i planovima muzikrona stavljamo pomalo stvari na svoje mjesto.** Pošalje joj sliku onoga što su dotad uspjeli učiniti.

Ne razumijem. Ti...

Nije važno što to sad ne razumiješ. Oklijevajući: **Drago mi je da si se vratila.**

Čim sam čula za to, pošla sam — čim sam shvatila da imaš pravo u pogledu Petea i muzikrona. Zastade. **Spuštamo se.**

Avion u kojem je bila Colleen spusti se na pistu, zaustavi se, a pripadnici nacionalne garde ga okružiše.

Ona posla misao: **Moramo nešto poduzeti u pogledu Londona. Pete je prijetio da će uništiti muzikron i počiniti samoubojstvo. Pokušao me zadržati silom.**

Kada?

Prije šest sati.

Zar je već toliko sati prošlo otkad je sindrom počeo djelovati?

Umiješao se netko iz operativne mreže: **Kakve je naravi taj Serantis?**

Colleen i Eric pomiješaše misli kako bi predočili Peteovu ličnost.

Mreža: **Neće on počiniti samoubojstvo, a neće ni uništiti napravu. Previše je sebičan. Sakrit će se negdje. Lako ćemo ga pronaći ako nam bude potreban — ukoliko ga netko prije toga ne linčuje**.

Colleen se umiješa: **Ovaj major nacionalne garde ne dopušta mi da napustim aerodrom.**

Reci mu da si bolničarka koja se mora javiti na dužnost u bolnicu Maynard.

Nečija misao iz mreže: **Ja ću to ovdje potvrditi**.

Eric: **Požuri... draga. Potrebna nam je pomoć svih koji su otporni na utjecaj teleprobe.**

Misil iz mreže: **Ta ti je dobra. Svakome ludost koju sam odabere.**

Dosta s budalaštinama. Na posao!

— KRAJ —

Objavljeno prema dogovoru s GPA München

Marek Baraniecki:

Glowa Kasandry

Preveo Dalibor Blažina

Kasandrina glava

Posljednjih su se dana srpnja u šumama iznenada pojavile papige. Neki primjerci dosezali su veličinu ruke odrasla muškarca. Njihove kričavo crvene glavice i intenzicno zeleno perje, koje je na repu prelazilo u grimiz, činile su svijet radosnijim. Teodor Hornic, muškarac u punoj snazi, odjeven u tigrovu kožu, dugo je promatrao kako se oglupavjele ptice nespretno njišu na granama borova i smreka.

Iglice su im se zabijale u nožice, prirodom prilagođene tropskim, glatkim stabljikama. Sljedeća dva dana Hornic je napravio sedam krletki od vrtne mreže i prekrio njima mravinjake na putu do slapa. Ptičurinama se svidjelo to preturanje po hrpama i valjanje u njima.

Prve nedjelje kolovoza, što znači u rano proljeće, ako se broji na papiru, iznad doline pojavio se lovac-bombarder dalekog dometa, tip kojega Hornic nije poznavao. Avion je zaokružio tri puta na visini od sto metara i ispunio tišinu toplog dana snažnom bukom mlaznih motora. Teodor Hornic prekinuo je odmaranje na ležaljci pod širokim hrastom i izišao na rub piste, uzevši iz signalne kutije kockastu zastavicu.

Velik stroj, sa četiri motora i krila spuštenih do tla, vodoravne regulacije, vraćao se kružeći prema središtu piste. Hornic je pokazao pilotu smjer silaska. Avion je za trenutak povećao pritisak i krenuo prema pokazanom mjestu. Uskoro je iz trupa sišao na tovarnoj rampi pilot, rastvarajući uz put automatske zatvarače skafandra. Šutke su obojica ispužila dlanove, da bi naglo, bez nagovještaja — radost zbog susreta bila je i prevelika — pali jedan drugom u zagrljaj. Kad je prošlo prvo uzbuđenje, pilot se predstavio na francuskom.

— Ja sam Yves Jefferson iz jedinice za veze.

— Teodor Hornic — odgovori domaćin i, promatrajući oznake na avijatičarevu skafandru, zapita: — Air Force?

— Ne, ja sam nezavisan. — Jefferson je bio zbunjen. — Pa, svi smo nezavisni, zar ne? To su samo oznake.

Tek sada je Hornic opazio da je vojni broj aviona bio premazan zelenom bojom, a na njegovu mjestu, pokraj zvijezde u krugu nacrtan klenov žuti list.

— Uđimo k meni. Najprije ćemo nešto pojesti, ta već će skoro podne — rekao je Hornic.

Ručak se sastojao od tri jela, a na kraju je domaćin donio iz spremišta dvije boce crvenog jednogodišnjeg vina. Jefferson je pričao o sebi, o jedinici, o planovima. O tome što je spašeno i što je novo nastalo. Tako se događalo svaki put kad bi netko posjetio dolinu. Posljednje je godine Hornic imao dva zračna posjeta. Jednom je to bio Rus Vasilij na Migu 52, drugi put Indijac Mishra na Fantomu 124. I bili su to jedini ljudi koje je vidio za to vrijeme. Druge nije tražio, iako je 300 kilometara jugoistočno već bilo naselje s više od 600 stanovnika. Nekada je znao tamo odjahati, sve dok nije shvatio da mu ti posjeti ne pružaju zapravo ništa. Postao je osamljenik i priviknuo se na to. Od trenutka kad je izbio treći svjetski rat i kad su se poslije pet godina ispunila predviđanja o promjeni polova na Zemlji, Hornic je pošao svojim putem. Nije tražio ljude. Kad bi ih sreo, boravio je s njima vrla kratko. Pronašao je ovu avionsku bazu i preuzeo je jer nije bilo nikoga tko bi se je sjetio. Tu je, u toku trinaest godina vladanja, postao legenda ovog dijela kontinenta, koja se prepričavala po kolibama i svratištima. Bio je velik tragač. O njemu se pričalo da se s pohoda nikada ne vraća praznih ruku.

Yves Jefferson držao je među prstima tko zna već koju čašu s vinom, da bi napokon postavio pitanje koje je dulje vrijeme vagao u sebi:

— Možda to nije baš pametno s moje strane, Teodore, ali pukovnik bi htio znati da li se orijentiraš kako izgledaju stvari, no... znaš, općenito?

— Općenito? — prihvatio je Hornic. — A čije to stvari?

Jefferson je smeten zašutio.

— Znaš da sada nema snažnih — nastavio je kao za sebe — kišobran je nepropustljiv, a nas je malo. Dva eskadrona u Španjolskoj, nekoliko u Indiji i ne znam koliko u Tibetu i Africi. Amerikanci i Rusi praktično ne lete, iako bi trebalo da imaju najviše opreme. Valja putovati konjskim kolima ili volovskim zapregama. I dalje se nitko ne usuđuje upotrebljavati

radio jer se čini da je Mehanizam postao još osjetljiviji.

Hornic je potvrdio kimanjem glave i rekao:

— Indijci izlaze s tim nakraj.

— Da, ali oni znaju da nisu glavni cilj — prekinuo ga je Jefferson. Nakon duljeg vremena odlučio je da dovrši što jednostavnije: — Znamo, Teodore, da si najbolji tragač u ovom dijelu kontinenta. Bit ću kratak. Moje vodstvo želi od tebe kupiti ... Kasandrinu glavu.

Hornic je s takvom snagom odložio čašicu da se sve vino razlilo po blatu.

— Rusi je također žele kupiti — podigao je glas — i Španjolci, i Kinezi. Poljaci također. Ali ja sam im već rekao da je to utopija. Ona ne postoji, a čak i kad bi postojala, nitko je neće naći. Razumiješ, nitko! Sve dok se sama ne objavi!

Ustao je iz fotelje i ushodao se po sobi gore-dolje.

— Tražim je trinaest godina. Svaki put kad se nađem na tragu čini mi se da je to Ona. Slijedi me i danju i noću. Osjećam da je neuhvatljiva i da mi se podsmjehuje. Ako uopće postoji! Svi ste poludjeli zbog nje. Tko je nju uopće tako nazvao? Tko danas može reći otkuda ta legenda? Ta to je mit. Mit, vjerojatno potreban ovom svijetu, jer je premalo bilo straha. Svima koji dolijeću ili stižu kolima govorim isto: Kasandrina glava ne postoji. To je proizvod bolesne mašte onih iz šuma i valjda ptica, jer ne znam tko bi drugi mogao pronijeti tu legendu po svim kontinetima u situaciji kad vijesti o ljudskim skupinama ne prodiru ni iz jednog kraja u drugi.

Zaustavio se uz prozor promatrajući krošnje palmi i bukava, izdvojene na pozadini plavog neba. Uzbuđenje se stišalo. Glas mu je zazvučio sasvim tiho i s jedva osjetnom ironijom: — Čime mi možete platiti da ne bude prejeftino?

— Koliko su ti predlagali? — Jefferson nije osjetio ironiju.

Hornic se nasmijao i okrenuo prema njemu.

— Rusi su mi davali harem i pet tona zlata u polugama i proizvodima. Što mi vi možete više dati? Dva harema?

Sada se Jefferson počeo smijati i svakim se trenutkom smijao sve

glasnije.

— Deset tona — izbacio je s teškoćom gušeći se.

Jeka njihova smijeha odbila se o zidove šume i preplašila u toru nagomilane koze i ovce. Prestrašene, slušale su zvuk koji im je do tada bio stran. Samo je nevelik vučjak na pragu obora s lijenim interesom prisluškivao uzdignute glave. Trenutak je gledao u stranu prema otvorenim vratima drvene kolibe u kojoj su sjedila dva muškarca. Čudna bića u neskladu s uskiptjelom, bujnom prirodom oko njih.

• • •

Jefferson je ostao u dolini dva dana. Hornic ga je proveo po okolici. Sa strašću je pripovijedao kako se iz godine u godinu priroda umjerene klime, nakon okretanja Zemljine osi, s mukom prilagođavala tropskim uvjetima. Prve su se predale breze. Osušile su se nakon nekoliko mjeseci ostavljajući za sobom pustinju. Ni vrbe se nisu održale, premda su vrlo brzo podlegle posebnoj preobrazbi. Odbacile su grane i prekrile se lišćem koje je počelo rasti ravno iz stabla. Međutim, neobično se dobro, na Hornicovo iznenađenje, prilagodilo igličasto drveće, smreke i borovi. Borovi su odbacili samo dio iglica i sada, nakon trinaest godina, njihove grane podsjećaju na rijedak češalj, s iglicama usmjerenim prema tlu. Jefferson je sa zanimanjem razgledao šumu djelomično sastavljenu od hrastova i bukava, koji su rasli naizmjenično s palmama i tropskim vrstama šumskog pokrivača i lijanama.

— Ovdje je — govorio je Hornic — priroda sve to sama zasijala. Sjemenje je donio vjetar prvih godina klimatske stabilizacije. Zatim su doletjele ptice. Nakon njih došle su životinje. Prošle sam godine imao problema s bengalskim tigrom, koji mi je, tko zna zašto, uništavao košnice. Gotovo mjesec dana izgubio sam na potragu i lov. Ali zato — dodao je sa smiješkom — imam sad u čemu hodati.

Poslije večere Hornic je Jeffersonu pokazao aerodrom i zgrade. Na kraju kilometarske piste nalazio se hangar i zgrade u zaleđu. Od kontrolnog tornja ostale su samo očišćene razvaline. Jedan od bočnih zidova hangara ukrašavao je trag preciznog raketnog projektila. Udubina preostala od eksplozije bila je zazidana riječnim kamenjem. Učinio je to Hornic, baš kao i s jamama na pisti. Samo s tom razlikom što je za jame kao zakrpe upotrijebio opeke.

Prvih nekoliko mjeseci nakon utihnuća iznenadnog i silovitog rata, koji vjerojatno nitko nije kontrolirao, Hornic je ponekad nadlijetao okolicu i tražio ljude. Bilo je to vrijeme seoba. Ljudi su napuštali zaražene terene i bježali preko nepostojećih državnih granica, što dalje od mjesta koje bi moglo postati cilj raketnog napada. Sljedeće četiri godine Hornic je lutao kao i drugi. Obrađivao je zemlju, pucao u one koji su ga htjeli otjerati s nje i sam je nastojao umaći metku. Za snježnih oluja proživljavao je prave muke zbog hladnoće i gladi. Pokušao je krenuti na jug, ali ondje su tereni bili potpuno zaraženi. Vratio se, i ovdje gdje — kako su govorili — ništa više ne postoji, našao je zračnu bazu. Tu su ga također zatekla Tri dana tame. Ležao je u podrumu na poljskom krevetu i osjećao kako se cijeli svijet lomi i raspada u prah. Tektonski udari u okolici nisu bili snažni, ali su uraganski vjetrovi i grmljavine silovito uništavali sve pred sobom Negdje daleko nestajali su otoci i dijelovi kontinenata, negdje drugdje izranjali su iz oceana novi kontinenti. Polovi su se topili, a voda je zalijevala obale. Kad je sunce prvi put izašlo na horizontu s njegove dosadašnje zapadne strane, Hornic je osjetio da mu život nema više značenja. Mjesec dana živio je u stanju otupljelosti sve dok ga jednog dana nije probudila buka i trak bijelog dima na nebu. Na trenutak je promatrao bez misli, najzad je shvatio. Raketa! Dizala se pod oštrim kutom uvis, noseći u glavi smrt udaljenom neprijatelju, u nekom drugom dijelu svijeta. Satima je trčkarao po šumi u potrazi za onima koji su je ispalili sve dok nije nabasao na još zadimljen okrugli zdenac raketne rampe. Nije bilo nikoga. Zapovijed za uništenje neprijatelja izdana je prije mnogo godina i fiksirana u elektronskoj memoriji startnog sistema.

Od toga je dana počeo odista živjeti. Sagradio je drvenu kuću, tor za životinje uhvaćene u šumi i u okolnim razrušenim gradovima i selima. Mnogo je sati proveo u promatranju noćnog neba. S vremena na vrijeme uspijevao je spaziti točke koje su tu i tamo promicale na pozadini novih sazvježđa južnog neba. Znao je da rakete lete u skladu s programima kompjuterskih memorija. Samo što nije više bilo starih referenca. Hitale su u pravcu vlastitih teritorija noseći sobom potpuno slučajnu kemijsku ili atomsku smrt. Ako je ondje gdje su padale još bilo tko stanovao ili živio.

Hornicova avionska baza bila je odlično opremljena. U podzemlju su sačuvani kompjuterski sistemi kojih je dio reprogramirao za svoje ciljeve. U tehničkom odjelu bila su troja bojna kola i druga manja vozila. Lagane dizalice koristio je u hangaru. Spremišta dijelova i oružja. Radionice, prostorije za generatore i veliki rezervoari goriva. Već je prve godine, u promjeru od sto kilometara, uspio otkriti i onesposobiti šest raketnih

položaja. Slijedećih je godina obogaćivao svoje iskustvo. Promatrao je mrave, pčele, trave, oblikovanje terena, vrste zemljišta i stotine drugih činilaca koji su odavali mjesta sakrivenih podzemnih silosa. Prepoznavao je podzemne praznine nekim novim instinktom, podsticanim neprestanim razmišljanjem o podzemnim satovima koji su odmjeravali vlastito vrijeme. Vrijeme starta ukodirano bezimenim rukama i u nebrojenoj količini samoaktivirajućih lansirnih rampi. Na mnogim kontinentima. Ljudi su završili rat polovinom drugog sata njegova trajanja. Bez posluge, rampe su ga nastavljale. Nije ga zaustavio ni kozmički karakter kataklizme kakvoj je Zemlja bila izložena. Već su trinaest godina startale iz podzemnih skrovišta, i to ne samo na vanjsku zapovijed. Reagirale su na najslabiji radio-signal. Na nepredvidljiv su ih način pokretali i avioni u letu. Rakete su prisilile preživjele da svoj život priljube uz zemlju.

I tada se, na više mjesta odjednom, počela ponavljati legenda o Kasandrinoj glavi. U početku je Hornic sve to ismijavao. Ali, baš kao i u drugih, i u njemu je počelo klijati zrno nemira. I vrlo je brzo postao njegovom žrtvom. Nitko tu raketu nije nikada vidio. Instalirana je, prema šaptu što se prenosio, posljednjih tjedana ubrzanog naoružavanja. Jedna jedina. Namijenjena onome tko preživi... Sposobna da uništi život na cijeloj zemlji. Postavljena na skrivenoj rampi, djelo luđaka, spremna da uništi sve što preživi. Nitko nije znao gdje se nalazi. Na dvije stotine ili dvije tisuće kilometara od njega. Svaki put kad bi Hornic pronalazio nov silos činilo mu se da će u njemu biti Ona. Ponadao bi se i istovremeno gubio nadu. Bilo mu je jasno da — iako je naučio lomiti sigurnosne sisteme običnih raketa — ulazak u utrobu Kasandrina bunkera ne daje mu gotovo nikakve šanse.

Nakon svake »obične« rakete dobivao bi od naručioca plaću u naturi i u zlatu. Platili bi mu za trofeje, neovisno o strani svijeta s koje bi dolazili. Jedni zračnim putem, drugi volovima i konjima. U interesu nekih neznanih mu vlada i u ime zemljoradničkih naselja. Njegov je trofej, trofej Velikog tragača, uvijek bio isti. Završetak impulsnog kabela koji pokreće sistem za paljenje. Prvi je trofej visio nad vratima njegove sobe. Objesio ga je na poveliku pravokutnu ploču, prevučenu kožom bengalskog tigra.

Upravo u toj je sobi Jefferson razvio svitke planova, satelitskih projekcija, fotografija terena prije kataklizme.

— Smatramo da se Ona nalazi negdje u ovom području — rekao je Jefferson, ocrtavajući prstom krug na jednom od mrežnih kvadrata. — Na žalost, ni mi, ni Španjolci, ni Rusi nismo dokraja sigurni. Štoviše, zbog

pomicanja tektonske prevlake i praktične likvidacije centara upravljanja, ne možemo doznati tko ju je i kako instalirao. Samo znamo da su na tom mjestu koncentrirane velike količine čelika i praznih prostora.

— Donekle poznajem ta mjesta — rekao je Hornic. — Bio sam ondje prošle godine.

Ušutio je i, poduprijevši rukama bradu, spuštenih vjeđa zagledao se u mapu kao da želi nešto izvući iz sjećanja. Od vršaka prstiju preko ruku i leđa do nogu prolazile su malene iglice. Bilo mu je jasno da će prihvatiti. Osjetio je da se ponovo približava Veliki lov.

— Dobro, pokušat ću još jednom — rekao je polako — ali i dalje bez ikakvih letova i radio-aparata. Ništa što bi močilo izazvati bilo kakvo ispaljivanje.

Jefferson je svinuo ostatak mapa.

— Koliko ti je vremena potrebno?

— Pola godine.

— A od materijala?

— Ništa, imam sve.

Poslije podne završili su tankiranje goriva i nakon kratkog pozdrava avion se zakotrljao do početka piste. Hornic nije ostao vani. Vratio se u kuću i otvorio ormarić s pločama. Trenutak je razmišljao što da stavi na gramofon, da bi zatim naslijepo izvukao i pročitao na naljepnici »J. Strauss — Na lijepom plavom Dunavu«. Prvi su tonovi valcera nestali u buci startajućeg Jeffersonovog aviona, ali su uskoro potpuno ispunili sobu.

• • •

Teodor Hornic vozio je bojni transporter uglavnom utvrđenim putovima. Asfalt je bio jako uništen, ali mu je najčešće uspijevalo da se proveze i kroz visoke kamenolome, preostale od eksplozija, ili preko dubokih jama od bombi, obraslih u bujno raslinje. Putove su mjestimično pregrađivala stabla izvaljenog drveća. Tada bi se zaustavljao i pokretao polugu hidraulične dizalice, montirane na karoseriji. Svaki je čas prolazio kraj staza što su ih izgazile karavane životinja i ljudi, povlačeći se u svim pravcima. Ljudi su tražili mjesta za naseljavanje ili već postojeća naselja; životinje obrnuto: mjesta na kojima ih nitko neće uznemiravati. Temperatura se zadržavala u

granicama od četrdeset stupnjeva Celzija, a zrak je bio relativno suh.

Hornic je nerado upotrebljavao vozilo. Nakon pregradnje predstavljalo je za njega pokretno spremište za opremu, potrebno u potrazi za rampama i za njihovo otvaranje. Ako nije morao, jahao je na konju ili jednostavno išao pješice. Tako je bilo udobnije. Sada je mislio na Nju. Svi su se sni vrtjeli oko Nje. Njoj je govorio, Njoj je prijetio, za Nju je molio sudbinu.

Do mjesta se dovezao u kasno poslijepodne. Zaustavio se na uzvisini pokrivenoj jedino travom. Pred njim su sve do horizonta šumjele trave na valovitom, brežuljkastom terenu. U udubinama blještala su granatna oka ribnjaka i jezera. Pejzaž je bio gotovo idiličan. Navukao je čizme, zbog zmija i pauka, i iskočio na tlo. »Tako je valjda bilo prije tisuću godina« — pomislio je.

Zaglušcn višesatnom bukom motora zastao je upijajući tišinu što je kraljevala krajolikom. Iskusnim okom tragača prepoznao je daleka mjesta koja su konfiguracijom padina odavala trag ljudske intervencije. Za slučajnog promatrača razlika je bila gotovo neprimjetljiva. Samo je priroda drugačijim nijansama trava odavala ono što nije sama stvorila. Hornic je poželio da se još prije zalaska sunca okupa u kristalno čistoj vodi najbližeg jezerca.

Ponovo je ušao u transporter i pokrenuo motor. Polagano se spuštao dugom i blagom padinom. Upravo je stizao na granicu trske, kad je naglo, prije upozoren instinktom nego mirisom, izbacio kvačilo i nogom pritisnuo kočnicu. Strelovitim je pokretom zgrabio plinsku masku, koja mu je visila nad glavom, i stavio je na lice. Odvrnuo je ventil boce s kisikom i — zadržavajući dah — triput podizao rubove plinske maske istjerujući ostatak zraka suptilnog mirisa ljubičica. Kada se transporter spustio na četiri osi i kad je prestalo kotrljanje opreme u unutrašnjosti, Hornic je ubacio u brzinu za vožnju unatrag i svom se snagom motora povukao na vrh brda. Tu je, ne skidajući masku i ne isključujući motor, dugo i nepomično sjedio, osjećajući kako mu u grudima udara srce i krv pulsira u sljepoočicama. Ta je lijepa okolica biia potpuno izgubljena.

Nakon zaiaska sunca, dva kilometra dalje, između transportera i u zemlju zabijena kolca razapeo je mrežu za ležanje i zapalio vatru. Poslije večere smjestio se u mrežu osluškujući noćni život kukaca kojima višestruko pojačana radioaktivnost u atmosferi nije ometala razvitak. Na nebu se raznobojnim tracima i ravninama izvijala zora. Promatrao je projekciju boja sunčane utvare i osjećao da upravo ona može Zemlji postati

glasnik najstrašnije opasnosti. Magnetska ravnoteža planeta, koju je još ranije narušio čovjek, već trideset godina nije uopće postojala. Do tog vremena još nije nastala nova magnetska prevlaka, analogna onoj koja je milijune godina branila globus od kozmičkog zračenja. Teodor Hornic zaspao je tek prije ponoći, i opet snivajući Kasandrinu glavu, strah i trepet spašenog čovječanstva ili pak golu izmišljotinu posljednjih otpadnika.

Oko podneva sljedećeg dana temperatura okoline gotovo se izjednačila s temperaturom Hornicovih emocija. Mjesto koje je izdaleka odabrao doista je pod sobom krilo rampu. Pokrovna ploča nalazila se pod jezercem okruženim trskom i visokom, izrazito zelenom travom. Odmah kraj toga, na malom brežuljku, rastao je vrijes i tu je počeo kopati. Malom izviđačkom lopaticom rezao je busenje i odlagao ga u stranu ostavljajući za sobom rov širine lopate i dubine tridesetak centimetara. Do večeri prvoga dana iskopao je više od dvjesta metara kanalića, što mu je omogućilo da odredi opseg nivelacijskih radova, izvedenih pri maskiranju terena, i da utvrdi s kakvom je vrstom pokrova imao posla. Za tjedan dana njegove su se početne procjene ostvarile. Bio je to jedan od većih silosa i Hornic je bio uvjeren da je sagrađen za taktički balistički projektil. S takvim se silosima već susretao i uspijevao je uništiti njihove sigurnosne sisteme. Teren oko ribnjaka postao je nalik na mjesto na kojem su obavljana arheološka istraživanja. Gusta mreža korova prekrivala je okolne brežuljke i tankim je nitima obilježavala nasipe.

Nedjelju je Hornic kao i obično proveo praznujući, a u ponedjeljak je počeo crpsti vodu iz ribnjaka. Oduzelo mu je to sljedećih deset dana. Za to je vrijeme vrlo malo jeo, spavao kratko i loše. Monotono brujanje crpke utihnulo je sljedeće srijede u podne. Tada je sišao u samo središte mokrog dna ribnjaka da bi ustanovio kako se mulj završava tri metra od obale. Dalje se nalazila ilovača koja nikako nije odgovarala geološkoj strukturi okoline. Na najnižoj točki dna pronašao je otvor kamene cijevi. Voda je i dalje lijeno iz nje istjecala, kako je pretpostavljao, iz nekog od okolnih ribnjaka. Nogom je nakupio malo gline i ugurao je u otvor cijevi. Zatvorio je oči i dugo stajao nepokretan, osjećajući kako mu kroz tijelo promiče svijest o blizini cilja. Pred očima odvijao mu se film iz dugog trinaestogodišnjeg iskustva. Uvijek je vjerovao u sebe i sada je imao povjerenje u svoje znanje. Posljednja etapa trajala je tri dana. U četiri točke označene teodolitom zabio je centimetarski precizno na dubinu od pet metara čelične klinove pripremljene u bazi. Samu je akciju odložio za sljedeći dan. Konzervirao je i spakirao opremu koja mu više nije bila potrebna. Pregledao je mehanizam konopastog kolotura i upravljanje

daljinskom napetošću.

Te se noći prvi put smirio. Živci koji se dotada nisu mogli suspregnuti postajali su poslušni. Poput živaca lovca uoči pucanja koji odlučuje o njegovu životu. Nije imao nikakvih snova. Ujutro je polagano pojeo doručak i oprao posuđe. Preobukao se u kombinezon. Prebacio je remenje i nabojnjaču s alatom vlastite izrade. Na grudi je objesio univerzalni elektronski mjerač s kvarc-generatorom. Na drugu stranu plinsku masku. Zatim je otvorio dotad neupotrebljavanu spremnicu i skinuo poklopac. Pogledom je provjerio pult radio-kompjutera s ekranskim završetkom i stavio ključ u sistem za paljenje. Uskladio se s upravljačkim sistemom rampe, simulirajući radijskim putem početne naredbe za otvaranje sigurnosnog sistema. Dugo je promatrao na monitoru stotine prikazanih varijanata, provjeravajući točku po točku cijeli sistem silosa. Na kraju je kompjuter prikazao onaj pravi, jedini i neponovljivi signalni ključ. Hornic je pokrenuo emisiju i preko ramena pogledao u pravcu ribnjaka. Tlo je zadrhtalo i u polukrugu, oko linije obalne trske, zemlja je propala pokazujući čeljust provalije. Kolci, zabijeni na drugoj strani doline, onemogućili su šire otvaranje rampe, blokirajući time moment odbrojavanja. Njen povratni put, lagano drhteći od uzbuđenja, Hornic je presjekao hidrauličnim potpornjima. Dovezao je transporter na rub pukotine. Na stolčastoj dizalici s upravljačem u ruci i maskom na licu spustio se u dubinu. Na jedva dva metra pod stropom zaustavio je dizalo. Rukavicom je refleksno obrisao stakla na maski i zamro.

Betonski silos promjera oko dvjesta metara i dubine tridesetak bio je prazan. Dva vertikalna niza crvenih svjetala tmurnim su svjetlom osvjetljavala vlažnu i razjapljenu, praznu čeljust. Divlji vrisak čovjeka koji je visio na konopcu odjeknuo je višestrukom jekom.

• • •

Purpurni zalazak sunca zatekao je Hornica kako stoji licem u smjeru koji su njegovi preci nazivali sjeverom. Na njegovu licu i gustoj bradi zapažali su se tragovi suza. Bile su to suze poniženja i razočaranja. Rukavicom je obrisao lice razmazujući po njemu mast kolovratnog konopca.

— Istina, nije mnogo ostalo iza nas — šapnuo je samom sebi — ali ne dam ti ni to. Naći ću te, pa makar se skrila stotinu metara pod zemljom ili vodom! Odgovorio mu je šum trava što traje od stvaranja svijeta.

Saša Francisti:

Stvarno blesavo

— Najzad malo mira — pomisli Workman dok je sedeo u kantini kosmičke stanice »SOL 7« polako pijući konjak. Cela je kantina tutnjala od smeha i žagora polupijanih pitomaca, ali on nije na njih obraćao pažnju. Bilo mu je dovoljno što je mogao sam za svojim stolom uživati u piću. Ali sve što je lepo, traje kratko. Workman se u to uverio kad mu je za sto seo Jim Harlin, najveći gnjavator u svemiru, bar po Workmancvom ličnom ubeđenju.

— Workmane! Prijatelju dragi! Pa to nije moguće! Jesd li to ti?

— Ne znam, verovatno jesam — reče Workman trljajući rukom čelo.

— Workmane moj, ostao si isti ko nekad u Akademiji...

— Baš šteta.

— Sećaš li se onog Powella, zajedno smo bili na Akademiji...

— Ma ostavi sad to. Hoćeš nešto da popiješ?

— Pa može jedan brendi — reče Harlin razvukavši lice u osmeh.

Workman pucnuvši prstima pozove barmena i naruči piće. Harlin skide kacigu i stavi je do sebe, a zatim se osloni laktovima na sto.

— Eh, ta Akademija, otišli smo kao klinci, a vraćamo se...

— Ta ostavi već jednom Akademiju na miru! — uzviknu Workman tresnuvši čašom po stolu. Harlin se pomirljivo nasmeši i otpi gutljaj pića.

— Razumem te, Workmane, Akade... — zamuca Harlin suočivši se sa Workmanovim gnevnim pogledom. U tom se trenutku začu glas iz zvučnika: »Jeff Workman, pilot A-klase, neka se odmah javi u sobu broj 218, ponavljam...«

— Čini mi se da tebe traže — promumla Harlin loveći muvu po čaši. — Da mi je samo znati kako su dospele ovamo?

Workman se zaverenički nagne ka Harlinu i stavi prst preko usana:

— Psst. Ja nisam ništa čuo kao ni ti. Jasno?

— A, tako ti? — reče Harlin kimajući glavom. — U redu. Nema problema!

Zvučnik ponovo poče da poziva, ućuta i kantinom ponovo ovlada žagor. Workman se zadovoljno osmehne i napuni čašu do vrha.

— Daj ovamo čašu, Harline. Ja častim — reče, a onda začu nepoznati glas:

— Mister Workman?

— Ma šta je sad u božju mater? — uzviknu Workman i skoči sa stolice spreman da tom drskom tipu u trenu razbije facu, ali kad je ugledao uniformu, zastade i umiljato se nasmeši. Vojni policajac ga je posmatrao značajno kimajući glavom.

— Da li biste bili dobri da pođete sa mnom? Workman napravi začuđenu facu upirući palcem u sebe, no ipak pođe, češkajući glavu. Policajac ga zaustavi rukom.

— Vašu kacigu — reče i pokaza prstom prema stolici. Workman se okrete i uze kacigu, rasejano se smešeći. Policajac zadovoljno kimnu glavom i pokaza rukom na vrata. — Idemo!

• • •

— Pukovniče, doveo sam ga!

— Koga?

— Pa Workmana, kao što ste naredili — odgovori policajac i mahne glavom prema Workmanu, koji je premeštao kacigu iz ruke u ruku.

— Oho, znači tu je naša ptičica! — uzviknu pukovnik sklanjajući papire u fasciklu. — Priđi bliže!

Workman se oprezno približi stolu. Pukovnik ustade i nagne se prema njemu.

— Pa dobro, Workmane, kako da protumačim ovaj tvoj postupak?

— Moj postupak? Ne razumem.

— Što se praviš lud? Zašto se nisi odazvao na poziv preko razglasa?

— Ovaj... ja sam mislio da...

— Nemaš ti šta da misliš! Tvoje je da izvršavaš naređenja! Ali... dobro. Ovaj put oprostiću ti ali da više nisi pravio ovakve gluposti, jesam li bio dovoljno jasan?

— Jeste, pukovniče.

— U redu. Sad da pređemo na stvar. Pošto već tri godine služiš u ovoj stanici, neki tamo gore založili su se za tebe — reče pukovnik i mahne glavom prema stropu. Workman je takođe pogledao, ali tamo nije bilo nikoga.

— Znači, zbog toga sam najpogodniji za novi pothvat u stilu onog sa »Rumbleom«? — reče Workman, stavljajući kacigu na sto.

— Šta lupetaš? Sedi i smiri se! — odgovori pukovnik nameštajući se u fotelju presvučenu crnom kožcm. Workman napravi grimasu i takođe sede. Pukovnik zavuče ruku u fioku i izvuče svežanj papira. — Evo ovdje je sve što nas interesuje — reče on lupnuvši rukom po papirima. Workman upitno podiže obrvu. Pukovnik primeti njegov pogled i nastavi: — Tri godine u ovoj stanici stvarno je dug period, a pošto ti za sve to vreme nijednom nisi bio na dopustu, odlučeno je da dobiješ trideset dana odmora.

Workman uze papire u ruke i poče da ih lista.

— Hm, samo trideset? A šta je sa zaostacima i neiskorišćenim dopustima?

— Slušaj, Workmane, na ovoj stanici ima ljudi koji bi bili zadovoljni i sa pet dana.

— Ma manite vi te ljude! Šta je sa mojim...

— Marš! — zaurla pukovnik preteći pesnicom. — Marš napolje ili ću ti zavrnuti šiju!

Workman pokupi papire i žurno napusti prostoriju ispraćen pukovnikovim pogledom.

• • •

— Dobar dan. Molim vas, možete li mi preporučiti neki planet pogodan za odmor i zabavu? — reče Workman naslonivši se na pult turističke agencije. Službenik ga mrko pogleda.

— Pogledaj sam! Eno tamo su ti prospekti pa biraj!

Workman se zbunjeno odmače od pulta i poče da lista prospekte. Posle dužeg kopanja po brdu šarenih reklama uspeo je da nađe ono što ga je interesovalo.

»TSP-882. Svet na periferiji galaksije koji domoroci nazivaju Avalon, predivna oaza zelenila. Kilometarske plaže, Zbog nepostojanja industrijskih kompleksa, ovaj planet je veoma pogodan za sve ljubitelje divlje prirode... «

— To je ono — reče Workman stavljajući prospekt u džep. Na brzinu je pokupio neophodne stvari i pošao na kosmodrom.

• • •

Dok je brod prilazio planetu, Workman je radoznalo virio kroz prozorče. U tome ga je prekinuo starčić koji je sedeo do njega.

— Izvinite, mladiću, da li vi to putujete poslovno?

— Ne — Workman odmahnu glavom. — Znate, ja sam na odmoru.

Starčić iznenađeno pogleda Workmana.

— Na odmoru? Čini mi se da niste baš odabrali najpogodnije mesto za to. Ja već četrnaest godina posećujem taj planet poslovno, ali ni jednom mi nije palo na pamet da na njemu provedem godišnji odmor.

— Hm, zaista čudno — odgovori Workman smeškajući se. U sebi je žalio starčića. »Eto, Workmane«, govorio je sam sebi, »vidiš li što posao čini ljudima? Taj čovjek zacelo non-stop jurca po kancelarijama, pa nije ni čudo da nije imao vremena da upozna lepote ovog planeta.«

Tada se začu glas iz zvučnika: »Dragi putnici, molimo vas da privežete pojasove i ugasite cigarete. Slećemo.«

Izašavši iz broda, Workman zastade na rampi i duboko udahne vazduh, ali ga ubrzo ispusti užasno kašljući. Jedan radnik koji je stajao pored rampe dreknu:

— Hej, mariijače! Brzo stavi filter! Ugušićeš se!

Workman krkljajući stavi filter preko usta.

— Uf zamalo! — reče on držeći se za ogradu. Radnik mu priđe i potapše ga po ramenu.

— Imao si sreće, čoveče. Neki su mnogo gore prošli. Nego, zar ti nisu rekli da je filter obavezan?

— Jesu, ali ja sam mislio...

— Pa, imao si sreće — prekide ga radnik i odgega se natrag. Workman ga isprati pogledom, a onda sede u džok i pođe prema hotelu dok mu je u grudima ključalo kao u kazanu.

— Slušajte vi! — penio se Workman na recepcionara. — Ove lepo stoji: »Lep idiličan planet na periferiji... «

— Molim vas, malo tiše. Uznemirićete goste — odgovori recepcionar uzbuđeno mašući rukama.

— Ma šta? Kakvi gosti? Urlaću, evo: aaaa!

— Nemojte više, tako vam svega! Linčovaće me!

— Ta hajdete molim vas! Pa ovo je najobičnija prevara!

Recepcionar se uhvati za glavu i nalakti na pult.

— Ovo je već treći danas... Hoćete li biti ljubazni da mi date vaš prospekt?

— Na! — uz viknu Workman demonstrativno bacivši prospekt na pult. Recepcionar ga uze i pažljivo ga pregledavši vrati prospekt Workmanu.

— Oprostite, ali greška nije nastala kod nas, a ni kod vas. Evo, pogledajte i sami. Ovo jest TSP-882, ali su prilikom štampanja zamenjeni tekstovi. Planet o kojem govorite je AS-56, a to vam je na drugom kraju galaksije.

Workman zapanjen uze prospekt i zvezdanu kartu. Brzo ju je otvorio i kad je ugledao gde se nalazi tiho promuca.

— Sranje.

Recepcionar se brzo snađe i nagne se ka njemu.

— Da vam obezbedim sobu?

Pošto se smestio i raspakovao stvari, Workman pođe u menjačnicu. Za šalterom ga je dočekao debeljuškasti tip čiji je profesionalni osmeh zauzimao pola glave.

— Izvolite?

— Dobar dan, ja sam hteo da pitam da li mogu kod vas da predam novac na čuvanje?

— Naravno. Ovo je najsigurnije mesto za vas novac pre nego što ga rasfućkate u našem hotelu...

Samo što je službenik za šalterom stavio njegov novac u sef, dotrča uspaničeni hotelski policajac.

— Barkote, op... opljačkani smo!

Službenik Barkot iskolači oči i zgrabi policajca za kragnu.

— Opljačkani? Kako? Govori, čoveče!

— Pa... pa dva tipa sa mas... maskama i blasterima su up... upala i uperili on... ona čuda u mene.

— Novac! Šta je sa novcem?

— Od... odneli su ga!

— I moj novac? — jauknu Workman.

— Iii... vvaš...

Workman stavi svoj preostali sitniš u džep i napusti hotel psujući kao kočijaš. Pošto je napravio dva-tri kruga po lokalima, stomak mu se počeo buniti zbog preteranih količina pića pa je odlučio da se uputi prema kosmodromu.

• • •

Vrteći konzervu piva u ruci, Workman dočeka jutro u kantini. Zamišljeno je gledao kroz prozor kad ga prenu udarac po leđima. On se brzo okrete i ugleda već dobro poznato lice.

— Hailine! Sta tražiš ovde?

— Šta tražim ovde? To pitanje bi se pre tebi moglo postaviti. Zar nisi na odmoru?

— Ma jesam.

— Tu sam dovezao neku rudu sa Orkona. Za dva sata moram da idem. Jebiga. Ništa bez Akademije...

— Ma ostavi Akademiju! Čuj, imam jednu molbu. Daj učini mi uslugu, pozajmi mi novac do kraja treće dekade. Ostao sam bez kinte.

— No, no — reče Harlin, mašući prstom. — Opet ti se kockao? Ha, ha, isti si k'o na Akademiji. Novac, hm, to će ići malo teže. Znaš baš ne stojim najbolje, ali znam nekoga ko ti može pomoći. Sećaš se starog Powella? Da, da, onog sa Akademije.

— Je 1' on ima love?

— Pa ima, nije da nema, ali traži jednu uslugu. To mi je nabacio kad me je sreo. Znaš, ima brod. Prevozi. Na poslednjem putovanju poginuo mu je pilot, a sad je dobio strašan posao, pa me je zamolio da mu nađem pilota.

— Dovedi ga molim te ovamo.

Harlin potvrdno kimnu glavom i izađe iz kantine. Ubrzo se vratio vodeći nekog tipa zaraslog u bradu. Zastali su nedaleko od Workmana i on je opazio kako Harlin nešto žučno objašnjava bradonji. Bradonja je jedno vreme sumnjičavo vrteo glavom, a onda razvuče lice u osmeh i priđe Workmanu ispužene ruke.

— Drugar ti je verovatno sve ispričao što se tiče posla. Pošto si u škripcu mogu računati na tvoj pristanak. Treba da prevezeš teret na Altair. Novac dobivaš posle povratka. U redu?

Workman potvrdno kimnu glavom.

Bradonja se nasmeja i oni se rukovaše u znak zaključenja ugovora.

• • •

Vozeći se džokom prema uzletištu, Workman je još izdaleka opazio impozantnu figuru broda. Tek kad se približio uspeo je da vidi njegove prave razmere. Vretenasto telo dugačko više od dvesta metara, teško više

hiljada tona, imena »Xanadu«, ponosito je stajalo na pisti kljuna uperenog put neba. Workman se sa divljenjem okrete Powellu.

— Ti bokca! Ovo je brodić!

Powell nezainteresirano pogleda brod, te odgovori:

— Aha, samo šteta što nije moj. Moj je onaj iza njega.

Workman razočarano okrete glavu.

Powellov brod je bio kanta u pravom smislu te reči. Zastareo, deltoidnog oblika, kakvi su već odavno ne upotrebljavaju, dugačak jedva trideset pet metara. Bilo je jezivo i pogledati taj brod a kamoli leteti njime. Workman stade ispred broda i stavi ruke na bokove.

— Da mi ne treba lova već bih ti odavno razbio njušku, Powelle! Je 1' ima bar dobar motor?

— Ne brini o tome. Montirao sam novi, cezijumski. Samo moraš biti oprezan. Nemoj ga nikad maksimalno koristiti jer nije pojačana konstrukcija, pa postoji mogućnost da ti se brod raspadne pod dupetom ako preteraš.

— Fenomenalno! Ima li još nešto?

— Pa ima. Brod je naoružan sa četiri samonavodeća topa. Treba im malo vremena da proradi uređaj za samonavođenje, ali to i nije neki problem jer možeš da prebaciš kontrolu paljbe na kompjuter.

— U redu, u redu, neću ih ni taknuti...

— Ovde ti je teretni izlaz. U slučaju opasnosti izlazi ovuda jer je lansirna cev za spašavanje blokirana. Onaj moj je poginuo kada se ispalio u zablokirana vrata — reče Powell i otvori spoljna vrata spremišta i pričeka da stube automatski izađu iz ležišta, ali pošto su one tvrdoglavo odbijale da urade tako nešto, Powell je morao konstatovati da automatika ne funkcioniše.

— Eto ti sad. Uvek sam ja govorio da je ručno upravljanje najbolje.

Workman slegnu ramenima i uhvati rukama hvataljke stuba. Nekoliko su minuta obojica stvarno žilavo upinjali, ali bez uspjeha. Workman odgurnu Powella i obema rukama uhvati ručke i oslonivši se nogama o

stenu broda povuče iz sve snage. Hvataljke su jedno vreme odolevale ovakvom divljačkom nasrtaju, a onda uz prasak popustiše i Workman u širokom luku polete ka tlu. Powell je zbunjeno stajao vrteći hvataljku u ruci.

— Krasno.

Workman se uz psovke podiže čisteći odelo od prašine.

— Do sto vragova i taj pomoćni izlaz! Ako budem trebao nekamo izaći, izaći ću kao sav normalan svet. Daj mi te papire pa da idem.

Powell mu pruži dokumente i sede u džok.

— Onda, momče, želim ti puno sreće! — reče dok je džok polako hvatao brzinu. Workman mu mahne rukom i uđe u brod. Pošto je ušao u komandnu kabinu, prikopča pojase i stavi kacigu na glavu. Nekoliko se trenutaka ogledao po kabini, a onda kvrcnu po mikrofonu. Ubrzo je začuo uzbuđen glas kontrolora.

— Ma šta čupaš po mikrofonu, idiote!

— De, de — ne žesti se. Ovde »Fucking Crazz«. Daj jedan koridor!

— Ma da ti ja... evo ti 81-5, doći ćeš ti meni...

Workman se nasmeja i uključi motore. Uživao je slušajući zvižduk mlaznica koji je polako prelazio u tutanj. Na komandnoj se tabli upali zeleno svetio. Motori su spremni za poletanje! Workman isključi osigurače i uhvati ručne komande.

— »Fucking crazy« poleće! Bok, momci! — reče on uključujući maksimum potiska. Brod odskoči od piste i nestade na nebu ostavljajući trag izduvnih gasova kao svoj prilog ionako zagađenoj atmosferi. Posle ovog suludog uspinjanja brod se smiri u stacionarnoj orbiti oko planeta. Workman je zadovoljno kontrolisao aparate. Sve je bilo da ne može biti. bolje. Bilo je vreme da se javi orbitalnoj kontroli. On opet kvrcnu po mikrofonu.

— Ovde »Fucking Crazy«. Napuštam orbitu TSP-882!

— Crk'o dabogda! Ovo je već drugi danas!

Brod se lagano odlepi od gravitacionog polja planeta i zaputi se prema

svom cilju. Pravac Altair!

Workman otkopča pojaseve i upiše plan leta u brodski dnevnik. Kad je završio, ustade i protegne se zevajući. Tada ga prenu glas kompjutera.

— Hej, klipane! Zašto nisi uključio sistem za odbranu od meteora?

Workman se osvrte i pogleda komandnu tablu. Žuto je svetio jasno govorilo da ceo sistem radi kao sat.

— Mora da ti je gazda bio mnogo duhovit kad ti je programirao ovakav rečnik! Ali nema problema, sad ću ja to da sredim! — reče Workman zloslutno se približavajući zaštitnoj ploči kompjutera sa odvijačem u ruci.

— Hej, ne misliš valjda ozbiljno? Čekaj ej... krrlj, škrrr, pip.

— Da vidimo sad — reče Workman vraćajući zaštitnu ploču na mesto.

— Kapetane, brod je spreman za obavljanje zadatka. Svi sistemi rade normalno.

— E, takvog te volim! — reče Workman i zavali se u sedište.

— Kapetane, imam jedan predlog.

— Da čujem.

— Pošto će putovanje trajati malo duže, predložio bih vam neku video-igru koju imam u memoriji.

— To ti je dobra ideja. Imaš li »Star Wars«?

— Nararno, Koju verziju želite? Da uništavate »Dead Star« ili bi radije da uništavate pobunjeničke letelice?

— Uništavaću pobunjeničke letelice.

Tek što je to rekao, iz naslona sedišta pojavi se minijaturna kontrolna tabla, a na velikom ekranu ukaza se prizor čuvenog kanjona. Workman oduševljeno dohvati komande i poče vesto da juri letelice po ekranu. U početku je bilo lako, ali što je igra više odmicala bilo je sve teže i teže. Na kraju Workman poče da gubi. Kada mu se i posljednja letelica razletela u vidu bezbroj iskara, besno udari po tabli.

— Prokleto sranje!

— Naravno da je sranje kad si tako glupo vodio brod — začu Workman iza sebe. On se brzo okrete.

— Glupo si vodio brod — reče Wader i uperi prst u ekran. — Vidiš da je sve po jednom šablonu. Trebalo je samo brže reagovati!

Workman zapanjen ustade. Sa nevericom je gledao u Waderovu masku iz koje je dopiralo teško disanje.

— Šta gledaš? Hoćeš da kažeš da nije tako? — ponovo će Wader zamahnuvši svojim crnim plaštom.

— Pa... ovaj... ja...

Tada u prostoriju ulete plavokosi mladić sa ogromnom pištoljčinom o pojasu.

— Waderu! Ubico! Ostavi čoveka na miru! — dreknu pridošlica.

— Luke Skywalker! — uzviknu Lord Wader i maši se za svoj svetlosni mač. Istovremeno šiknuše dve zrake svetla zlokobno zujeći. Workman je skakutao oko dvojice ljutih protivnika uzbuđeno mašući rukama.

— Smirite se! Morate mi prvo objasniti šta tražite ovde! Luke i Wader zastadoše zbunjeni.

— Šta tražimo ovde? Zanimljivo. Ja nemam pojma, a ti Luke.

— E, to ni meni nije jasno. Najbolje je da odemo — reče Luke. I njih dvojica izađoše kroz stenu broda. Workman je nekoliko trenutaka stajao priljubljen uza zid i drhtao kao padavičar.

— Wader, Luke? »Star Wars«... Jesam li poludeo?

— Kapetane, zašto ste prekinuli igru? — reče kompjuter.

Workman se trgnu.

— A, ne igra mi se više — reče i oprezno priđe oknu za posmatranje. Napolju su bile samo zvezde i tama. Workman se uhvati za čelo i nasloni na zid.

— Gospode, šta je sad na redu?

— Isus Hrist Superstar! — dreknu jedan kosmati tip sa peškirom oko

struka, utrčavši u kabinu. Workman iskolači oči i zalepi se za zid pokušavajući da se stopi sa njim. Kosmati mu priđe mašući ogromnom krstinom.

— Prihvati pravu veru, brate, i oslobodi svoju dušu greha jer je bog blagodaran prema takvima!

— Ma mani se — promuca Workman gurajući s mukom knedlu iz grla nadole.

— Štaaa? — zaurla tip, sav u verskom šoku. — Odbijaš da se posvetiš?

Workman odrečeno odmahnu glavom. Pošto je ustanovao da na ovom brodu nema mnogo ljudi spremnih da daju život za veru, kosmati pokupi krstaču i napusti brod zbunjeno vrteći glavom. Kroz zid, naravno.

— Sunce mu njegovo — reče Workman pljesnuvši se po čelu. — Jest da nikad nisam imao kosmičku bolest, ali nisam verovao da to tako izgleda.

— Imaš kosmičku bolest? Najbolje bi bilo da malo odspavaš. To je najbolji lek — dade kompjuter svoje stručno mišljenje.

— Pa što ne reče odmah! Umalo nisam dobio slom živaca! — reče Workman sedajući. Iz naslona fotelje odmah pokulja uspavljujuće sredstvo i on pade u san. Može se reći da je imao sreće jer tek što je zaspao, po kabini su se počela motati čudovišta iz filmova strave i užasa koje je gledao u toku poslednjih nedelja dana. Posle sat vremena okrepljujućeg sna Workman se protegne zevajući.

— Aaah, već mi je bolje. Limeni, kako napredujemo?

— Drago mi je da vam je bolje. Svi sistemi funkcionišu bez greške. Uskoro ulazimo u područje Fomalhauta — odgovori kompjuter.

— Sa teretom je sve u redu?

— Jest, ali imamo jedan problem. Automatsko hranjenje je zatajilo prilikom poletanja. Moraćete sami na nahranite teret.

— Sranje! — reče Workman i besno skoči sa sedišta. — Otvori mi vrata spremišta.

Kompjuter poslušno izvrši naredbu. Workman uđe u skladište i priđe uređajima za hranjenje. Podigavši poklopac aparata, tiho promumla.

— Ovo ni sam bog ne bi popravio.

— Aha! Znao sam da će ti kad-tad ustrebati božja pomoć! — zaurla kosmati koji se iznenada tu pojavi. Workman zakoluta očima.

— Zar opet?f

— Ja znam sve! Dajte ovamo! Ja mogu sve! — poviče neki sedi starac uvijen u togu.

— Koji si sad pa ti? — upita Workman.

— Ja sam bog! Ja mogu sve! — ponovo će starac uzbuđeno mašući pastirskim štapom tik ispred Workmanovog nosa.

— De, de. Hajde onda sredi ovo! — reče on upirući prstom u uređaj.

Bog priđe aparatu i baci jedan dug zamišljen pogled u njegovu unutrašnjost.

— Hm, ovo izgleda čak ni ja ne mogu da sredim — reče on češkajući bradu. Workman odmahnu rukom napravivši grimasu.

— Nikakve koristi od vas.

Tek što je to rekao, starac i kosmati nestadoše bez traga. Workman sleže ramenima i priđe najbližem kavezu prekrivenom zelenim platnom. Jednim potezom ruke zbaci platno i ukoči se držeći platno u rukama. Unutra je sedeo pravi pravcati vukodlak. Još više se iznenadio kad je vukodlak progovorio tečnim intergalaktičkim jezikom:

— Zdravo! Najzad si se setio da dođeš. Otkako smo uzleteli ništa nisam stavio u usta.

Workman mu pruži drhtavom rukom komad mesa. Vukodlak ga pohlepno zgrabi i poče da otkida velike zalogaje.

— Izvini, molim te je 1' mogu da te pipnem? — reče Workman. Vukodlak podiže pogled.

— Možeš, što da ne?

Workman oprezno provuče ruku kroz rešetke i dotače vukodlakovu ruku. Kad je osetio krzno pod prstima hitro trgnu ruku.

— Pa ti si stvaran!... Oh do vraga, znaš imam kosmičku bolest pa mi uopšte nije jasno šta je stvarno, a šta...

— Kosmička bolest? Ne, nemaš je — reče vukodlak brišući usta.

— Znači... znači poludeo sam?

— Maa jok.

— A da nisi možda telepata?

— Jesam. Kako si pogodio?

— Pa da, To sam i mislio. Znači ti praviš ova sranja po brodu?

— Ah si ti neobavešten. Telepate to ne mogu. To radi onaj tamo — reče vukodlak i pokaza palcem na drugi kavez.

Workman priđe drugom kavezu i lagano povuče platno sa njega. Zastao je u iščekivanju. U najmanju ruku po njegovim prognozama trebalo je đa se pojavi sedmoglava aždaja, ali se grdno razočarao ugledavši malo krzneno stvorenje na dnu kaveza. On napravi girmasu i okrete se vukodlaku.

— Nećeš, valjda, reći da ovo malo čudo pravi rusvaj po brodu?

— Huf, ti si baš nedokazan! Dobro, napravimo jedan eksperiment. Idi do njegovog kaveza.

Workman priđe kavezu.

— Sad ga poplaši. Deri se.

— Evo: Aaaaaeeeeee, balubilibili!... Šta sad? — reče Workman naslonivši se na kavez. Vukodlak se smeškao gledajući iza njega.

— Okreni se kavezu.

Workman se okrete i ukoči se u momentu. Pred njim je stajalo najjezivije stvorenje koje je ikad video. Bilo je visoko oko dva metra, crne sjajne kože, goleme glave prekrivene bradavicama, široko razjapljenih čeljusti iz kojih je kapala slina. Oseti da mu kolena nekontrolisano klecaju dok su zubi pomahnitalo cvokotali. U jednom trenutku to mu se čudovište učinilo poznato, ali nije dozvolio da ga to jednostrano poznanstvo zadrži u mestu. U dva se skoka našao iza vukodlakovog kaveza.

— Cvok, cvok,... daj bre... ot... oteraj g... g... ga.

Osmi se putnik lagano pokrenu dok mu je iz usta dopiralo jezivo šištanje Workman oseti kako mu kosa štrči nagore. Čudovište ga još jednom pogleda, a onda se rasplinu kao da uopšte nije bilo tu. Workman obrisa znoj sa lica.

— Gospode, mogao me je u jednom potezu... Vukodlak se valjao po podu smejući se.

— Šta se smeješ, mogao je i tebe! — reče Workman srdito. Vukodlak se smiri i ustade sa poda kaveza.

— I šta kažeš, zar nije strašan taj mali? Zar ne vidiš koliko si glup? Čoveče, pa to ti je samo projekcija.

Workman ga iznenađeno pogleda.

— Kako, pa izgledao je tako stvaran!

— Ma daj malo mučni glavom. Vidiš i sam koliko je malen. On nema druge odbrane osim ove, koja je kao što vidiš prilično delotvorna.

Workman zbunjen sede na pod do vukodlakovog kaveza.

— Čega sve neće biti na ovom ludom brodu. Nego ti.., kako se zoveš...

— Starm.

— Šta ti tražiš ovde? Zar nije zabranjena trgovina inteligentnim stvorenjima?

— Pre deset godina se neka grupa istraživača spustila na naš planet. Izabrali su najgluplje moguće mesto za sletanje. Pravo u srce. teritorije divljih Gzoona. Oni nisu mnogo oklevali nego su odmah poklopali tri istraživača. Dok je naša vlada saznala za prisustvo istraživača i reagovala, oni su već odmaglili. I tako nas svrstaše među vrste klase F. I sam znaš šta je sve dozvoljeno sa ovom klasom...

U tom trenutku skladištem odjeknu glas kompjutera.

— Kapetane, hitno se vratite u komandnu kabinu!

Workman skoči sa poda i obrisavši stražnji dio pantalona otrča u kabinu. Ušavši, uključi glavni ekran.

— U čemu je problem?

— Nalazimo se na liniji sudara sa nekim brodovima, odbili su da daju identifikaciju.

— Hm, čudno. Jesu li na dometu skanera?

— Ne. Biće za tri minute.

— Možeš li da odrediš klasu brodova?

— Najverovatnije C. Laki razarači... Trenutak, čini se da su stigli na domet skanera... Kao što sam i mislio. Laki razarači.

Workman zamišljeno zavrte glavom.

— Pošalji im ovu identifikacionu šifru: SAE311-ROG-L. Ako se odazovu, onda se to vojni brodovi, inače odmah počni manevar izbegavanja.

— Ne, ne odazivaju se.

— Do sto vragova! Ovo su pirati! Brzo menjaj putanju! — viknu Workman prikopčavajući pojase.

Motori zaurlaše, brod se okrete za 45 stepeni i poče naglo da ubrzava.

• • •

— Kapetane, onaj brod pokušava da zbriše!

— Glupan. Jesu li spremni turbolaseri?

— Sve je OK.

— Nemoj da ga gađaš sve dok ti ne dođe na nišan. Hoću da ga zaustaviš, a ne da ga uništiš. Je 1' ti jasno?

— Razumeo sam.

• • •

— Workmane, uhvatili su nas na nišan turbolasera!

— Uključi samonavodeće topove! Pokušaj da im onesposobiš nišanske sprave!

— Ne verujem da ću uspeti. Suviše su daleko za naše topove!

— Ma gađaj, da ti ja...

• • •

— Hej, onaj tip je osuo paljbu! Čini mi se da nam gađa nišanske sprave!

— Smiri se, čoveče, suviše je daleko za precizne pogotke!

— U božju mater!

— Šta se desilo?

— Rasturio nam je nišane na dva turbolasera!

• • •

— Huraa! — uzviknu Workman. — Skinuo si im dva lasera!

— Truba. I oni su počeli da praše — reče kompjuter sarkastično. (Izgleda da mu Workman nije baš najbolje sredio program.)

— Pa oni gađaju naše motore! Brzo zadnji štitovi!

Tek što ih je uključio, brod poče da podrhtava od silnih eksplozija na zadnjem delu.

— Alea iacta est — reče Cezar koji sede pored Workmanovog sedišta.

— Ma gubi se u božju mater! — gnevno uzviknu Workman.

— Workmane, izgleda da ne vredi! Energija u štitu stalno opada! — reče kompjuter uspaničenim glasom.

— Pa šta čekaš? Crvenokošci će nas samleti ako ne pokušamo proboj! — poviče general Custer unezvereno mašući koltom.

— Ne budi.lud! — reče Kutuzov. — Francuzi baš to očekuju!

Workmanu pade mrak na oči i on skoči sa sedišta gnevno mašući blasterom.

— Gonite se k vragu! Ajde šta čekate? Vaan!

— Workmane, zadnji štit samo što se ne raspadne!

— Do sto vragova! Sad nas ni američka konjica... ali... pa da! — reče Workman pljesnuvši se po čelu. Ušavši u skladište, skoči na vukodlaka.

— Razletjet ćemo se kao trula tikva ako mi ne pomogneš! Možeš li da nateraš malog da projektuje slike piratima?

— A zašto bih? Kad nas zaustave tebe će ukokati, a mene će osloboditi — cvao je vukodlak.

— Ma da ti ja... Ako nas zaustave, najpre ću tebe ukokati! Da znaš!

Vukodlak proguta, knedlu.

— Nećeš valjda zbog...

— Ma je 1' možeš ili ne možeš, da ti ja majku bogovu?! — prodere se Workman.

— Mogu! — odgovori vukodlak u istoj intonaciji.

Workman kimnu i otrči u komandnu kabinu. Još sa vrata poviče kompjuteru:

— Limenko! Prekini paljbu i prebaci svu energiju u prednji štit! Napadamo!

— Jesi li ti lud?!

— Jesam! Radi ono što ti se kaže ili ću te rastaviti šraf po šraf!

• • •

— Kapetane! Ovi jurišaju na nas!

— Šta? Brzo prednji štitovi!

Oficir požuri da izvrši naređenje ali zastade kao ekopan gledajući u ekran.

— Gospode!

— Šta se to dešava? Prebaci sliku na moj ekran!

Oficir energično pritisnu dugme i kapetan ugleda grupu od preko dvesta konjanika koji su jurišali besomučno mamuzajući konje pravo na piratske brodove. Kapetan zakoluta očima.

— Do vraga, američka konjica!

Među piratima zavlada panika. Jedni su se okrenuli za 180 stepeni i mahnito pojačavali rad motora, dok su drugi zbunjeni zaustavili brodove. Kapetan skoči sa svog sedišta i zaurla.

— Glupani! Ne mogu nam ništa! Zar ne vidite da tim smešnim mačevima ne mogu da prodru kroz oklop broda! — Posada stade zbunjena. Kako da se nisu toga setili. Svi se smireni vratiše na svoja mesta. Kapetan se osmehnu te zadovoljno nastavi: — Za pet minuta da ste mi ih sve poskidah! I ako...

Tada se začu topot i jedno tuce konjanika ulete u komandnu kabinu. General Lee vitlajući mačem zaurla kao lud.

— Juuriš! Pobijte proklete Jenkije!

Konjanici složno dreknuše i mamuznuše svoje konje.

— Za Jug! Hura!

Kapetan iskolači oči i tiho promuca.

— Pa oni će nas sve... ko živinu.

Jedan pirat koji se našao na putu sumanutom konjaniku očajnički zaurla klečeći na podu.

— Nemojte mene, poručnice! Neću više nikad raditi ružne stvari!

Jahač ga osinu divljim pogledom punim mržnje i zamahnu mačem. Pirat se sruši na pod ispustivši tiho:

— Mama, dolazim.

Kapetan je jedno vreme izvikivao bezvezne naredbe izbezumljenoj posadi koja je bezglavo bežala po celom brodu, a onda, uvidevši da od njih nema nikakve vajde, i sam se dade u bekstvo. Uskoro su celim brodom odjekivah krici i plač. Prvi oficir je upravo davao fantastičan primer kako treba bežati bezglavo kad ga jedan pirat upita!

— Dokle ćemo ovako? Dah, dah. Nemamo kamo pobeći iz broda. Dah, dah. Raskrsnica!

— Teraj pravo i štedi dah!

Za to vreme grupa koju je predvodio podoficir takođe se približila raskrsnici;

Obe grupe našle su se na raskrsnici, što su popratile obostranim uspaničenim skakutanjem u mestu i vrištanjem. Posle toga je stigla i treća grupa i spojila se sa prve dve. Posle kraće rasprave ustanovili su da su jahači svuda, samo ne tu gde su se oni nalazili. Dolazak četvrte grupe potvrdio je njihove pretpostavke. Ovo je mesto bilo najsigurnije. Istog časa začuše galop iz desnog hodnika. Prvi oficir skoči i zaurla:

— Svi u levi hodnik!

Pirati kao lavina grunuše u levi hodnik ali se ubrzo vratiše.

— I odatle dolaze!

Prvi oficir nije dopustio da ga savlada panika nego je pribrano dreknuo:

— Svi pravo!

Pirati ostadoše na mestu jer je i odatle dopirao topot. Uostalom, ionako nisu imali više gde pobeći. Ovoga puta oficir dopusti da ga obuzme panika, te stade da urla zajedno sa svojim štićenicima. Tada se iza zavoja pojavi prvi konjanik lagano kaskajući. Pirati se u strahu skupiše u nemoguće mali krug. Oni što su stajali spolja svom se silom trudili da se uduraju u unutrašnjost ove geometrijske mase ljudi. Jahač siđe sa konja nezainteresovano odbijajući dimove iz tanke cigare i priđe piratima kojima su zubi cvokotali u veoma ujednačenom ritmu. Jahač se nasmeje, baci cigaru na pod i zgazi je petom čizme, a onda iznenada zamhnu rukama i dreknu.

— Buuhaaa!

Pirati prevrnuše očima i isto tako složno padoše u dubok san. Kapetan oprezno proviri iza ugla i ugleda svoje ljude kako leže unaokolo nepomični. Videvši ovaj prizor, tiho promrmlja:

— Užas, sve su ih poklali.

U tom se trenutku jedan pirat osvesti i ustade trljajući glavu.

— Uf, k'o da me pregazio transporter.

Kapetan se u šoku zalepi za zid.

— Ah, beži od mene, demone!

Pirat začuđeno pogleda kapetana.

— Šta vam je, kapetane?

— Aaah, mrtvac govori!

— Ma živ sam, evo dodirnite me.

Kapetan drhtavom rukom dotače pirata, a onda uverivši se da je ovaj zaista živ, udari ga šakom po glavi.

— Pa što ne kažeš da si živ! Nego ja treba da dobijem nervni slom ...

Uskoro se cela posada osvestila i krenula u potragu za konjanicima koji su nestali bez traga.

— Kapetane, na brodu nema nijednog konjanika. Šta ćemo sad?

Kapetan besno odgurnu oficira.

— Ništa, glupane, idemo kući!

• • •

— Uf, ovo je bilo za dlaku! — reče Workman pcsmatrajući piratske brodove što su nestajali u prostoru.

— Meni se čini da smo iskoristili onaj jedan naprama milion — reče kompjuter.

Workman obriše znoj sa čela i uđe u skladište. Uzevši pivo iz skladišta, sede do vukodlakovog kaveza.

— Prošli smo — reče on.

Vukodlak se nasmeje i zakima glavom.

— Znači, naš je mali dobro obavio posao?

— Kao što vidiš — reče Workman naginjući konzervu. Iznenada vukodlak priskoči rešetkama i proturivši ruke zgrabi Workmana za vrat.

— Sto mu... šta to radiš? — prokrklja ispustivši konzervu na pod.

— Ništa naročito. Pokušavam da se oslobodim! — odgovori vukodlak

keseći zube.

— Grli, jesi normalan? Zadavićeš me!

— Pa i hoću ako mi odmah ne kažeš gdje je laserski ključ!

— U desnom džepu — reče Workman polako gubeći boju.

Vukodlak jednom rukom izvuče kjluč i gume Workmana na suprotni zid. Od siline udarca Workman se onesvestio. Kada je došao k sebi, već je bio uvezan kao vratina.

— Idiote! Odamh me odveži!

— Je 1' ti to ozbiljno ili se šališ? — reče vukodlak cereći se. — Ja, kao ni cela moja vrsta, nikad nećemo biti robovi! Moja porodica vekovima je vladala južnim plemenima i neću dopustiti sebi da budem dvorska luda tamo nekom smrdljivom Zemljaninu! — urlao je vukodlak sav u rasističkom šoku. Od sada ja vodim brod! .

Workman zgranut povika za njim.

— Kretenu, kako misliš da promeniš pravac brodu kad nemaš blede veze o pilotiranju? Svi ćemo izginuti.

— To nije tvoj problem! — reče besno vukodlak i napusti skladište.

Nešto kasnije blaga sila pritisnu Workmana uza zid.

— Znači klipan je uspeo da promeni pravac.

• • •

Šest časova je prošlo otkako je vukodlak preuzeo brod. Za to vreme Workman je psovao, dozivao boga (koji je čak nekoliko puta i došao ali ga je on poslao u božju mater), kumio vukodlaka (koji, suprotno od boga, nikako nije dolazio), plakao od muke, pričao sam sa sobom. Posle još dva sata psihičke torture začu tutanj mlaznica. Prvo jedan dug, pa dvatri kraća, a onda se brod zatrese i umiri. Ubrzo se pojavi vukodlak sav ozaren.

— Zdravo, prijatelju, kako se osećaš?

— Usrano — odgovori Workman smrknuta lica.

— Upravo sam spustio brod.

— Znam.

— E onda fino. Ja sam stigao gde sam naumio i vreme je da te napustim. Kako ne bi bio ovako zamotan, oslobodiću te, ali pod jednim uslovom. Da mi obećaš da nećeš učiniti ništa prljavo. Pristaješ?

— Dobro, pristajem.

Vukodlak se zadovoljno nasmeje i kandžama prekide konopce. Workman ustade sa poda trljajući utrnule zglobove. Vukodlak baci sumnjičav pogled prema njemu, a. onda priđe teretnom izlazu i otvori vrata.

— Zbogom, prijatelju, želim ti puno sreće.

— I ja tebi — reče Workman smejuljeći se. Vukodlak: podiže obrvu.

— Šta ti to znači? — reče on i zakorači u... prazno. Dok je ustanovio da nema oslonca već je leteo glavom prema tlu.

Traas!

Workman iskoči iz broda smejući se kao lud i priđe vukodlaku koji je ležao nepokretan.

— Pa da, hahaha, kako je mo... mogao, hihi, znati, da su stube zaglavljene!

Vukodlak se sa mukom podiže u sedeći položaj i mlateći glavom levo-desno promrmlja nešto bez veze. Workman mu pažljivo uhvati glavu i okrene je prema sebi.

— Pa izbio je sebi celu gornju vilicu! — promrmlja.

• • •

— Kontrola Altair, ovde »Fucking Crazy«. Dajte mi jedan kondor za sletanje!

— Zdravo« »Fucking Crazy«, uzmite pravac A-16-995.

— Daj mi odmah i jedan za poletanje. Neću se dugo zadržati.

— Nema problema, »Fucking Crazy«, imamo jedan slobodan, na F-38-42.

»Fucking Crazy« se uz tutanj mlaznica spusti na pistu. Workman otkopča pojase i uđe u skladište smeškajući se.

— Čekajte me ovde, odmah se vraćam. Čini se da su vaši kupci stigli.

Maleni žmirnu očima, a vukodlak se besno okrenu.

— Fta je fta fe fmejef? Ovo fe i tebi moglo defiti!

Workman se na ovo uhvati za stomak i grčeći se od smeha izlete iz broda kroz teretni izlaz, ispraćen vukodlakovim zlobnim osmehom. I bukvalno je izleteo.

Traaas!

Vukodlak pade na leđa smejući se. Tada se na vratima pojavi Workman iscepanog odela.

— Uzalud se smeješ. Nisam blesav k'o ti da padnem na facu! — reče Workman trljajući povređenu ruku, ali vukodlaku ovo uopšte nije pokvarilo užitak osvete. Workman ga prezrivo pogleda i oprezno se spusti na pistu. Jedan debeljko ga je čekao nervozno trljajući ruke. Naklonivši se Workmanu, on se idiotski nasmeši.

— Bar dan, mister...

— Workman — reče on bacivši jedan pogled sa visine.

— Workmane, ja bih... ako je moja porudžbina stigla...

Tada se začu škripa kočnica i Workman, videvši da debeljko ne reaguje, skoči i povuče ga u stranu. Dok mu je hvatao ruku osetio je neku čudnu mekoću, ali nije obratio pažnju na to. Džok protutnja preko mesta gdje je debeljko stazao i zaustavi se nedaleko. Iz njega iziđe neka ružna žena obučena u sjajnu crnu kožu zveckajući nakitom?

— Kakvo je to ponašanje. Stojite nasred staze... oh, jeste li vi Workman? — reče ona ugledavši ime broda. Workman pretećи prekrsti ruke.

— Jesam.

— Divno. Sa mojom porudžbinom je sve u redu?

— Izvinite, ali ja bih... — poče debeljko stidljivo, Dama ga osinu

pogledom. Workman priđe debeljku i stavi mu ruku na rame.

— Hajdemo po vašu robu. A vas bih molio da malo pričekate, lepotice.

Dama napući usne ali ne reče ništa. Workman se hitro uzvera u brod i iznese manji kavez. Debeljko ga pobožno prihvati i spusti na tlo.

— Velika vam hvala, Workmane — reče debeljko sedajući u džok. Workman mu mahnu rukom i pozva damu.

— Dođite ovamo! — reče i pomogne joj da se uzvere na brod. — Znate, postoji jedan problem.

Dama ga pogleda upitno.

— U čemu je stvar? Ako je u pitanju cena, ona nije bitna. Bitno mi je to da je sa mojim vukodlakom sve u redu.

— Pa znate... Uostalom, videćete i sami — reče Workman prilazeći kavezu. Dama se naže ka vukodlaku i pažljivo se zagleda u njega. Nekoliko trenutaka ga je streljala pogledom, a zatim se naglo okrete Workmanu cinično se smeškajući.

— Workmane, moram vam reći da ste me razočarali. Nameravali ste da mi podvalite ovog bezubog vukodlaka? Ne, ne, Workmane, ovaj škart ne uzimam.

Na ove reći vukodlak skoči kao oparen i udari damu preko leđa kandžom pretvorivši njenu sjajnu crnu jaknu u gomilu beskorisnih rezanaca.

— Jefam li ja fkart, kufko jedna? — prodera se on proturivši glavu između rešataka. Dama iskolači oči i lagano se okrete vukodlaku.

— Ja kučka? — reče ona i prilepi mu takvu šamarčinu da su mu svici zaigrali pred očima. Vukodlak isprva nije shvatio šta se desilo, a onda skoči i režeći pođe da kandžama raskomada damu ali ga rešetke sprečiše. Workman, shvativši da je situacija ozbiljna, zgrabi damu i izgura je iz broda, dok je vukodlak psovao i mahao pesnicom. Posle nekoliko minuta Workman se vrati na brod.

— Hajde, bre, smiri se. Dobio si šljagu, i šta je bilo? — reče otključavajući kavez. Vukodlak zbunjeno izađe iz svoje bivše tamnice.

— Otkud fad to? Fnafi li da fam flobodan? Workman se osmehne i potvrdno kimne glavom. Vukodlak zareza i potrčaka izlazu.

— Fafekaj me trenutak, famo da obavim jedan pofao! Workman brzo priskoči i uhvati vukodlaka za rep.

— A ne! Ne ideš ti nikud!

Vukodlak je bezuspešno mlatarao rukama i nogama pokušavajući đa se dokopa izlaza.

— Pufti me da joj ja majku...

Workman čvršće steže rep i odvuče vukodlaka u komandnu kabinu.

— Pa paft? utrr, fovefe, majku mu... — urlao je dok ga je Workman vezivao za sedište.

— Ta smiri se već jednom, ili hoćeš da popiješ još jednu šljagu? — reče Workman vezujući i posljednji čvor. Vukodlak ga pogleda plačnim očima i spusti glavu.

— Pifdo.

Workman ga osinu pogledom te sede i prikopča poj asove.

— Kontrola Altair, »Fucking Crazy« poleće!

— OK. »Fucking Crazy«! Srećno!

• • •

Dok je brod grabio kosmičkim prostranstvom, kompjutor se oglasi sasvim bez razloga:

— Poruka Workmanu. Pošiljalac Xuprewa. Workman upitno pogleda vukodlaka.

— Xuprewa? Poznaješ li ti nekog sa takvim imenom? Vukodlak odrečno zavrte glavom. Kompjuter nastavi:

— Tekst poruke: »Dragi prijatelju, red bi bio da razjasnim neke stvari u vezi s našim uzbudljivim putovanjem. Veoma mi je žao što sam se morao poslužiti obmanom, ali usled materijalnih teškoća nisam uspeo nabaviti sebi kartu za neki redovni brod prema Altairu. Znate, ovamo me je pozvao

jedan rođak u goste pa nisam mogao da ga odbijem. Debeljko je bio moja projekcija. Još jednom oprostite, vaš maleni.«

— No — reče Workman spustivši ruke sa naslona — i to smo pregurali. Gde misliš da ideš kad se vratimo.

Vukodlak sleže ramenima.

— Ne fnam ni fam.

Workmanu se oči zacakliše.

— Mogao bi da se priključiš vojnoj floti, pošto prilično dobro barataš ovim spravama — reče on pljesnuvši rukom po komandnoj tabli. — Floti su potrebni momci kao što si ti.

Vukodlak ga pogleda raširivši lice u osmeh koliko je to bilo moguće.

— Ftvarno?

Workman se takođe nasmeši i lupi vukodlaka po leđima, te mu odveže konopce.

— Budi siguran da ti nikad neće biti dosadno! — reče on dodajući gas do kraja. — Ovo još nije ništa!

Ljubiša Jovanović:

Lep dan u Visokom gradu

Danas je lep dan u Visokom Gradu. Nebo je jasno i čisto, tamnoplave boje, vazduh je oštar i prijatan, a sunce visoko na nebu sjajno, kao što samo ono to ume da bude, dok plemenite, lepo arhitektonski oblikovane zgrade blistaju u punoj svetlosti. A ja, koji vam kazujem ove reči, zovem se Malik i građanin sam Visokog Grada...

Visoki Grad je smešten na lepom planetu Ksera, što kruži oko sjajnog sunca Nimbus, koje se nalazi na rubu galaksije Virgo-M-87. Naziv Visoki Grad zapravo je prenosan u odnosu na položaj nas, njegovih stanovnika, u hijerarhiji Univerzuma.

Kad god je lep dan, prošećem od Trga sunca, simbola svetlosti i toplote, preko Trga meseca, mračnog i hladnog, da bih došao na Trg vremena, koji simboliše smisao svega što postoji... Na Trgu vremena nalazi se Kula kojoj vrh para nebo, i sa čijeg se najvišeg sprata može videti ceo Visoki Grad. Ali, ja nemam pravo da se popnem na najviši sprat: tamo imaju pristup samo Mudri, koji su dostigli najviši stepen razumevanja Poretka. I ja pripadam Redu Čuvara Poretka. Zapravo, svi građani Visokog Grada su i čuvari Poretka... Kako sam još mlad, moj sadašnji stepen razumevanja je Prosvećenost — a to je odmah do stepena Mudrosti... Zato mogu uživati u pogledu samo sa pretposlednjeg sprata Kule — a i odatle se dosta vidi: Poredale Univerzuma, i Poredak Visokog Grada. Prema rečima Mudrih, sa najvišeg sprata Kule ne vidi se količinski mnogo više, ali svi mali smislovi sveta ujedinjuju se u jedan sveukupni smisao — razlog postojanja Univerzuma...

Ali, da vam rastumačim na kakav je način organizovan Red Čuvara Poretka: postoje četiri klase: Pristupni, Uzdignuti, Prosvećeni i Mudri — kao najviši stepen. Prve tri su zapravo klase u kojima se stiče znanje: pravim »čuvarima poretka« mogu se smatrati samo Mudri, koji u svojim rukama drže svu moć Reda. Dok je za tri niže klase vrhovni cilj samousavršavanje da bi dostigli stepen Mudrih. Ovi mogu potpuno samostalno provoditi princip očuvanja Poretka u Univerzumu...

Nepoznati, ti koji čitaš ove reči eonima posle trenutka u kome sam ih

stvarao, osnaži svoju dušu strpljenjem i čuj priču do kraja:

Pre mnogo eona bio je jedan jako lep dan, sličan ovome danas. Ali, za mene još lepši nego obično, jer je moje srce bilo puno radosti: toga dana, posle dugih eona rada i napora, Savet Mudrih je zaključio da sam zaslužio klasu Prosvećenosti. Zaista, ogroman beše moj trud, i prvi iz svoje generacije zadobih počasti. Ceo dan bio sam opijen slašću koju donosi nagrada, ali nisam zanemario svakodnevne navike: u određeno vreme krenuh u šetnju.

Bio sam negde na svetlom Trgu sunca, gde uživah u toploti i zlatnoj svetlosti koje su se stvarale lomljenjem i sabiranjem solarnih zraka, što je omogućavao poseban oblik Trga, kad iznenada — u mislima — čuh poruku:

— O, Prosvećeni Meliče, zovem te ja, Leon Mudri!

— Čujem te, poštovani Leone! — odgovorih telepatski.

— Meliče, došao je čak da se uspneš na pretposljednji sprat Kule! Dođi, Savet Mudrih te čeka...

— Stižem, poštovani Leone... — poručih i veza se prekide.

I krenuh ka Kuli hodom za nijansu bržim od uobičajenog.

Posle nekog vremena stigoh na Trg vremena. Zastadoh posmatrajući: grandiozna Kula dizala se iz centra trga u nebo — njena osnova zauzimala je skoro polovinu trga, dok se sa visinom njen prečnik smanjivao, i zaista je izgledala kao da se pruža u nebeski beskraj... Setih se tada, kako sam se nekada davno, na početku svog života, sa strahopoštovanjem uspeo na prvi nivo. Tada sam bio Pristupni, a sada... sada kao Prosvećeni odmah sam ispod samog vrha, i bliži se trenutak kada ću dosegnuti i najviši stepen razumevanja!

Uđoh u Kulu i laganim, odmerenim korakom popeh se do trećeg nivoa. Vrata ispred mene se otvoriše, i ja uđoh u odaje Prosvećenih... Tada se prvi put nađoh u odajama Prosvećenih — radoznalo se obazreh oko sebe: beličasti, savršeno ravni zidovi blago su svetleli, a jedini je namešlaj bio velik broj udobnih fotelja. No, pogled mi se zadrža na centru prostorije: ispred mene stajalo je pet Mudraca...

— Priđi, Meliče Prosvećeni! — reče središnji. — Ja, Leon Mudri,

pozdravljam te u ime Saveta!

— Hvala, poštovani Leone — rekoh prilazeći. Pogledah ga pravo u oči: bio je jednako visok, razvijen i snažan kao i ja, ali plemenite bore na licu oslikavale su iskustvo mudraca, proseda kosa starost, a u dubini njegovih očiju osetih prisustvo meni nepoznatih moći. On mi stavi ruku na rame.

— Zatvori oči, Meliče Prosvećeni! — reče. Poslušah ga.

— Pogledaj dobro, Meliče Prosvećeni. Pogledaj dobro i reci: vidiš li poredak ovog sveta? Osećaš li Uređenost ovog sveta?

Stajah trenutak nepomično. I tada, ožive svet u meni, svet koji je bio savršena vizija spoljašnjeg do najsitnijih delića — a ja sam sve video, razumeo, osećao!

— Videh sve, poštovani Leone.

— Odlično! — reče on. — Otvori oči, Meliče Prosvećeni! Tvoj put vodi ka vrhu — i ti ćeš jednog dana postati Čuvar Poretka. Zato nam moraš verovati, kao što i mi verujemo u tebe...

Njegovo lice dobi vrlo ozbiljan izraz, a glas čvrstinu.

— Meliče Prosvećeni! — nastavi on. — Neka tvoja radost danas ne bude pomućena, ali moram ti reći da se dogodilo nešto neprijatno za Red Čuvara Poretka.

Čutao sam.

— Tvoj prijatelj Sund je nestao. Nema ga u Visokom Gradu, ni u sistemu Nimbus, čak ni u galaksiji Virgo-M-87... A kao što znaš, udaljavanje iz Visokog Grada dopušteno je samo Mudrima.

Zanemeh. Moj jedini prijatelj Sund, sa kojim sam počeo usavršavanje u Redu još u detinjstvu...

— On je još Uzdignuti — nastavi Leon. — I mada su njegove moći ograničene, ipak može učiniti dosta štete Poretku Univerzuma.

Bio sam zbunjen. Prvi put se u Redu događalo nešto loše — i to je bilo vezano uz ime mog prijatelja Sunda.

— Naravno — reče Leon. — Možemo poslati bilo kog Mudrog da ga vrati u Visoki Grad, ali to nećemo uraditi. Meliče Prosvećeni, ti ćeš pronaći

svoga prijatelja i zamoliti ga da se vrati. Ako usliši našu molbu, sve će biti kao da se ništa nije dogodilo. Ali, ako to ne uradi, kaznićemo ga oduzimanjem moći i progonstvom iz reda! Mi, Savet Mudrih, dopuštamo ti da u ovom zadatku iskoristiš sve moći koje imaš; u slučaju da se dogodi nešto nepredvidivo, učini ono što smatraš najboljim. Toliko. Kreni odmah, Meliče!

Izađoh iz Kule. Laganim korakom krenuh, dok su mi stotine misli jurile kroz glavu... Dođoh u deo Visokog Grada u kome sam retko bio — u toploti podnevnog sunca kupao se Trg zvezda.

Stupih u njegov centar, gde beše polje sile. Istog trena, sunce nestade, Visoki Grad nestade — bio sam u beskrajnom Univerzumu, crnilu punom bezbrojnih, dalekih svetlosti...

Zatvorih oči i pomislih: »Da sam Sund, otišao bih... u galaksiju divniju od svih... u sistem sunca koje greje prijatnije od drugih... na planetu bogatiju radošću od ostalih...«

Otvorih oči — skok kroz prostor—vreme odveo me je tamo gde je bio Sund. Našao sam se na nekom lepom planetu, u sistemu toplog sunca, u dalekoj galaksiji iz neznanog dela Univerzuma...

Obazreh se — zadivljujuća beše lepota planeta na koji sam stigao. Stajao sam nepomično, opijen svežinom i bujnošou tog prolaznog sveta — i da me je tada neko upitao da li je veća lepota nepromenljive Ksere ili tog dalekog planeta, sigurno se ne bih odlučio za Kseru... Jer, lepo se može osetiti samo kada postoji i ružno — na ovom planetu bujnost i život imali su vrednost u poređenju sa posmrtnim pepelom.

Skoro sam i zaboravio zadatak. Širom otvorenih očiju posmatrah taj neobični, živi svet, dok su mi se pluća snažno širila — sa vazduhom udisah svu svežinu i mirise... Najzad, trgoh se — nisam se smeo prepustiti osećajima dok je trebalo rešavati problem. U dubini duše osetih strah, bilo je krajnje vreme da potražim Sunda. Ali, nije bilo potrebno — on je pronašao menel

— Dobro došao na Zemlju, Meliče! — čuh misaonu poruku.

Okretoh se. Sund je stajao ispred mene i široko se smejao.

— Kako ti se dopada ovaj planet, Meliče? — upita on. — Kako ti se sviđa povećana Neuređenost?

Nisam odgovarao — pokušavao sam da shvatim šta se to dogodilo sa njim. Zapravo, i on i ja razlikovali smo se od normalnih, prosečnih članova Reda — ali i međusobno smo bili potpuno suprotni. Ja sam svojim sposobnostima i radom prodirao u probleme, rešavao ih brzo i lako. Sund je bio spor, iako velikog talenta nije mu išlo kako treba — nepotrebno je zaostajao i gubio vreme... Ja sam bio prvi, on poslednji — možda smo zbog toga i bili prijatelji.

— Sunde, šta se to dogodilo sa tobom? — upitah ga.

— Baš ništa, Meliče. Samo sam spoznao neke stvari! Dođi, pokazaću ti...

Polje Sile ponese nas na orbitu, odakle se pružao prekrasan pogled na planet.

— Pogledaj dole, Meliče, i reci šta vidiš — progovori Sund.

Nekoliko trenutaka sakupljao sam informacije.

— Haos, raznolikost, a iznad svega povećanu Neuređenost... — odgovorih.

Nepoznati, ti koji saznaješ ovu priču eonima pošto se sve ovo stvarno dogodilo, pokušaću da definišem pojmove Poredak i Neuređenost: ako nekog lepog dana, kada nema ni najmanjeg daška vetra, pogledaš površinu mora — ona će biti mirna, savršeno ravna, gotovo matematički čista. UJ toj površini uspostavljen je Poredak. A kada besni najjaača oluja, i more proključa pod delovanjem strašnih sila — to je Neuređenost. Svaki talas ima breg i dolinu, tako u Neuređenosti postoje dobro i zlo, svetio i tamno, toplo i hladno...

— Pogledaj pažljivije, Meliče.

Napregnuh svoja čula, i u mislima stvorili realnu viziju tog sveta: njime se kretalo mnoštvo živih bića, od kojih se samo mali broj izdvajao po stvaralačkim moćima...

Pogledah Sunda.

— Šta je to? Nikada nisam video nešto slično! Otkud na ovom planetu tako velika Neuređenost?

U očima mu zasvetleše varnice ponosa.

— Ta bića su LJUDI Meliče. Oni svoj planet zovu ZEMLJA.

— Ali, kako je došlo do njihovog stvaranja? I sa kakvom svrhom?

— Meliče, svojim moćima stvorio sam blokadu Poretka u ovom zvezdanom sistemu, tako da se mogla pojaviti Neuređenost, neophodna za ispunjenje moga plana. Zatim sam na ovaj planet, koji se tada nalazio u prastadijumu, poslao energetski impuls, i pojavio se život. Vreme je počelo da čini svoje: evolucija je krenula normalnim tokom, i više nisam imao posla, sem da činim korekture u kritičnim trenucima. Tako je stvorena civilizacija LJUDI.

— U redu, Sunde, sve je to lepo, ali kakva je svrha ljudi na Zemlji?

— Svrha? Meliče, mislim da je to očigledno! Oni svojim životom oplemenjuju Zemlju, svojim sposobnostima oblikuju okolinu, a, iznad svega, postavljaju pitanje: kakva je svrha njihovog postojanja?

Tek tada videh koliko je Sund bio zabrazdio: otkad je pobegao sa Ksere, sve što je uradio bilo je suprotno Kodeksu Reda...

— Sunde, Savet Mudrih te moli da se vratiš na Kseru...

— Ali, ko će paziti na LJUDE? Moglo bi svašta da im se dogodi...

— Sunde, zaboravi ljude! Ako se ne vratiš na Kseru, Savet Mudrih će te proglasiti otpadnikom: oduzeće ti moći i prognaće te iz Reda!

— Meliče, svoje moći stekao sam napornim radom, niko mi ih nije dao, niti mi ih iko može oduzeti. A što se tiče Reda, svejedno mi je da li sam u njemu ili nisam...

— Ipak, ti si u jednom području prostor-vremena uspostavio Neuređenost. Red Čuvara Poretka to ne može dozvoliti. Iskreno mi je žao zbog svega što se dogodilo sa tobom, ali moraću da podnese izvještaj Savetu Mudrih. Zbogom, Sunde!

Baš se spremih za skok kroz prostor-vreme, kad mi u mislima odjeknu: »Ne ideš ti na Kseru, već u ništavilo!« Istog trena stegnuše me strašna polja sila — Sund je koristio svoje moći kao oružje da bi me ubio! Od trenutnog uništenja spasla me je sigurnosna energetska rezerva: ona je u trenutku neutralisala napad, ali uz veliki gubitak energije. Ipak, time sam dobio na vremenu i mogao sam da svu preostalu energiju preorijentišem na borbu — na napad odgovorio sam napadom. Razlika između mene i njega ipak je

bila prevelika — ja kao Prosvećeni bio sam mnogo moćniji nego bilo koji Uzdignuti... Već moj prvi udar probio je njegovu odbranu i razorio unutrašnje strukture. Ono što je do malo pre bio Sund, sada se razvejavalo kroz međuzvezdani prostor...

Ostadoh nepomičan, pokušavajući da uspostavim normalne tokove energije — borba me je izuzetno iscrpla. Tek posle nekoliko trenutaka postadoh svestan realnosti.

»Prva stvar!« pomislih »uspostaviti Poredak!«

To je trebalo uraditi na najlakši način, s obzirom na nedostatak energije. Zapazio sam da objekti koje ljudi nazivaju INTERKONTINENTALNE RAKETE SA NUKLEARNIM BOJEVIM GLAVAMA sadrže koncentrisanu moć — bio je dovoljan mali impuls da ih aktiviram. To je dovelo do SVETSKOG RATA — neko vreme Neuređenost Zemlje bila je ogromna, ali ubrzo poče da se smanjuje velikom brzinom Sa zadovoljstvom osetih kako Poredak ulazi u taj zvezdani sistem.

Moj je posao bio završen — potpunu kontrolu Poretka će uspostaviti Mudri.

Eto, nepoznati, čuo si moju priču. Eoni su prošli. Ja sam i dalje građanin Visokog Grada — i još sam Prosvećeni!. Doista, najviši stepen razumevanja ne dobiva se lako, ni za kratko vreme... Epizoda sa Sundom nimalo mi nije izmenila život — osim što mi je ostavila crnu senku u srcu, i pitanja na koja se znam odgovor. Na primjer: kako je moguće da neko, ko daje život, ne bude u pravu pokušavajući da odbrani svoje delo?

Zaista, kad god sebi postavim slično pitanje, osetim gorčinu. Ipak, rad leči sve — kada usavršavam svoje sposobnosti nemam vremena za pitanja. Ali čas kad ću dosegnuti najviši stepen razumevanja sve je bliži — i možda ću tada dobiti odgovore na pitanja! Možda se pitate, šta će se desiti ako se pokaže da je Sund bio u pravu: da u Univerzumu treba stvarati i uzgajati život kao izvor Neuređenosti, a ne u koronu ga uništavati? Pa, tada Sund neće ostati jedini otpadnik iz Reda Čuvara Poretka. Samo što ću ja, kao Mudri, moći da izazovem mnogo veću štetu!

Bliži se dan kada ću postati Mudri — možda posljednji lep dan u Visokom Gradu...

PRIKAZI ● VIJESTI ● OSVRTI

DOGAĐAJI ● POLEMIKE

Sto znače pojmovj FAN i FANDOM koje tako često susrećemo u SF-u? Riječ fan upoznali smo još u doba Beatles-euforije kada su se klubovi obožavalacs toga sastava osnivali širom svijeta, pa i u Jugoslaviji. Ona u doslovnom prijevodu znači »strasni ljubitelj, nečeg', obožavalac, simpatizer, poklonik«, a u engleskom jeziku pojavila se još 1632. u satiri »News from Bedlam« (Novosti iz ludnice) u obliku fanns i phans. I riječ fandom vuče korijen od fanatic, te označava »orglnizirano kolektivno bavljenje, aktivno praćenje i udruženo angažirano sudjelovanje u nekoj neobaveznoj djelatnosti, odabranoj iz tko zna koga razloga«.

Izrazita strast ispoljena kod SF-fanova čini SF-fandom ne samo običnom hobi-skupinom nego specifičnim kulturnim i socijalnim fenomenom. Netko je rekao da SF može prestati da postoji, ali će SF-fandom bez problema nastaviti svoju egzistenciju. Takva organiziranost i postojanost i čini ga posve drukčijim od ostalih fanskupina (western, krimi, sportski pop l rock), književnih ili ne. SF-fandom nije obična družina istomišljenika, prijatelja istoga interesa, koji se manifestira u razgovoru, diskusiji, dopisivanju, periodici — jer kao što nema ograničeno određeno područje interesa, tako ga nema ni SF-fandom.

SF je žanr koji je nastao na nejakim premisama, dočekan neprijateljski i od kritike i od etabliranog poimanja umjetnosti, a baš fandom je bio taj koji je preko neponovljive povratne sprege čitalaca, pisaca i izdavača uspio da od sumnjive literature stvori književno vrijednu vrstu podobnu i za zabavu, ali i za socijalnu kritiku, psihološku razradu ličnosti, filozofsku meditaciju. Profil SF-fanova, kaže statistika, jest natprosječno tehnički (pa i općenito) obrazovan mlad čovjek ikonoklastičan i revolucionaran, žedan novih znanja i iskustava, moralno, duhovno i politički neukalupljen. SF-fandom podjednako čine i ljubitelji i autori i izdavači i kritičari i uhodani sistem konvencija, žargona, nagrada, informiranja, magazina, fanzina — a sve to skupa čini od SF-fandoma supkulturu. do sada nezabilježenu.

Ta supkultura ima svoju povijest, svojje ideologe, svoje ikone, svoj jezik, svoju društvenu strukturu. Taj se koloplet najbolje može upoznati preko osebujnog jezika, žargona, argoa fandoma. Ne mislim ovdje na SF

terminologiju (hardcore SF, pulp SF. space opera; ili: alien, bionici, Kriogenici, Dysonova sfera, ESP ionski pogon, teleportacija: ili: ansibl, boč, Diracov komunikator, E. T., pozitronski robot, hiperprostor, warp itd) nego na riječi i fraze »svakodnevnog« komuniciranja fanova. Evo nekoliko primjera iz tog rječnika:

actifan — aktivan fan

BNF (big name fan) — čuveni

fan

clubzine — klupski fanzin

egoboo — zadovoljstvo zbog stjecanja nekog priznanja

fanzin — fan magazin, amaterska publikacija bez profita

fanac — aktivnost kojom se fan bavi u okviru fandoma

fiawol (fandom is a way of life) — filozofija da je fandom dovoljno važan da dominira u životu

fijagh (frridom is just a goddamned hobby) — po smislu isto što i fiawol

fringefan — marginalni član, netko tko nije fan ali se mnogo druži s fanovima

gafiate (get away from it ali) — napustiti sve (fandom)

GOH (guest of honour) — počasni gost

mundane — svi i sve izvan fandoma

neofan — pridošlica u fundom

profan — onaj tko zarađuje na . SF-u, SF profesionalac

prozin — profesionalni magazin

sercon — ozbiljan i konstruktivan

top fan — značajan fan

trufan — pravi fan

• • •

Kada i gdje počinje povijest fandoma?

Otac SF-a je i otac SF-fandoma: Hugo Gernsback. Videći veliku zainteresiranost čitalaca svog tehničko i naučno-popularnog časopisa Modem Electrics, Gernsback je formirao Science Correspondence Club koji je imao i svoje glasilo The Comet. Međutim, ovaj klub je bio usmjeren prema nauci i imao je vrlo malo ili nimalo veze sa SF-om. Prvi pravi SF-fan klub osnovan je 11. prosinca 1929. u New Yorku a osnivač i predsjednik bio je Warren Fitzgerald, crnac; čija je kuća u Harlemu bila i sjedište kluba. Klub se zvao The Scienceers i izdavao je i prvi pravi SF-fanzin The Planet.

Dalji napredak fandoma omogućio je Hugo Gernsback, koji je pod materijalnim pokroviteljstvom svoga časopisa Wonder Stories osnovao Organizaciju za napredak i razvoj umjetnosti SF-a — The SF League. Nakon toga klubovi niču kao gljive poslije kiše. Nova supkultura se rodila. Bum klubova pratio je i bum magazina: Time Traveller, The SF Digest, Marvel Tales, Fantasy Fan i slotine drugih. Fanovi se ne zadovoljavaju amaterskim časopisima, a dijelom su na to prisiljeni i neprihvaćanjem službene kritike. Formiraju se klubovi profesionalaca (The Hydra Club. SFWA), amaterske press-agencije (FAPA), Izdavačke kuće (Shasta, Gnome, Avalon). Ni klubovi više nisu dovoljni; osnivaju se nacionalne organizacije kao što su National Fantasy Fan Federation (N3F) u SAD i British SF Association (BSFA), ili čak i šire, kao na primjer European SF Society.

Nezaobilazna aktivnost fandoma su konvencije, susreti fanova iz raznih gradova i zemalja. Nisu to profesionalno aranžirani i delegatski susreti nego neobavezni, prijateljski sastanci koji uključuju razgovore, tribine, filmove, igre, zakuske.

Prvi con bio je zapravo posjet njujorških fanova filadelfijskima, u jesen 1935. Prva svjetska konvencija (naravno, ovo treba shvatiti na američki način jer oni vole svačemu dodavati oznaku (»svjetski«) The First World SF Convention održana je 1939. na Manhattanu i dosad ih je održano još 40, uz napomenu, da s vremenom one zaista postaju sve više svjetske. Ipak, dosad je održana samo jedna izvan angloameričkog područja (u Njemačkoj), a postoji mogućnost da se 1988. održi u Zagrebu. Prvi »susret Istoka i Zapada«, više na profi nego na fan nivou, održan je u Tokiiu u okviru izložbe Expo .'70. Prisutni su bili Aldiss, Clarke, Kagarlicki, Merril, Parnov, Pohl i Zaharčenko. Prva Evropska SF konvencija (Euroćon I)

održana je 1972. u Trstu, u okviru poznatog filmskog SF festivala, a 1983. je Eurocon održan u Ljubljani, u okviru velikog SF festivala Fantazija.

Usporedno s održavanjem konvencija razvio se običaj dodjeljivanja nagrada i priznanja za ostvarenja i domete u SF-u i u okviru SF-fandoma. Danas su najpoznatije nagrada Hugo koju dodjeljuju fanovi na svjetskoj konvenciji i Nebula koju dodjeljuju profesionalci. Mana je ovih nagrada to što su orijentirane na englesko jezično područje. Točno je da je SF stvaralaštvo najjače na tome jeziku, ali postoje i drugdje remek-djela. Tu nepravdu, odno

sno tu jezičnu barijeru trebalo bi razbiti udruženje profesionalno zainteresiranih članova Worid SF, osnovano 1978. Ono već ima oko 800 članova iz tridesetak zemalja (tu su SAD, SSSR Kina. Mađarska, Poljska, Danska Brazil. Singapur, Australija. Jugoslavija itd) i glavni mu je cilj upoznavanje sa SF-om i njegov razvoj širom svijeta. Zasjedanje WSF prošle godine bilo je u Zagrebu, ove godine domaćin mu je Brighton, naredne Moskva

Sto je sa SF-fandomom u Jugoslaviji? SF-fanova bilo je vjerjatno prilično i poodavno, ali fandoma ne. Takav oblik druženja i aktivnosti nije kod nas bio poznat, a i zanimanje za taj žanr kao i njegova popularnost bili su sporadični. I kod nas je počelo s naukom i tehnikom. Bio je to časopis Kosmoplov koji je izlazio 1969—70. i počeo šire i organizirano animirati poklonike SF-a i znanosti. Na njegov poziv osnivani su klubovi širom zemlje, ali im je primarna djelatnost ipak bila astronautika (i astronomija), koju su poticali letovi u svemir — a ne SF. koji je bio samo ugodni ornament i u tim klubovima i u časopisu.

Ljubitelji SF-a. fanovi, i dalje su bili prepušteni sebi, mada su oni poduzetniji pokušavali da se organiziraju. No, svi ti pokušaji ostajali su anonimni, privatni. Moram tu spomenuti grupicu tinejdžera iz Brčkog koji su se nazvali »Mladi fantasti«, redovito se sastajali, izdavali časopise i almanahe (!) te zbirke priča u nakladi od dvadesetak primjeraka ručno rađenih.

Entuzijasti i poklonici SF-a slični njima osnovali su i prvi pravi SF-klub u Jugoslaviji Četvrtoga veljače 1976. osnovana je Sekcija za SF pri Astronautičkoro i raketnom klubu Zagreb. Ona se ubrzo osamostalila kao Klub prijatelja ZBiF SFera, koji je još i sad jedini, klub registriran da djeluje u cijeloj zemlji. Odmah nakon SFere pojavio se još jedan klub — Sekcija za spekulativnu umjetnost pri SOLT-u u Ljubljani. Iskra je bačena i

fandom je počeo svoj trijumfalni pohod. Danas u Jugoslaviji imamo 15 organiziranih skupina, klubova, društava, sekcija i družina (Lazar Komarčić l Spektar u Beogradu; Nova, Konstelacija i SSU SOLT u Ljubljani; Lira u Nišu; Gea u Osijeku; Kasiopeja u Paraćinu (fuzionirala se sa Spektrom): Rhea u Puli; Apelron u Sarajevu; Pulsar u Skopju; Sirlus 79 u Tešnju i SFera u Zagrebu). Mnogi od ovih klubova imaju i svoje fanzine (Nova, Parsek, Emitor), a priprema se i zajednički magazin. Naime, još 1977. godine zamišljeno je osnivanje organizacije na jugoslavenskoj razini: YUSFO koja bi obuhvatala sve institucije i pojedince zainteresirane za SF (klubovi pisci, prevodioci izdavači, distributeri). Ostvarenje te ideje još je daleko, ali će ga zajednički fanzin svakako ubrzati, a koristit će i napretku SF-a u zemlji.

Godina 1976. bila je prekretnica i za SF-magazine. Te godine pojavio se prvi domaći SF-časopis SIRIUS u Zagrebu, a u Beogradu je startao almanah ANDROMEDA koji se, na žalost, brzo ugasio. SOLT u Ljubljani je u svome glasilu Občasnik imao SF-stranice. Treba još spomenuti časopise Galaksija i Življenje ln tehnika, koji i danas povremeno objavljuju SF-članke i priče.

Zvuči paradoksalno, ali okupljanje SF-ljubitelja počelo je kod nas prije na širem planu nego u klubovima. U Zagrebu je 1972. održan prvi sajam znanstvene fantastike. Drugi sajam bio ie 1977, a usporedno s njim i YUCON I. prva domaća konvencija. Održana je, kao i prvi sajam, u Galeriji studentskog centra, a organizator joj je bila SFera Slijede još tri konvencije u Zagrebu, potom u Beogradu, a domaćin šeste, ove godine, bit će Ljubljana Klub SFera održava i svoju klupsku konvenciju Sferacon i to je prva naša manifestacija koja je ušla u međunarodni SF-kalendar.

Na svojoj konvenciji SFera dodjeljuje i istoimenu nagradu za ostvarenja u oblasti SF-a (priču, roman, film, strip, životno djelo) u Jugoslaviji. Neki klubovi imaju i svoje interne natječaje za SF-priču, a postoje i inicijative za nagrade koje bi se dodjeljivale na Yuconima.

Aktivnosti fanova u Jugoslaviji su brojne i raznovrsne, stvoren je stručni kadar, stimuliraju se stvaraoci. Gost na SFeraconu V, James Gunn, ocijenio je da smo sada tamo gdje su američki fanovi bili tridesetih godina, ali da imamo mogućnosti za mnogo brži razvoj. Te mogućnosti treba samo iskoristiti!

Hrvoje Prćić

SFera javlja

● *SFERAKON '84 NE M0ŽE BEZ VAS!*

Kako smo već javili, izmijenjeni su mjesto i termin održavanja SFerakona '84, osme konvencije znanstvene fantastike koja se održava u Zagrebu: zbog ZOI u Sarajevu. SFerakon će se održati od 24. do 28. veljače, i to u prostorijama SFere, Ivanićgradska 41a. Programa će biti toliko da će se od petka, 24. II u 16 sati pa do nedjelje 26. II u 20 sati jedva jedvice naći vremena za spavanje.

SFera za taj svoj najznačajniji događaj godine priprema izbor dobrih filmova u klupskoj kinodvorani, dosad najbolji video program, gostovanje glasovitog britanskog sf-pisca Boba Shawa, dodjelu nagrade SFera za najbolja ostvarenja na polju znanstvene fantastike u našoj zemlji, kompjuterske video igre i igre na pločama, izložbu slika, književnu radionicu s analizom domaćih SF priča, nekoliko zanimljivih predavanja, okrugli stol o stanju SF u našoj zemlji, kupovinu i prodaju novih i polovnih knjiiga, slika, postera, magazina, stripova i svega ostalog sa SF tematikom što će sudionici donijeti sa sobom u tu svrhu, nagradnu igru, dobar buffet...

Najvažnije će, međutim, biti druženje s ostalim ljubiteljima SF u onoj pravoj atmosferi!

Da bi mogli unaprijed planirati potrebne prostorije i financijska sredstva, članovi SFere Vas mole da im se pravovremeno javite ako želite prisustvovati! Pošaljite ODMAH dopisnicu ili pismo na adresu: Društvo SFera, Ivanićgradska 41a, 41000 Zagreb — osobito ako želite da Vam se osigura smještaj!

Makedonski SF i »Spizalit«

Nedavno je u Ohridu izašao iz tiska najnoviji broj časopisa za literaturu »Spizalit« isključivo posvećen znanstvenoj fantastici makedonsih autora. Prevladava mišljenje da je to bio krajnji trenutak da se ispod makedonskog sf-neba najzad pojavi takav zbirni pregled, pogotovu kad se osjeća sve veća prisutnost mladih autora i kad se polako mijenja ustaljeno shvaćanje da je ova vrsta literature namijenjena isključivo djeci. Uredništvo »Spizalita« imalo je hrabrosti i umijeća da prihvati novu generaciju sf-autora i da ih prezentira zainteresiranim čitaocima, kritičarima i kroničarima. Uz to ovaj pothvat može utjecati na redakcije ostalih časopisa iz Makedonije da se ozbiljnije pozabave pitanjem znanstvene fantastike u republici i izvan nje.

U vrijeme kad novu generaciju čitalaca sve više privlači sf-stvaralaštvo u svijetu i kod nas, kad se izdanja tiskana na hrvatskom ili srpskom jeziku razgrabe u tjedan dana. s razlogom se pita zbog čega makedonski izdavači zaobilaze takvu literaturu. I dok je specijalni broj »Spizalita« naprosto razgrabljen, treba podsjetiti da na odgovornim mjestima drugih redukcija sjede ljudi koji ne žele ni razgovarati o znanstvenoj fantastici. Začuđuje kako njima nedostaje sluha za ono što se događa izvan granica ove republike, gdje je znanstvena fantastika u nas a još više u svijetu, već odavna pravo literarno otkriće.. Da makedonski sf kuca na vrata izdavača najbolje pokazuju riječi urednika izdanja »Spizalit«: Miloš Lindro ističe da »makedomka znanstvena fantastika nije događaj već tradicija, koja godinama pokušava skrenuti pažnju na sebe«.

Prvi dio ovog književnog časopisa sadrži pod nazivom »Poezija i proza budućnosti« najnovije radove sf-stvaralaca iz Makedonije. Zastupljeni su Vlada Urošević, Blagoje Jankovski, Vlade Simovski. Ljubomir Mihajlovski i Stojmir Simjanovski.

I drugi dio, »Esej budućnosti«, prezentira isključivo radove makedonskih autora: rad dra Ferida Muhića »Umjtničko-literarna anatomija utopije i negativne utopije« svakom sf-stvaraocu može poslužiti kao vodič. Blagoje Jankovski u eseju »Znanost u znanstvenoj fantastici i izvan nje« pokazuje kako znanost pomaže sf-autoru i kako sf bez znanosti ostaje samo fantastika. Stojmir Simjanovski prezentira kronologiju djela svjetskih i domaćih autora objavljenih u Makedoniji od oslobođenja do danas. U tom dijelu »Spizalita« svoje priloge dali su još Vlada Simovski i Dragan Jakimovski.

B. JANKOVSKI

Igra in agonija

Prošla godina pokazala je da su perspektive SF izdavaštva kod nas u privatnim nakladama. Pokrenute su edicije Polaris, Vizija, Nova. U vlastitoj režiji tiskali su svoje knjige i Ivan Godina. Aleksandar B. Nedeljković, a potkraj godine i Bojan Meserko. Taj mladi slovenski pisac dobro je poznat čitaocima STRIUSA u kojem mu je objavljeno već pet priča čime se svrstava u značajnije autore ove biblioteke znanstvene fantastike.

Njegovu knjigu IGRA IN AGONIJA čine deset novih priča različite dužine i različite kvalitete ali tematski donekle u istim okvirima. To su priče koje bi prihvatili i ljubitelji hard SF-a. a i njegovi protivnici. Naći će se u

njima i svemirski brodovi, tehnika, i nevjerojatna bića i antiutopijski elementi, ali je glavni lik i tema čovjek, njegova podsvijest, njegove traume i boli, njegove preokupacije i njegov fatum. Pisac nam sve to izlaže zanimljivom igrom svoje mašte, pa je naslov odista primjeren cijeloj zbirci. Jezik kojim Meserko piše je svakodnevan, jednostavan i time vrlo prijemljiv. Stil mu je također dobar i zanimljiv, mada na trenutke nezaokružen i sklon padovima. Mana je cijele zbirke prilična sinusoidalnost kvaliteta i nivoa. Ne radi se dakle, ni o kakvom remek-djelu ali svakako o vrlo zanimljivom SF-u. Bojan Meserko je ovom knjigom još jednom pokazao da posjeduje znatne mogućnosti te da od njega možemo očekivati još bolja ostvarenja.

Savjet čitaocima SIRIUSA i ljubiteljima SF-a: ovu knjigu mladog, nadarenog pisca (da dodam: izvrsno ilustriranu radovima akademskog slikara Borisa Zaplatila) — u eri skupih knjiga vrlo jeftinu — svakako treba pročitati i uvrstiti u svoju biblioteku.

Hrvoje Prćić

Što je zapravo bilo (6)

»Gospođin Edison ne vjeruje u suvremene teorije o životu i smrti«, pisao je neki reporter u časopisu »Scientific American« 1921. »On je već davno odbacio različite tradicionalne teorije, budući da ih smatra potpuno pogrešnim, i kao što je eksperimentirao s različitim materijalima da bi pronašao najbolji za svoju žarnu nit, tako je pokušavao i izgraditi vlastitu teoriju o tome, što je zapravo život.«

Slijedio je citat samog Edisona; »Mislim da je život isto tako neuništiv kao i materija. U našem je svijetu oduvijek postojala ista količina života, i ona ce ostati dovijeka nepromijenjena. Život se ne može stvoriti, ali se ne može ni uništiti, a ni umnožiti.«

Odakle odjednom to zanimanje za mišljenje glasovitog izumitelja o životu i smrti?

Sve je počelo viješću: stari izumitelj sprema se načiniti aparat pomoću kojega bi se mogla uspostaviti veza — s pokojnicima! Na jednoj konferenciji za novinare Edison je izjavio:

»Pazite dobro što ću vam reći. Ne tvrdim da čovjekova svijest smrću prelazi u neku drugu egzistenciju ili u neku drugu sferu. Ne tvrdim ništa jer

ne znam ništa i nema čovjeka koji bi o tome nešto znao. Ali tvrdim da je moguće konstruirati uređaj toliko osjetljiv da bi reagirao bolje od grubih sredstava što se danas upotrebljavaju za vezu sa svijestima koja su u nekoj drugoj egzistenciji ili sferi, a žele stupiti u vezu s nama. Zašto bi svijesti u nekom drugom obliku postojanja gubile vrijme da kruže po stolu na kome su slova abecede?«

Dakle, Edison je očito mislio na neku spravu koja bi mehaničkim putem povezivala ljude — s duhovima. Na žalost, nikada nećemo saznati o kakvom se to uređaju radilo, jer je Edison umro prije nego što ga je načinio.

Međutim danas postoji takva sprava. Dakako, pomoću nje se ne javljaju duhovi, ali se čuju glasovi koji ne pripadaju prisutnima.

Do tog se otkrića došlo posve slučajno. Švedski filmski pro¬ ducent Friedrich Jurgenson htio je snimiti ptičje glasove, pa je postavio magnetofon. Prilikom preslušavanja čuo je glasove koji nipošto nisu bili ptičji. Bile su to kratke rečenice na različitim jezicima, u nepravilnim gramatičkim oblicima, ali — glasovi. Jurgenson je ponovio pokus uz sve mjere opreza i rezultat ga je zapanjio. Cuo je ne samo rečenice, već i pjesme. Proučio je sistem snimanja i ustanovio da se to može snimati i bez mikrofona! Bilo je dovoljno da magnetofon »uhvati« neku frekvenciju, i iz nje su se onda modulirali glasovi. Njegove pokuse ponavljali su i drugi i tako je nastala cijela teorija o »prekogrobnim« glasovima.

Ustanovilo se ovo: rijetko je koja rečenica bila gramatički pravilna. Na primjer, pozdrav bi zvučao prilično rogobatno, kao »Zdravo, tamo vi!« Nadalje, kod reprodukcije se morala mijenjati brzina i obično je vrpcu trebalo puštati kroz magnetofon manjom brzinom, jer su glasovi bili snimljeni prebrzo, pa su se jedva razabirali. Zatim, dodatna energija morala je biti točno dozirana; riječ je o frekvencijama koje su se unosile u magnetofon: ako su one bile preniske, nije bilo efekta, a ako su bile previsoke, glasovi su »protestirali«: »Ukloniti munju!« ili »To kao sjekir u mozgu jest.«

Sam postupak nalikovao je na spiritističku seansu: ljudi sjedaju za stol na kome je aparatura i ceremonijal počinje. Najprije se izdiktira u magnetofon dan l sat sastanka te imena prisutnih, a onda se čeka neko vrijeme »radi koncentracije«. Nakon toga voditelj pozdravlja bića »s one strane« (drugim riječima: pokojnike) i zamoli ih da daju neki znak svoje prisutnosti. Slijede pitanja. Poslije svakog pitanja je stanka od desetak

sekundi, koliko je »duhovima« potrebno da odgovore. Magnetofon radi cijelo vrijeme, a kada je vrpca pri kraju, ona se preslušava — i nakon svakog pitanja čuje se odgovor!

Neupućen čovjek rekao bi: tu nema dvojbe, posrijedi su duhovi! Dakako, nije baš tako. Ovdje moramo posegnuti za parapsihološkom pojavom koja se zove telekineza. To je kad se bez fizikalnih sredstava pojavljuje nekakav učinak; na primjer, kad kutija šibica počinje kliziti po stolu. To je zapravo najjednostavniji primjer, no ni njega ne znamo objasniti, a ima i mnogo složenijih. Tako je neka tipkačica uz pomoć telekineze zvala istodobno tri pošte — u Njemačkoj, Austriji i Švicarskoj — pitajući za točno vrijeme. A cijelo vrijeme slušalica je ležala na telefonu! To znači da je djevojka nekim silama pokretala releje u centrali, tako da su se ukopčavale pošte iz različitih gradova i automatski davale točno vrijeme. Ne treba posebno napominjati da je tu bila na djelu visoka tehnička inteligencija; htjeli bismo vidjeti nekog našeg čitaoca koji bi u nekoj centrali pronašao određene releje i micao ih za točne razmake i u preciznom ritmu. To bi teško izveo i elektroinženjer. a kamoli tipkačica koja o telefonima nije imala pojma.

Ako je tako, tada ni snimanje glasova magnetofonom nije nikakva spiritistička, nego »obična« telekinetička pojava. Kao što se mogu pomicati releji, tako se i vrpca može izravno magnetizirati u određenim ritmovima da se dobije ljudski glas. Tu ie i razlog zbog kojega se u jednom krugu ljudi dobivaju izvanredni rezultati, a u drugom vrlo slabi ili nikakvi. Među onima koji sudjeluju u »seansi« bitna je osoba koja djeluje na vrpcu, no to se događa posve nesvjesno i ta osoba nema pojma da je upravo ona uzrok svemu tome.

Snimanle »transcedentalnih glasova« prilično je raširenо. Mnogi ozbiljni istraživači uvjerili su se, da je to moguće. Međutim, praktične koristi od toga dosad nije bilo. Odgovori »duhova« prilično su škrti i neodređeni. Na pitanje kako im je »tamo«, redovito slijedi odgovor »Hvala jest dobro« ili »Drukčije što sam zamišljao nego.« Ponekad se čuje i cijeli orkestar, a glasovi odgovaraju u zboru, čak i u suzvučju s melodijom. No i te izjave nisu baš previše suvisle. Tako se nekom voditelju »seanse«, kad se zahvalio na razgovoru, zbor od nekoliko desetaka glasova odgovorio: »Hoćemo naranče!« Drugom prilikom je zbor zahtijevao: »Dajte nam guske mlađe!« Doista se teško može zaključiti što znače te izjave.

No bilo ih je i drukčijih. Na pitanje što ga je postavio neki sudionik o tome što ga čeka u budućnosti, odgovor je glasio: »Čuvaj se tata! Držte

lopova!« Čovjek se vrlo neugodno iznenadio kada se htio vratiti kući: netko mu je u međuvremenu ukrao automobil!

Da zaključimo. Činjenica je, dakle, da se tako mogu pojavljivati glasovi kojima ne znamo porijeklo. Najvjerojatnije je posrijedi telekineza. Glasovi koji imaju smisao možda se oblikuju pod utjecajem nečije podsvijesti. Očito, nitko nije svjesno odgovoran za njih.

No vratimo se Edisonu. Ne znamo kako je on zamišljao svoje aparate, no u ono su se vrijeme oni već mogli načiniti. Istina, nije postojao magnetofon koji bi davao rezultate slične današnjima, ali su se mogle snimati ploče. Osim toga. eksperimentiralo se već u ono vrijeme s elektronskim zapisima uz pomoć magnetiziranja, samo ne na vrpci nego na čeličnoj žici. Samo žica je prolazila uz magnetsku glavu nekoliko desetaka puta brže nego današnja vrpca, pa to nije dolazilo u obzir za praktičnu upotrebu ali je za pokus bilo dovoljno. Prema tome, možda nećemo previše pogriješiti ako ustvrdimo đa je Edison već prije više od šest desetljeća iskušavao — magnetsko snimanje glasova.

Zvonimir Fartinger

Za Sirius...nije za Sirius

● Najprije isprika Vama koji ste SIRIUSU poslali svoju priču na slovenskom Jeziku: ocjena će izaći vjerojatno u idućem SIRIUSU, Jer sam — da ne bih opterećivao Darija Đokića — zamolio poznatog slovenskog znalca sf-a Žigu Leskovšeka da ocijeni priče na slovenskom... Za sve ostale, bez Isprike:

● Tri ćutne ili pak bešćutne, varijacije ili ne varijacije na Godwinovu priču objavljenu u SIRIUSU, najbolje je što sam ovoga mjeseca (studenoga 1983) pročitao od domaćih priča. Dakako, najbolja Vam je Druga varijacija — no svima trima je osnovna mana to što će ih teško shvatiti svatko tko nije pročitao »Bešćutne hladne jednadžbe«. T Bum 83 je prolazna (tj: prolazi »za SIRIUS«) satira, ali će, prije nego što bude objavljena, SIRIUS objaviti još mnogo priča kvalitetnijih od nje. Battlestar Galactica je također satira istih kvaliteta (i prognoza) kao i prethodno spomenuta. Dosadnjaković i Identitet su uspjelije nakon prerade, pa će (naročito ona prva!) na vrh waiting-liste. Na straži će malo počekati (pisali ste i mnogo bolje priče!), a volite li superspektakle bila bi još bolja space-opera da je manje razvučena; ideja i naracija su besprijekorne. Pacifist je ovaj put znatno uspjeliji nego u prvoj verziji, gdje su dominirala neizgovoriva i nečitljiva imena u količini dostojnoj poglomaznijeg galaksijskog telefonskog Imenika. Graničar je na samoj granici »da« i »ne«: preozbiljna je priča za dječji časopis, a predjetinjasta za... Rubin Vam je dobra priča, ali s nenaučnom idejom (dragulj s vlastitom voljom, »pripadnost« planetu itd). A da doradite ideju? Tačno vreme: može!

A sada...

...nije za SIRIUS

● Eto nas, tako, do ostalih priča pristiglih u toku studenoga 1983; među njima, najprije riječ-dvije o onima koje nisu baš da ih se odmah baci u koš. Tako su Bogovi ne umiru uvršteni u hrpu »možda jednom« (ideja ovještala, obrada prerazvučena, religijska potka nepotrebna); (Verenici su već završili u košu, kao posve nerazumljivi). Viktor je za neke omladinske novine, za mlađa godišta (tj. nije loš, ali nije ni za SIRIUS). Invazija: također, K oslobođenju ne valja ni kao priča ni kao treći dio »trilogije« (pogledajte u Klaićev rječnik što znači riječ trilogija — to sasvim sigurno nije priča u tri nastavka!). Savjet: skratite, SKRATITE, SKRATITE... zaboga! Na trećinu,

na četvrtinu! Tko će čitati osamdesetak stranica ispraznih digresijskih, ponavljačkih, nepotrebnih dijaloga? Ideja Vam je izvrsna, dokazali ste da znate pisati... i čemu sad ovo? Kratite, ne tupite, imajte samilosti prema ostalim čitateljima SIRIUSA (ako je već nemate prema Dariju Đokiću i meni)!

● A ako je riječ o NE, tada je najčešći primjer za to Ja junak i tri priče uz junaka — sve pisane rukom, i vjerojatno već u Crnome moru, nakon promptnoga nečitanja i bacanja u koš. Tko zna, možda su to priče za Nobelovu nagradu? Ja ne znam: nisam ih uspio pročitati. Ispričavam se Nobelu, ali ne i Vama: znate za uvjet koji je za sve jednak — priče pisane rukom SMJESTA završavaju u košu!

● O ostalim NE-pričama vrijedi razgovarati. Nema ljubavi u srcu grada: dijaloge dotjerajte (kad su već glavni dio priče), atmosferu poboljšajte, dio s eksplozijom Zemlje izbacite ili načinite bar donekle razumljivim. Izvještaj Samšu bio bi dobar (prvo lice, starovjekovni način pričanja) da nema predugog uvoda — prve 2,5 stranice svedite na jednu! Karneval će bit! OK vic ako ga znatno skratite i stilski pročistite; no, ne zavaravajte se: Ideja nije nova I Moć ljubavi posve Je uništena s prvih devet sladunjavih i razvučenih stranica: zbog njih će Vas zamrziti i manje probirljivi čitatelji nego što smo to Darije i ja. A sto bi bilo da te stranice napišete iznova, kraće, bez patetike, nejasnoća i nelogičnosti? Pakao svitanja ima OK naraciju, atmosferu i ideju, kakav-takav stil... još da ima jedno pola stranice suvislog svršetka... Pravo na nadu daje Vam dosta dobra osnovna ideja, no nemate nikakva prava na nadu za objavljivanje u SIRIUSU dok ne uklonite nedorečenosti i nelogičnosti iz priče (tko živi na Zemlji? kakvo je to društvo? itd). Sta se sve može... je preblago kao humoreska, a premarginalno kao sf. Seizmograf bi bila prava, dobra hard-sf priča... da nije grešaka. Glavna: već se usred priče jasno kaže da će se astronaut izvući (štos sa seizmografom treba otkriti tek potkraj priče!). Osim toga: svemirski brodovi ni danas ne upotrebljavaju više kerozin, a autonomija svemirskog odijela je mnogo duža od deset sati. Jer postoji sistem za reciklažu kisika!-

Taj nepodnošljivi... je podnošljivo obrađen, ali nepodnošljivo stare teme. Savjet: nađite nešto podnošijivije (tj. novije). Bog je boktepitaj koja verzija Isusčka astronautčeka. Stazom ka vrhu: skratite opis doline, a i opis načina na koji se svladava masiv — ali ne oštećujte atmosferu. Dosije Rothaus ima dobru ideju ali i višestruko predugi opis plivačkog natjecanja. Ganimed bi bila dobra space-opera (kojima i te kako oskudijevamo!) da

nije logičke rupetine: zašto Zemlja ne šalje svoje brodove da promotre što se dogodilo? (Vaše objašnjenje je pretanko i preslabo!). Moć želje: ideja o tajanstvenoj sili koja uobličuje snove pomalo je zastarjela, pogotovu uz tako banalan završetak kakav ste Vi smislili. No kad biste izbacili mistiku i priviđenja i ostali samo na halucinacijama uzrokovanim boravkom u svemirskom brodu (s prijenosom te halucinacije na ostale — nešto kao u priči Sasvim blesavo u ovom SIRIUSU) dobila bi se priča izvrsne atmosfere. Popravni ispit će možda biti bolji u nekoj poboljšanoj verziji; ovakva je priča nekompaktana, uvod nepotreban, epizoda s padom broda nejasna i suvišna. Promijenite i uzročnika epidemije; do mutacije relativno poznatog mikroorganizma ne dolazi tek tako! S kim amo suočeni ne zna nitko, a možda ni Vi — toliko je nesuvislosti i nelogičnosti u toj nitko, a možda a ostalima, na sreću neprevedenim? Pobeda bi možda mogla i biti crnonumorska šala da nije odveć poznata. (Savjet: ponovite elementarnu fizikru! Naime, u vakuumu nema ni zvuka ni ultrazvuka! Čista jedinica!). Sami ne bi... su prerazvučeni i sami sebi, a i osnovna im je ideja pogrešna (lako se to može ispraviti: proteine, fotosintezu i određeni postotak kisika na Zemlji može se dovesti u sklad relativno malom ispravkom potkraj priče). Greška prof. Nikolića je toliko stara da bi se već moglo govoriti i o plagijatu. Druga Cezarova smrt je i te kako poznata, a uz to neizbalansirana, loše naracije i prizemnoga stila. Sibirska... je stilski bolja, u početku čak i zanimljiva — samo da nije tog ofucanog i banalnog kraja sa sibirskim meteorom. Savjet: stavite u tu priču nešto slično, ali novo! Pakao... bi i Luciferu bio predug i prestar kao ideja. Dvije stranice kao vic — i točka I Ujed kobre izbjegao je neke negativnostl otprije 3—4 godine (koliko čeka, zbog svoje prosječnosti po kvaliteti, na objavljivanje u SIRIUSU), no pooštravan jem kriterija ne prolazi ni u ovoj, poboljšanoj verziji. Naime, neke logičke labavostl vrlo su uočljive (čime se hrane djeca? tko ih vježba? odakle im motori — nisu ih valjda načinila sama?). Priča za laku ooć bit će dobar vic kad ga prepolovite (po dužini, ne po širini, zaboga!). Lažov je toliko obrađivan, čak u ovom obliku, da ga poznaju i oni koji ne čitaju sf. Duh je možda duhovit horor, ali loš sf.

Dalje od Cygnusa je nedaleko od Vaših boljih priča, ali Ipak... neizbalansiran je, štosovi s autobusom i haljinom su u biti samo uvod, peta-šesta stranica su Vam nepotrebno filozofiranje, ono o satelitu može se svesti na dvije rečenice... Bekstvo iz podzemnog sveta je već obrađeno, no hitnije od toga je to da obiluje nepotrebnim objašnjenjima — ukratko, predugo je najmanje 10 stranica. Ima i psiholoških, a i logičkih rupa (zar je pet stoljeća doista dovoljno da se Zemlja oporavi od nuklearne katastrofe?).

Idealni planet je dobar, ali su mu prve tri stranice vrlo preduge. Savjet: kratiti!

● Eto, to. »Šljiva«, u pretposljednjem mjesecu u godini očito je povoljne djelovala na Vaše stvaralačke snage i sposobnosti, dragi čitatelju. Već me pomalo hvata jeza kad pomislim kako neću imati dovoljno prostora u SIRIUSU da objavim sve Vaše još odličnije priče iz (vjerojatno) još hladnijeg prosinca ...

● Ili, možda, sf najbolje uspijeva uz svijeće i petrolejke? Ako je tako — jao olimpijskoj, posve elektrificiranoj veljači... Neće joj sve skakaonice. spuštaonice i klizaonice pomoći da Vam pomogne u pisanju dobrih sf priča... No što ako Vam sarajevska olimpijada posluži kao nadahnuće za prvi sf sa pet raznobojnlh krugova?

● Eto. tu sam Vas čekao! I još Vas čekam! Vaš **B. J.**